

PARTEA 1: CARACTERIZAREA GENERALĂ A POLULUI DE CREȘTERE TIMIȘOARA

Capitolul 1.1. Date generale despre polul de creștere

1.1.1. Limite și unități administrativ-teritoriale

Zona de influență a municipiului Timișoara a fost delimitată în baza unui *set de principii* relevante pentru dezvoltarea regională și amenajarea teritoriului și anume principiile subsidiarității, procesualității și sustenabilității deciziilor de amenajare a teritoriului.

Principiul subsidiarității se referă la apropierea deciziei de nivelul asupra căruia respectiva decizie urmează să aibă efectele cele mai pregnante. Aplicarea acestuia s-a concretizat în descentralizarea și deconcentrarea actului decizional și în creșterea autonomiei administrativ-financiare la nivel local, procese aflate în desfășurare și în România.

Principiul procesualității are în vedere caracterul deschis al opțiunilor și al deciziilor de amenajare a teritoriului. Structurile teritoriale funcționale (neadministrative) pot fi concepute ca având caracter progresiv, atât în timp cât și în teritoriu, astfel încât acestea să reflecte cât mai funcțional realitatea teritorială și mutațiile induse de dezvoltarea social-economică și difuzarea urbanistică.

Pe termen scurt, viabilitatea proiectelor de dezvoltare teritorială se concretizează, în primul rând, prin capacitatea acestora de a atrage și fixa resurse (mai ales financiare, dar și umane, tehnologice etc.). Pe de altă parte, proiectele sunt viabile în măsura în care antrenează resursele și energiile locale, astfel încât, pe termen lung, dezvoltarea să fie de tip endogen și să răspundă celui de-al treilea principiu, și anume *principiului sustenabilității (durabilității)*.

Pornind de la aceste principii, mediul științific internațional, ca și cel românesc, au consacrat o serie de practici în dezvoltarea regională. Experiența dobândită a consolidat *sistemul de criterii* pe baza cărora se definesc zona de influență urbană, capacitatea orașului de a atrage și de a difuza dezvoltarea.

Orașul este un sistem teritorial deschis, a cărui apariție și evoluție sunt influențate de spațiul înconjurător și pe care îl influențează în cadrul a ceea ce a fost numit, în studiile de specialitate, *hinterland*. Orașul joacă, pentru acest spațiu, rolul de releu al dezvoltării și modernității, fiind astfel răspunzător de o serie de transformări profunde, de natură peisageră, funcțională, demografică, socială, culturală.

Existența interdependentă a acestui binom – oraș - spațiu limitrof – este o miză centrală în conceperea strategiilor de dezvoltare pe termen lung și o garanție a evoluției. Funcționarea optimă a acestui binom implică o apreciere corectă a dimensiunii elementelor sale componente, astfel încât cele două să se potențeze reciproc (să-și stimuleze evoluția), nu să se constrângă.

Conștientizarea efectelor structurale și funcționale ale orașului asupra spațiului înconjurător a dus la delimitarea de *zone, aureole sau coroane urbane* :

- zona suburbană-dormitor ;
- zona suburbană-industrială ;
- zona suburbană de agrement (Beaujeu - Garnier, 1971).

Sau :

- aglomerația morfologică (orașul central și coroana sa urbană continuu concentrică);
- periferia (Haegen, 1994).

Încercând să depășească dificultatea indusă de caracterul complex al relațiilor dintre oraș și spațiul înconjurător, alte studii destinate spațiilor de exercitare directă a influenței orașului folosesc **seturi de criterii** diverse, cum sunt :

- proporția populației non-agricole ;
- importanța migrațiilor alternante ;
- rata creșterii demografice (INSEE, Institutul de Statistică Francez).

Respectiv :

- un sold migratoriu pozitiv (migrații definitive și alternante);
- o proporție descrescătoare a agricultorilor și artizanilor ;
- o puternică transformare a pieței funciare;
- creșterea ratei de construire a caselor individuale (Roux, Bauer, 1974).

O abordare a spațiului suport al orașului prin prisma *funcției de aprovizionare*, ca funcție tradițională a sa, a dus la delimitarea de *arii de aprovizionare* pentru câteva dintre orașele României: Craiova (I. Iordan, D. Oancea, P. Deică, 1963), Galați și Brăila (I. Iordan, D. Oancea, 1965), Timișoara (S. Truți, V. Ardelean, 1965), Târgu Jiu (I. Iordan, 1967).

Astfel, pentru *Timișoara*, s-au evidențiat trei *zone de aprovizionare*:

- *apropiată*, cuprinzând 31 de localități situate în partea central-nordică și nord-vestică a județului Timiș;
- *imediată*, cuprinzând 64 de localități situate din punct de vedere administrativ în raza municipiului Timișoara, în vestul și centrul județului Timiș;
- *îndepărtată*, incluzând localitățile din estul, sudul și nordul județului Timiș și județul Caraș-Severin. Criteriile s-au referit la participarea cantitativă, calitativă și în timp (zilnic, săptămânal, lunar, ocazional) la aprovizionarea municipiului, gradul de intensivitate și de specializare a agriculturii, în strânsă legătură cu condițiile fizice și economico-geografice.

În ceea ce privește *zona preorășenească a Timișoarei*, aceasta a fost de asemenea studiată de geograful timișoren S. Truți și V. Ardelean (Truți S., *Zona preorășenească a orașului Timișoara*, manuscris, Truți S., Ardelean, V., *Aspecte geografice privind zona preorășenească a municipiului Timișoara*).

Criteriile de bază ale delimitării acestei zone au fost:

- ponderea și participarea în timp (aproape zilnică) la aprovizionarea orașului cu produse agro-alimentare și forță de muncă;
- căile de transport;
- distanța față de oraș;
- utilizarea terenurilor și posibilitățile de modificare a acestora în perspectivă, în funcție de condițiile naturale, tradiție, posibilități de transport.

Pe baza acestor criterii, zona preorășenească includea: 5 localități subordonate (în perioada respectivă) municipiului: Giroc, Chișoda, Ghiroda, Giarmata Vii și Dumbrăvița și alte 39 localități din județ.

În literatura geografică românească, I. Iordan (1973) propune criterii variate pentru definirea zonei periurbane, grupate în *criterii principale și secundare*. Aplicate la cazul specific al polului de creștere Timișoara, acestea își dovedesc relevanța metodologică și practică.

Criteriile principale sunt:

- *structura producției agricole a zonei*, care trebuie să corespundă cerințelor orașului (în contextul globalizării și al deschiderii caracteristice economiei de piață, criteriul pierde mult din relevanță – n.n.);

Populația Timișoarei se aprovizionează din comunele adiacente orașului, adică din primul inel, dar colectarea și procesarea produselor agricole se fac sporadic și nu sunt încă dezvoltate. Astfel, aprovizionarea cu legume și fructe, precum și cea cu carne și produse lactate este încă dominată în piețele agroalimentare din Timișoara de micii producători din comunele învecinate cu orașul. Aceasta piață orientată local ar trebui păstrată, prin includerea comunelor respective în polul de creștere.

- *aspecte privind populația și așezările* (o creștere considerabilă a populației, navetismul, funcția de localități-dormitor);

Un segment important din numărul persoanelor ce lucrează în Timișoara locuiește în comunele periurbane. În aceste comune s-au dezvoltat noi zone rezidențiale - “zone dormitor”, fără a se dezvolta însă și serviciile. Comunele acestea găzduiesc un număr mare de navetiști, de aceea este important ca ele să fie incluse în polul de creștere pentru a asigura o dezvoltare coerentă a zonelor rezidențiale și a infrastructurii aferente. Migrația zilnică a populației produce o disfuncțiune majoră care introduce tensiuni mari în trafic, cauzând suprapuneri ale mijloacelor de transport personale și în comun, atât la nivel municipal, cât și la nivel comunal.

Distanța medie parcursă de navetiști pentru a ajunge în oraș este de circa 10-15 km pe principalele căi de acces ce deservește comunele periurbane: Calea Torontalului, Calea Aradului, Calea Lipovei, Calea Lugojului, Calea Buziașului, Calea Șagului. Ori, aceasta se încadrează integral în arealul polului de creștere, a cărui dezvoltare integrată ar trebui să ducă și la rezolvarea disfuncțiilor din sfera mobilității, prin infrastructuri coerente și servicii eficiente de transport.

- *prezența funcției industriale* (prin unități apărute în urma descongestionării orașului sau pentru valorificarea unor materii prime locale) – la care se adaugă, fără îndoială, *renta de localizare* creată de economiile urbane și de aglomerație. În comparație cu comunele mai îndepărtate, comunele din imediata vecinătate a Timișoarei au primit cele mai mari investiții în industrie și servicii, tocmai datorită apropierii lor de oraș și de facilitățile de interrelaționare pe care acesta le oferă;

- *funcția de recreere și agrement*, dezvoltată ca răspuns la cererea reprezentată de populația aglomerației urbane;

Este foarte important ca unele zone din jurul Timișoarei să nu devină spații construibile, din motive de protecție a mediului înconjurător. Din punct de vedere al calității mediului, zonele verzi existente, împreună cu pădurile (Pădurea Verde, Pădurea de la Pișchia, Pădurea Giroc etc.) sunt elemente

importante pentru Timișoara privind reducerea poluării, păstrarea calității aerului, cât și pentru reducerea efectului de seră.

Coridorul verde care se întinde de-a lungul *Canalului Bega* și traversează Timișoara și alte comune învecinate, de la est la sud-vest, este de o importanță vitală ca zonă destinată timpului liber și agrementului. În această zonă se găsesc deja mai multe baze sportive, care ar putea fi modernizate și completate cu complexe moderne de agrement, localizate pe spațiile disponibile din mediul rural învecinat orașului. De asemenea, aliniamentul respectiv are potențialul necesar pentru a dezvolta o structură pentru ciclism, plimbări, jogging și excursii cu vaporul, stabilind în același timp o legătură între centrul orașului, satele și peisajele înconjurătoare.

O altă zonă importantă pentru sport, ciclism, înot ș.a.m.d o reprezintă *râul Timiș* cu malurile sale, situat la o distanță de doar 10-15 km de marginile sudice ale orașului. Amenajarea acestuia pentru destindere și agrement și mobilarea sa corespunzătoare trebuie însă să respecte normele de asigurare față de riscurile de inundație și să prevadă conservarea de poldere pentru preluarea debitelor în surplus, la viituri.

Alte destinații importante pentru recreere și agrement se înscriu în spațiul polului de creștere Timișoara sau înafara acestuia. Așa sunt cele din zona rurală din împrejurimile Recașului, arboretumul de la Bazoș, lacul de la Pișchia, apele termale de la Sânmihaiu German și Băile Calacea, domeniile forestiere și de vânătoare de la Hitiaș și Charlottenburg, mlaștinile de la Satchinez etc., iar la distanțe mai mari, arealele complementare ale Munților Semenic, Anina, Muntele Mic, Surduc, Poiana Mărului etc, ori chiar destinații culturale, de shopping și de SPA mai îndepărtate (Belgrad, Szeged, Oroshaza etc.). Pe principiul oportunităților alternative, se va ivi necesitatea dezvoltării unor zone rezidențiale și a unor complexe de tranzit și sejur în comunele aflate pe traseele către astfel de destinații. Aceste motive justifică includerea în polul de creștere Timișoara a comunelor situate până la 15-25 km distanță de oraș.

- *dezvoltarea transporturilor* constituie atât un răspuns al expansiunii teritoriale a procesului de urbanizare, cât și un factor de facilitare a organizării coerente a spațiului urban și periurban, de asigurare a circulației fluente a oamenilor și bunurilor.

Căile de transport vizează principalele *căi rutiere ale Timișoarei* (drumuri naționale, drumuri europene etc.) cu direcții către:

- *frontiera cu Serbia și Ungaria*, spre vama Moravița – E70 prin Calea Șagului; spre vama Jimbolia – DN59A prin cartierul Mehala; spre vama Cenad – DN6 prin Calea Torontalului, direcții foarte importante pentru Timișoara;
- *viitoarea autostradă*, spre Arad – E671 prin Calea Aradului; spre Lugoj, București și spre *aeroport* – E70 prin Calea Lugojului;
- spațiile de agrement și recreere.

Accesul facil este un motor al dezvoltării economice. Companiile preferă să se stabilească în apropierea căilor rutiere precum și a altor legături care facilitează transportul, cum sunt drumurile către alte orașe sau aeroporturi importante. De-a lungul acestor căi de comunicații se observă o dezvoltare a zonelor comerciale, a zonelor industriale și a zonelor de locuire. Pentru Timișoara, cea mai importantă axă de dezvoltare a zonei industriale este direcția N-S, cu o nouă tendință de extindere spre vest. Este foarte probabil, de asemenea, ca terenul ce înconjoară aeroportul din

Timișoara să devină un spațiu ce va găzdui o dezvoltare comercială remarcabilă, în strânsă legătură cu viitoarea autostradă, cu șoseaua de centură și drumurile naționale ce conduc către orașe învecinate de o mare importanță, cum ar fi Belgrad, Novi Sad, Szeged, Arad și Lugoj-București. Comunele din zona periurbană a Timișoarei sunt străbătute de aceste drumuri, fapt ce le conferă o importanță strategică în dezvoltarea polului de creștere.

Centura ocolitoare a Timișoarei nu trebuie văzută ca o barieră în calea dezvoltării orașului, ci mai degrabă ca o sursă de comunicare și de dezvoltare a activităților economice și industriale; în plus, ea traversează și comunele din primul inel (Dumbravița, Ghiroda, Giroc, Moșnița Nouă, Șag, Sânmihaiu Român, Săcălaz), facilitând legătura directă dintre acestea, fără tranzitarea orașului, și contribuind la atragerea investitorilor.

Aeroportul, cu un trafic de 0,9 mil. pasageri în 2008 (al doilea aeroport al României, după centrul aeroportuar București), reprezintă una dintre cele mai importante instituții care asigură competitivitatea orașului. Este situat în primul inel al comunelor periurbane (Ghiroda) și accentuează conectivitatea externă a orașului, formând principala legătură a Timișoarei cu piața mondială, cale de acces pentru oamenii de afaceri, dar și un potențial nod în rețeaua mondială de logistică. Așadar, este foarte probabil ca zona ce înconjoară aeroportul să experimenteze o dezvoltare economică semnificativă.

Nu în ultimul rând, *canalul Bega*, care urmează să fie reabilitat și redat navigației, în contextul amenajării peisajere a malurilor sale, poate constitui o remarcabilă axă de propagare a civilizației urbane, a spațiilor de agrement, în respectul echilibrului ecologic și al principiilor dezvoltării durabile.

Criteriile secundare vizează pe de altă parte relațiile orașului cu mediul, ca urmare a ofertei acestuia în domeniul serviciilor: învățământ, sănătate, administrație, comerț, cultură, respectiv aspecte de dezvoltare edilitară a localităților limitrofe: înnoire edilitară, modernizarea infrastructurilor edilitare (I. Iordan (1973).

Astfel de abordări au cu preponderență un caracter euristic, constatativ sau demonstrativ asupra efectelor multiple ale prezenței orașului asupra spațiului limitrof.

Un demers prospectiv, realizat în scopul planificării integrate a Polului de creștere Timișoara, trebuie să releve pe de o parte difuzia influenței urbane la timpul prezent (prin analiza variabilelor identificate mai sus la nivelul comunelor), iar pe de altă parte să aibă și o componentă dinamică. Aceasta presupune că trebuie să se țină cont de rolul pe care zona de influență va trebui să și-l accentueze în perspectivă, acela de vector al dezvoltării regionale.

Ca structură teritorială nouă, **polul de creștere** include un centru coordonator (polul urban) și zona de influență, formată din localități cu care se află în permanentă interdependență, între acestea relațiile de subordonare pierzând treptat din consistență, în favoarea celor de cooperare. Relațiile care se dezvoltă sunt de interacțiune simbiotică (cf. modelelor de evoluție de tip Lotka-Voltera, Ianoș, 2006). Astfel, se asigură fluenta rapidă a fluxurilor și se favorizează interconexiunea, se facilitează cooperarea, ambele părți identificând noi căi de dezvoltare, valorificând excedentul de potențial într-un anumit domeniu. Pe ansamblu, structura teritorială are o capacitate de dezvoltare

economică mult mai mare decât potențialul de care dispune (fiecare unitate în parte - n.n.), ceea ce permite perpetuarea creșterii (Ianoș, 2006).

Analiza diagnostic realizată pe baza setului de criterii selectate scoate în evidență faptul că influența urbanizatoare a orașului Timișoara se desfășoară deocamdată asupra primului inel de comune din jurul său. Efectele se resimt selectiv chiar și în cazul acestora: sunt mai puternice în Dumbrăvița, Ghiroda, Giroc, apoi (la distanță) în Moșnița Nouă și Sînandrei, dar mai limitate în Dudeștii Noi, Sînmihaiu Român, Săcălaz sau Șag.

Practic, se constată că cel puțin până în anul 2006 (ultimul an accesibil în șirul de date statistice), din punct de vedere al dinamicii social-edilitare, arealul circular al comunelor din jurul Timișoarei se împarte în două subzone:

- zona de nord, est și sud-est, cu o dinamică evidentă, înscrisă (în ordine descrescătoare) pe axele spre Lipova, Lugoj, Giroc, Arad și Buziaș, cu ritmuri de creștere demografică și înnoire edilitară remarcabile;
- zona de vest, cu evoluții ceva mai lente, dar durabile, pe axele spre Sânnicolau Mare, Jimbolia, Becicherecu Mic și Moravița.

Caracterul durabil al dezvoltării unora din comunele celei de-a doua subzone este atestat de valorile unor indicatori cum sunt sporul natural, sporul migratoriu și, respectiv, numărul de autorizații de construcție eliberate în ultimii ani. Coroborați, acești indicatori se moderează reciproc, dar dau punctaje mai mari pentru comunele: Săcălaz, Șag și Sînmihaiu Român. Aceasta este urmarea faptului că influența dinamicii urbane a Timișoarei s-a declanșat mai târziu asupra acestor comune, care dispun acum de rezerve de dezvoltare superioare.

Se constată astfel că Timișoara a influențat direct și evident procesul de acumulare infrastructurală, edilitară, demografică, de restructurare și dezvoltare economică pe o rază de 15-20 km, în care se includ 12 comune¹. Este un areal inclus în izocrona de 15 minute, de la limita intravilanului Timișoarei (pe căile rutiere), la care se adaugă 15-25 de minute necesare accesului spre diversele obiective de interes din oraș, cu mijloace auto proprii sau cu mijloacele de transport ale RATT.

Având în vedere situația încă precară a infrastructurii de acces în Timișoara (lipsa unei șosele de centură, ponderea redusă a penetrantelor cu cel puțin două benzi pe sens etc.), considerăm că aceasta este cuprinderea optimă a Zonei de influență a Timișoarei, pentru capacitatea actuală a orașului de a interacționa fertil cu spațiul său de sprijin. La cele 12 comune din primul inel se adaugă încă 3 comune, respectiv Becicherecu Mic, Orțișoara și Pișchia, din următoarele considerente:

- Becicherecu Mic pentru că este situat pe direcția către frontiera cu Ungaria, intens frecventată și cu potențial de expansiune economică;
- Orțișoara pentru că va fi traversată de autostrada Arad-Timișoara;
- Pișchia pentru că se află în apropierea viitoarei autostrăzi Arad-Timișoara și se înscrie pe una din direcțiile importante de acces către zone cu potențial recreativ.

Fiecare din aceste trei comune prezintă importanță strategică pentru îmbunătățirea legăturilor externe ale orașului Timișoara și au, în consecință, certe perspective de dezvoltare social-economică și edilitară în relație cu centrul polarizator.

¹Dumbrăvița, Sînandrei, Giarmata, Ghiroda, Remetea Mare, Bucovăț, Moșnița Nouă, Giroc, Șag, Sînmihaiu Român, Săcălaz și Dudeștii Noi.

În concluzie, se poate aprecia că:

- Pe de o parte, Timișoara are puterea de a structura o zonă de influență coerentă și viabilă, date fiind câteva elemente: talia demografică, indicatorii demografici favorabili, comportamentul economic tipic de metropolă în devenire, concretizat prin evoluțiile din terțiar și accentuarea terțiarului superior;
- Pe de altă parte, difuzia actuală a caracterelor urbane și natura relațiilor pol de creștere-localități limitrofe sunt destul de modeste, ceea ce, dacă adăugăm și inexistența tradiției cooperării intercomunale, justifică opțiunea de a contura o zonă de influență mai puțin extinsă, ca prim pas înspre o structură teritorială viitoare de tip metropolitan, mai potrivită rolului pe care trebuie să-l joace polul de creștere.

Din punct de vedere **administrativ-teritorial**, polul de creștere Timișoara cuprinde *un centru urban* (Municipiul Timișoara) și arealul său de influență, respectiv *14 unități administrativ-teritoriale rurale* (Becicherecu Mic, Bucovăț, Dudeștii Noi, Dumbrăvița, Ghiroda, Giarmata, Giroc, Moșnița Nouă, Orțișoara, Pișchia, Remetea Mare, Săcălaz, Sînmihaiu Român, Șag), având în componența lor 35 de sate, din care 14 îndeplinesc funcția de reședință de comună, cu o medie de 2,5 sate pe comună.

Suprafața totală pe care se întinde Polul de creștere Timișoara este de aproximativ 108.031 ha - din care 13.003,87 ha reprezintă teritoriul administrativ al municipiului Timișoara, iar 95.027,13 ha arealul de influență al municipiului – ocupând aproximativ 3,4% din Regiunea de Dezvoltare Vest și 12,5% din suprafața totală a județului Timiș.

Prin funcțiile sale complexe, centrul urban Timișoara polarizează, însă, un teritoriu mult mai întins, fiind, totodată, și cel mai mare centru economic și cultural-științific al “Regiunii de Dezvoltare Vest” a României. În relație cu aceasta, aici se concentrează peste 30% din producția industrială, circa 35% din activitățile comerciale și numeroase instituții de învățământ superior, grupând aproape 60% din studenții regiunii.

Polul de creștere Timișoara se constituie, astfel, ca al doilea centru de dinamică economică la nivel național, după București, cu rol esențial în construirea durabilă a relațiilor de integrare a României în structurile Uniunii Europene și de afirmare a valorilor românești în spațiul economic european (SEE).

1.1.2. Rețeaua de localități și populația

Municipiul Timișoara – centrul urban al polului de creștere, capitala județului Timiș și totodată reședința Regiunii de Dezvoltare Vest – ocupa la 1 ianuarie 2009 locul II pe țară ca număr de locuitori, după București, fiind în același timp și cel mai mare oraș din Euroregiunea Dunăre – Criș - Mureș - Tisa.

Polul de creștere Timișoara s-a manifestat, aproape în permanență, ca important polarizator al forței de muncă pentru alte regiuni ale țării cu excedent demografic, îndeosebi pentru județele din nordul Moldovei, nord-vestul Transilvaniei și Oltenia. La aceasta au contribuit, în primul rând, dinamismul său economic, dar și faptul că, în mod tradițional, bilanțul demografic natural în spațiul Banatului este negativ, atât în mediul urban, cât și în cel rural. Dinamica demografică internă regresivă a fost

astfel compensată de fluxurile migratorii dinspre regiunile amintite, atrase de potențialul economic și de modelul de civilizație oferite de Banat, îndeosebi de centrul polarizator al acestuia, Timișoara. Astfel, în vreme ce suprafața sa reprezintă 12,5% din suprafața județului, Polul de creștere Timișoara concentrează aproximativ 55% din populația totală a acestuia.

Rețeaua de localități și populația la recensământul din anul 2002

MUNICIPIUL TIMIȘOARA	317660
BECICHERECU MIC	2417
BECICHERECU MIC	2417
DUDEȘTII NOI	2395
DUDEȘTII NOI	2395
DUMBRAVIȚA	2693
DUMBRAVIȚA	2693
GHIRODA	4907
GHIRODA	3499
GIARMATA - VII	1408
GIARMATA	5407
GIARMATA	4405
CERNETEAZ	1002
GIROC	4295
GIROC	2291
CHIȘODA	2004
MOSNIȚA NOUĂ	4298
MOSNIȚA NOUĂ	1450
ALBINA	279
MOȘNIȚA VECHÉ	1370
RUDICICA	48
URSENI	1151
ORȚIȘOARA	4080
ORȚIȘOARA	2256
CĂLACEA	674
CORNEȘTI	555
SECEANI	595

PIȘCHIA	3006
PIȘCHIA	1127
BENCECU DE JOS	386
BENCECU DE SUS	870
MURANI	582
SĂLCIUUA NOUA	41
REMETEA MARE	2111
REMETEA MARE	1286
IANOVA	825
BUCOVĂȚ	1410
BAZOȘU NOU	260
BUCOVĂȚ	1150
SĂCĂLAZ	6273
SĂCĂLAZ	3758
BEREGSĂU MARE	1704
BEREGSĂU MIC	811
ȘAG	4506
ȘAG	2754
PARȚA	1752
SÎNMIHAIU ROMAN	4396
SÎNMIHAIU ROMAN	1788
SÎNMIHAIU GERMAN	733
UTVIN	1875

TOTAL 369.854 locuitori

Sursa: Direcția Regională de Statistică Timiș

Populația stabilă a Polului de creștere Timișoara, la recensământul din anul 2002, a fost de 369.854 locuitori, reprezentând 18,8 % din populația Regiunii de Dezvoltare Vest și, respectiv, 54,2% din populația totală a județului Timiș. Majoritatea populației (85,9%) avea domiciliul stabil în centrul urban Timișoara (317.662) și doar 14,1% în arealul de influență - mediul rural (52.194), în condițiile în care suprafața municipiului Timișoara reprezintă 12% din suprafața polului de creștere. Populația fiecăreia din comunele din arealul de influență al municipiului Timișoara depășește 3.000 de locuitori, excepție făcând comuna Dumbrăvița, cu 2.693 locuitori; pe de altă parte, doar în cazul comunelor Giarmata (5.407) și Săcălaz (6.273) populația depășește 5.000 locuitori, acestea intrând în categoria comunelor mari, cu potențial ridicat de dezvoltare social-economică.

Depășind perioada de declin demografic în care a intrat Timișoara după 1992, ca de altfel toate orașele mari ale României, începând cu anul 2006, când avea 303.224 locuitori, orașul înregistrează an de an o creștere a numărului de locuitori, contribuind astfel la trendul pozitiv care caracterizează

zona sa de influență încă de la mijlocul anilor '90. Astfel, la 1 ianuarie 2008, populația orașului Timișoara era de 311.481 locuitori, realizând o creștere numerică de 8.257 persoane în numai doi ani.

1.1.3. Scurt istoric al structurii asociative

Timișoara polarizează în prezent peste 80% din cifra de afaceri a județului și peste 30% din cea a regiunii. Serviciile financiar-bancare, centrele comerciale cele mai mari sunt situate în municipiu. În Timișoara sunt concentrate instituțiile culturale mari (teatre, opera, filarmonica, muzee, galerii), dar și opt universități renumite (peste 50.000 studenți). Pentru ca economia locală să continue să crească, este necesară o extindere spațială a zonei urbane. Aceasta se poate realiza în condițiile în care confortul urban se extinde și în zonele periurbane.

Deși în dezvoltarea lor spațială unele zone construite ale municipiului și ale unor localități limitrofe acestuia au ajuns în contact, existând zone construite compacte, acestea sunt discontinue ca structură urbană, iar infrastructura tehnico-edilitară și dotările socio-economice sunt nesatisfăcătoare. Pe de altă parte, Municipiul Timișoara are nevoie de spațiu pentru construirea de dotări și obiective noi (centre expoziționale, dotări sportive și de agrement, noi funcțiuni economice etc.). Transferul acestora spre comunele periurbane este avantajos atât pentru municipiu, cât și pentru comunele periurbane. Prin urmare, colaborarea cu comunele din arealul de influență al Municipiului Timișoara este necesară și benefică.

Anii 1999-2000 au constituit un prim pas efectuat în vederea corelării politicilor administrațiilor locale, constituindu-se în acest sens un larg parteneriat între municipiul Timișoara și șase comune periurbane aflate în primul inel ce înconjoară municipiul (Dumbrăvița, Ghiroda, Giroc, Moșnița Nouă, Săcălaz și Sînmihaiu Român), comune care sunt incluse și azi în arealul de influență al polului. Au participat, de asemenea, și un număr însemnat de actori locali (instituții, organizații neguvernamentale, culte religioase, experți locali pe domenii). Rezultatul acestui parteneriat local a fost elaborarea „Conceptului strategic de dezvoltare economică și socială a zonei Timișoara”, pe termen mediu și lung 2000-2010. Pe plan local, această cooperare a avut ca efecte:

- corelarea tematicilor de cercetare științifică cu necesitățile zonei Timișoara;
- corelarea conținutului procesului de învățământ cu cerințele de formare de specialiști pentru zonă;
- realizarea de parteneriate între universități și comunitățile locale, în vederea organizării, pe plan local, a unor manifestări științifice de prestigiu, de interes național și internațional;
- creșterea numărului de contacte cu statele membre ale Uniunii Europene în domeniul cercetării și producției, în special în domeniile tehnologiilor de vârf;
- corelarea eforturilor făcute în diverse domenii și la diverse niveluri de decizie, pe parcursul implementării strategiilor proprii;

La finele anului 2007 a fost evaluat gradul de implementare a strategiei de dezvoltare a zonei Timișoara – realizată în proporție de 80%.

În anul 2004 a fost constituit, prin Hotărârea Consiliului Județean Timiș, primul Consiliu Consultativ Metropolitan al Zonei Timișoara. Consiliul Metropolitan a fost înființat în scopul

consultării autorităților administrației publice locale din zona Timișoara, în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului. Din Consiliul Consultativ fac parte 13 unități administrative, respectiv Municipiul Timișoara și 12 comune periurbane: Dumbrăvița, Ghiroda, Moșnița Nouă, Giroc, Sînmihaiu Român, Săcălaz, Sânanndrei, Giarmata, Orțișoara, Remetea Mare, Șag și Parța.

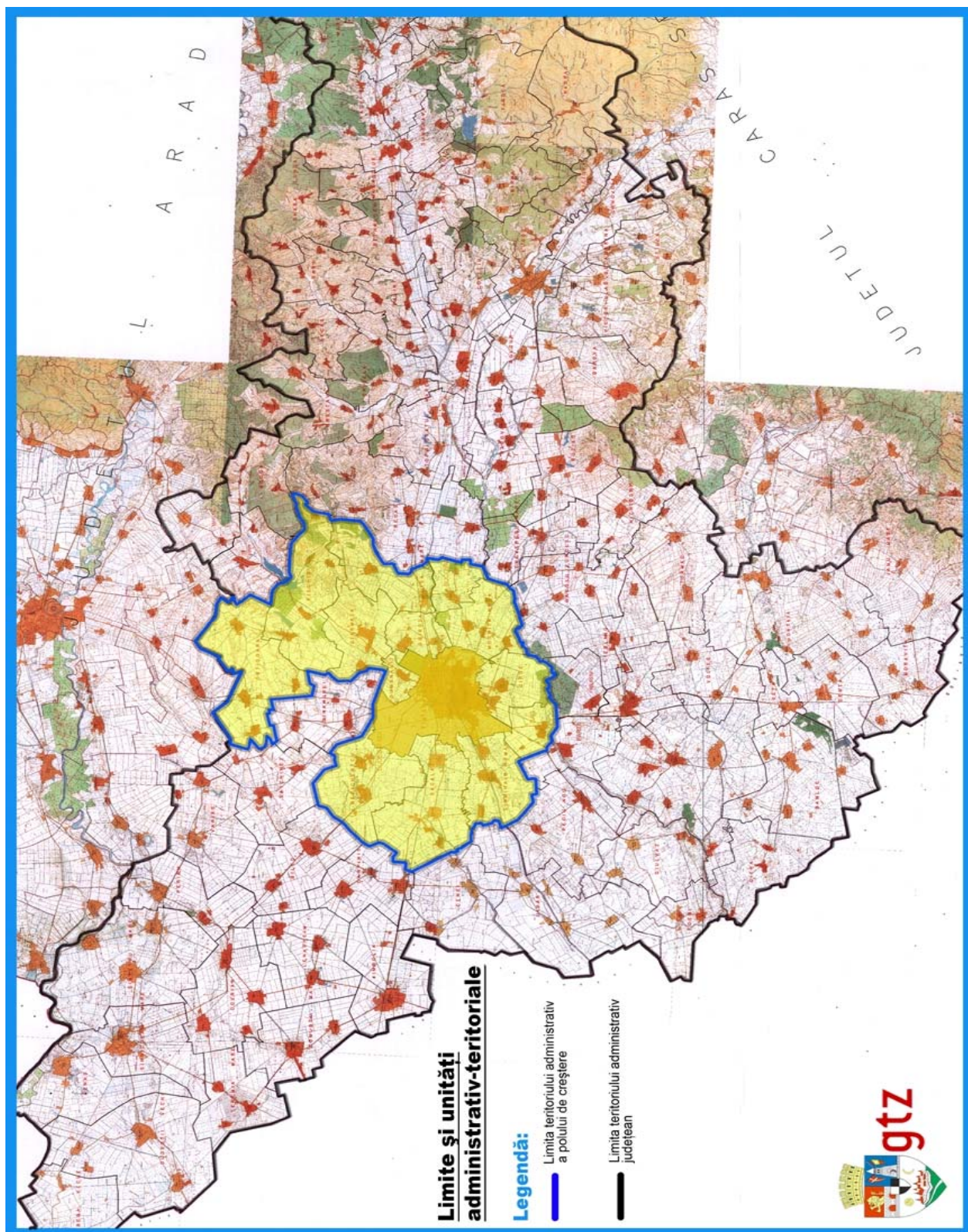

Fig. 1 Limite și unități administrative

În acord cu hotărârile de guvern de a doua parte a anului 2008, prin care se desemnează instituirea a 7 poli de creștere la nivel național, între care Polul de creștere Timișoara, Hotărârea Consiliului Local al municipiului Timișoara nr. 387/2008 delimitează polul de creștere în baza unui studiu realizat de Facultatea de Geografie a Universității de Vest din Timișoara, prin Centrul pentru Dezvoltare Regională, Studii Transfrontaliere și Amenajarea Rațională a Teritoriului (CDR-START), format din municipiu și 15 comune: Becicherecu Mic, Bucovăț, Dudeștii Noi, Dumbrăvița, Ghiroda, Giarmata, Giroc, Moșnița Nouă, Orțișoara, Pișchia, Remetea Mare, Săcălaz, Sînandrei, Sînmihaiu Român și Șag. Deoarece comuna Sînandrei nu aderă la această asociație, în februarie 2009 a fost constituită *Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Polul de creștere Timișoara”*, ai cărei membri fondatori sunt: 1 municipiu (Timișoara), 14 comune (Becicherecu Mic, Bucovăț, Dudeștii Noi, Dumbrăvița, Ghiroda, Giarmata, Giroc, Moșnița Nouă, Orțișoara, Pișchia, Remetea Mare, Săcălaz, Sînmihaiu Român, Șag) și Consiliul Județean Timiș.

1.1.4. Date fizico-geografice (relief, climă, hidrografie etc.)

Potențialul de dezvoltare al unui complex de așezări este reflectat de poziția sa funcțională în ansamblul economico-teritorial înglobant. În acest sens, un rol important revine atitudinii sociale față de resursele mediului, capacității comunităților locale de a se organiza astfel încât să valorifice sustenabil și cât mai eficient cu putință potențialul orizontului local și cel conferit de situarea sa regională. Populația Timișoarei și a localităților apropiate dispun de un potențial natural cu favorabilitate medie, pe care au știut însă să îl gospodărească eficient pentru a-și spori șansele de afirmare social-economică.

Arealul Polului de creștere Timișoara este așezat în sud-estul Câmpiei Tisei, în zona de divagare a râurilor Timiș și Bega, într-unul din puținele locuri favorabile traversării întinselor mlaștini formate de apele întrepătrunse ale celor două râuri, care până acum două secole și jumătate acopereau în fiecare primăvară, suprafața câmpiei subsidente dintre câmpiile mai înalte ale Buziașului (SE) și Vingăi (NE). Privit în ansamblu, relieful este de o remarcabilă monotonie, cu altitudini de 87-110 m, netezimea suprafeței de câmpie nefiind întreruptă decât de albia slab adâncită a râului Bega (realizată artificial, prin canalizare). Numai partea de nord-est a arealului, care pătrunde în Câmpia Vingăi, este mai înaltă (până la 150 m) și mai fragmentată (2-25m).

Relieful teritoriului administrativ al Polului de creștere Timișoara este cuprins în cea mai mare parte în *Câmpia Timișoarei*, cu următoarele subunități:

- Câmpia înaltă Giarmata-Vii – Dumbrăvița, în nord și nord-est, cu înălțimea medie de 100m;
- Câmpia joasă a Torontalului în partea de nord-vest, cu înălțimea medie de 88 m;
- Câmpia aluvionară a Begheiului în partea de est, cu altitudinea medie de 90-95 m și soluri nisipoase, argilo-lutoase, afectate de gleizare;
- Câmpia joasă Timiș-Bega, reprezentând cumpăna de ape dintre cele două râuri, ale cărei cote scad pe direcție nord-est – sud-vest, de la 96 la 90 m.

În partea de nord și nord-est, pe teritoriile comunelor Giarmata, Pișchia și Orțișoara, relieful se înalță treptat în *câmpia colinară a Vingăi*, mai bine împădurită la contactul cu Podișul Lipovei.

Din punct de vedere *tectonic*, arealul este străbătut de o linie de falie orientată est – vest, marcată prin existența vulcanului stins de la Șanovița - Ludabara, precum și de apele termo-minerale de la Timișoara, Calacea și Buziaș-Ivanda.

Din studiile *seismologice* efectuate începând cu ultimele decenii ale sec. al XIX-lea și până în prezent, rezultă că Banatul este o regiune cu numeroase focare seismice, care se grupează în două areale: unul în partea de sud-est a regiunii, al doilea în imediata apropiere a orașului Timișoara. În apropiere de Timișoara se intersectează liniile seismice Periam-Variaș-Vinga în nord-vest și Radna-Parța-Șag în sud-est. Un focar secundar se află chiar sub vatra orașului Timișoara. Orașul este un centru seismic destul de activ, dar din numeroasele cutremure observate, puține au depășit magnitudinea 6 pe scara Richter.

În ceea ce privește *structurile geologice* ale zonei, aici predomină depozitele cuaternare cu grosimi de circa 100 m, sub care se succed depozitele levantine (până la cca 600m adâncime) și cele daciene în facies lacustru și de mlaștină. Ca urmare a alcătuirii petrografice a formațiunilor de suprafață (nisipuri, argile), pe teritoriul considerat se produc și fenomene de tasare, datorate substratului de argile umede, cu formarea de crovuri, în timp ce în partea de nord-est sunt mai frecvente fenomenele erozionale.

Climatul Polului de creștere Timișoara se încadrează în climatul temperat continental moderat, caracteristic părții de sud-est a Depresiunii Panonice, cu unele influențe submediteraneene (variante adriatică). Trăsăturile sale generale sunt marcate de diversitatea și neregularitatea proceselor atmosferice. Masele de aer dominante, în timpul primăverii și verii, sunt cele temperate, de proveniență oceanică, care aduc precipitații semnificative. În mod frecvent, chiar în timpul iernii, sosesc dinspre Atlantic mase de aer umed, aducând ploi și zăpezi însemnate, mai rar valuri de frig. Din septembrie până în februarie se manifestă frecvente pătrunderi ale maselor de aer polar continental, venind dinspre est. Cu toate acestea, în Banat se resimte puternic și influența ciclonilor și maselor de aer cald dinspre Marea Adriatică și Marea Mediterană, care iarna generează dezgheț complet, iar vara impun perioade de căldură înăbușitoare. Temperatura medie multianuală este de 10,6°C, iar precipitațiile, mai bogate în lunile mai-iulie și noiembrie-decembrie, ating o medie de 592mm/an, favorabilă culturii plantelor de câmp.

Teritoriul dispune de o bogată *rețea hidrografică*, formată din râuri, lacuri și mlaștini. Cu excepția râurilor Bega și Timiș, celelalte râuri seacă adesea în timpul verii. Principalul curs de apă este Bega, cel mai sudic afluent al Tisei. Izvorând din Munții Poiana Ruscă, Bega este canalizată, iar de la Timișoara până la vărsare a fost amenajată pentru navigație (115 km). Canalul Bega a fost construit între anii 1728 și 1760, dar amenajarea lui definitivă s-a făcut mai târziu. Dubla interconexiune Timiș – Bega incluzând Nodul Hidrotehnic Coștei, Nodul Hidrotehnic Topolovăț, canalul de alimentare Timiș - Bega, respectiv Canalul de descărcare Bega - Timiș, creează premisele necesare regularizării debitelor în secțiunea Timișoara, astfel încât prin funcționarea optimă a acestora să nu existe problema inundării municipiului. Cele două proiecte, respectiv “Punerea în siguranță a nodului hidrotehnic de la Coștei” și “Punerea în siguranță a nodului hidrotehnic Sînmihaiu Roman”, inițiate de către Direcția Apele Române Banat, prevăd reabilitarea celor două noduri hidrotehnice și, implicit, un grad mai mare de asigurare a municipiului împotriva riscurilor de inundație.

Pe teritoriul polului de creștere se găsesc și numeroase lacuri, fie naturale, formate în locul vechilor meandre sau în arealele detașate (cum sunt cele de lângă colonia Kuntz, de lângă Giroc, Lacul

Șerpilor din Pădurea Verde etc.), fie de origine antropică (spre Fratelia, Freidorf, Moșnița, Mehala, Ștrandul Tineretului etc.), notabile prin situarea lor pe linia de contact cu localitățile periurbane. De notat prezența lacurilor de acumulare de pe teritoriul comunelor Pișchia, Ghiroda și Remetea Mare, favorabile practicării pisciculturii.

Din punct de vedere al apelor subterane, se poate constata că pânza freatică a Timișoarei se găsește la o adâncime ce variază între 0,5 - 4 m. Pânzele de adâncime cresc numeric, de la nord la sud, de la 4 la 9 m - până la 80 m adâncime - și conțin apă potabilă, asigurând astfel o parte din cerințele necesare consumului urban. Apar, de asemenea, ape de mare adâncime, captate în Piața Unirii (hipotermale), apoi la sud de Cetate și în Cartierul Fabric (mezotermale), cu valoare terapeutică, utilizate în scop balnear. În mod tradițional sunt valorificate, de asemenea, resursele de apă termominerală de la Timișoara și împrejurimi (Calacea, Buziaș, Ciacova, Ivanda, etc.).

Arealul polului de creștere se încadrează din punct de vedere *geobotanic* în zona pădurilor de stejar, distruse în trecut pentru construirea așezărilor și extinderea terenurilor agricole. În prezent, cu excepția câtorva areale împădurite cu cer și gârniță (Pădurea Verde, Pădurea Giroc, Pădurea Șag-Unip), teritoriul este cuprins în silvostepa antropogenă ce caracterizează partea de est a Câmpiei Panonice. Peisajul este diversificat de vegetația de luncă din lungul principalelor râuri, precum și de pădurile de stejar din partea de nord-est a comunei Pișchia. Se remarcă prezența câtorva *rezervații naturale*, între care Arboretumul de la Bazoș, Mlaștinile Murani și Pădurea Bistra sunt cele mai semnificative. Aflate la distanțe de 10-20 km de Timișoara, acestea pot constitui nuclee în jurul cărora să se dezvolte amenajări pentru destindere și recreere.

Cuvertura de *soluri*, de mare diversitate (molisoluri, argiluvisoluri, cambisoluri, soluri hidromorfe etc.), are o capacitate mijlocie de susținere a producției agricole, ca urmare a ponderii ridicate a solurilor cu fertilitate redusă sau afectate de umezeală în exces. Prezența cernoziomurilor fertile și a solurilor brun-roșcate de pădure compensează acest deficit, mai ales pe teritoriul comunelor Orțișoara, Săcălaz, Dumbrăvița, Sânmihaiu Român și Pișchia, unde dețin o pondere mai mare.

Gama *resurselor de subsol* este limitată la exploatarea și valorificarea materialelor de construcție (argile pentru ceramică, materiale de balastieră, nisip cuarțos etc.), a apelor subterane termominerale de la Timișoara și împrejurimi (Sânmihaiu German, Calacea, Ivanda etc.) și a resurselor de hidrocarburi (la nord-vest de arealul Polului de creștere Timișoara).

1.1.5. Poziționare spațială față de principalele coridoare, axe europene, precum și față de principalii poli europeni

Polul de creștere Timișoara este situat la intersecția paralelei de 45°47' latitudine nordică, cu meridianul de 21°17' longitudine estică, aflându-se, ca poziție matematică, în emisfera nordică, la distanțe aproape egale de polul nord și de ecuator, și în emisfera estică, în fusul orar al Europei Centrale. Ora locală a orașului (considerată după meridian) este în avans cu 1h 25' 8'' față de ora meridianului 0, Greenwich, dar se află în întârziere cu 34'52'' față de ora oficială a României (ora Europei Orientale). Poziția matematică conferă zonei elemente specifice de potențial natural și antropic, accentuându-i personalitatea și influențând relațiile cu celelalte orașe din România și cu principalii poli urbani ai continentului european. Astfel, Polul de creștere Timișoara se află la mai

puțin de 700 km distanță de 15 capitale europene, iar prin interacțiunea cu acestea poate fi stimulată dezvoltarea sa economică și socială.

Localizat în partea de sud-est a Bazinului Panonic, într-o poziție de amplă convergență și penetrație europeană, Polul de creștere Timișoara este deservit, în principal, de două drumuri de importanță europeană, E 70 (La Coruna – Lyon – Milano – Zagreb – Belgrad – Timișoara – Craiova – București – Varna) și E 671 (Timișoara – Arad – Oradea – Debrecen) și de un *aeroport internațional*, al doilea ca mărime și importanță pe plan național (0,9 mil. pasageri în anul 2008), localizat pe teritoriul comunei Ghiroda. Acesta asigură traficul de persoane și de mărfuri prin legături regulate între 9 orașe mari ale României și 29 de orașe europene, cele mai multe din Italia (11 orașe) și Germania (5 orașe). Cele mai solicitate destinații sunt București, Roma, Viena, Milano, München, Londra, Barcelona, Paris, Atena, Chișinău, Kiev etc.

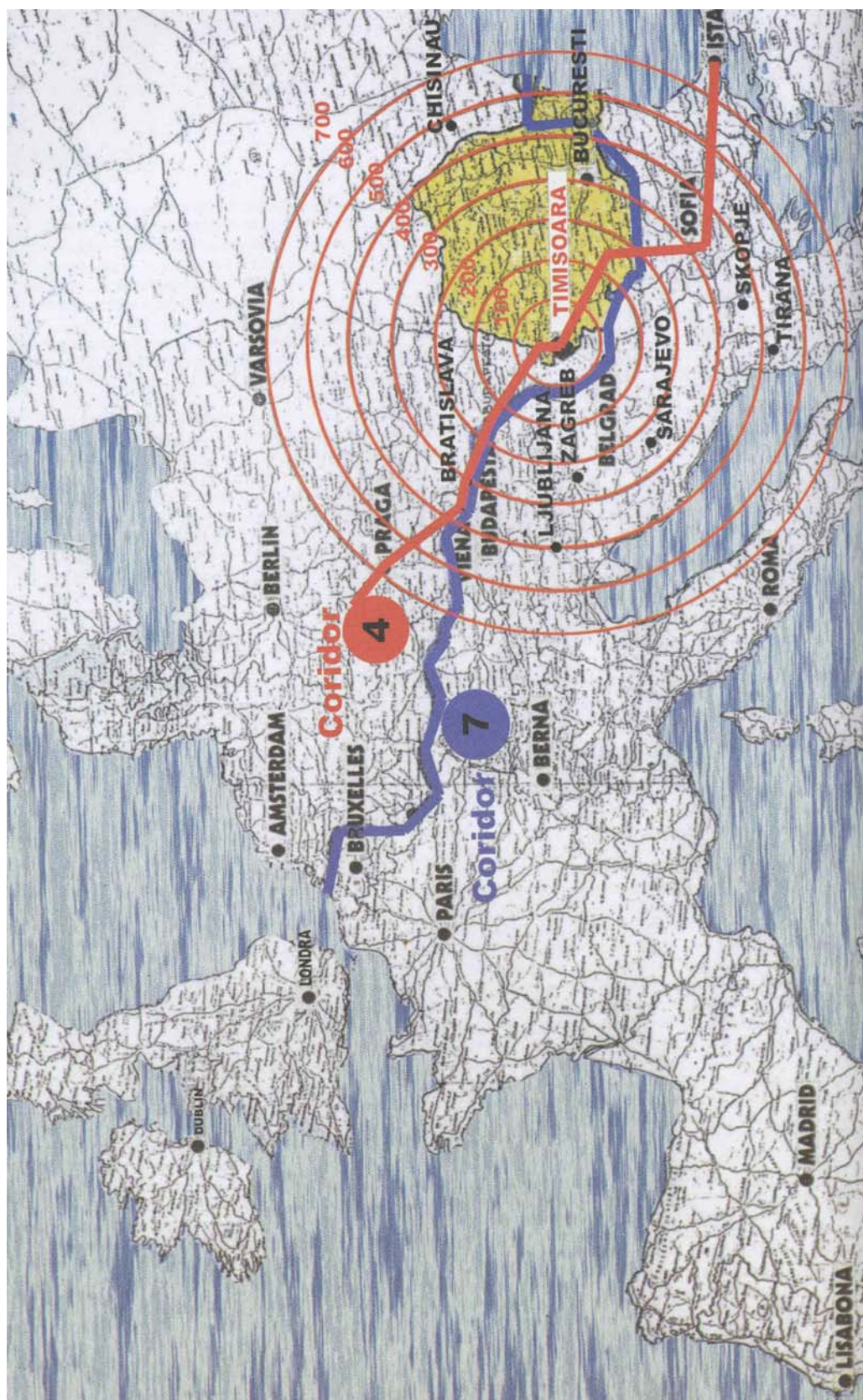
Timișoara reprezintă, totodată, un important *nod feroviar*, la convergența a 12 magistrale, linii principale și secundare de cale ferată, dintre care se disting, prin traficul derulat, cele spre București, Arad–Budapesta și Belgrad.

Polul de creștere Timișoara se află pe traseul coridorului nr. 4, unul din cele mai importante *coridoare transeuropene de transport*, a căror echipare infrastructurală este finanțată cu prioritate de Uniunea Europeană. Două ramificații principale ale acestui coridor – spre București, respectiv spre Sofia – fac joncțiunea în zona Timișoara. Ca urmare, în prezent se efectuează lucrări de modernizare a echipării infrastructurii, pentru a facilita circulația terestră între importante centre urbane ale Europei Centrale, Balcani și Orientul Apropiat (Dresda, Praga, Viena, Bratislava, Budapesta, București, Constanța, Sofia, Salonic, Istanbul). În anul 2006 au fost demarate lucrările de proiectare a traseului românesc al autostrăzii care, în partea de vest a țării, va asigura circulația rutieră pe acest coridor – tronsonul Arad - Timișoara - Lugoj - Deva.

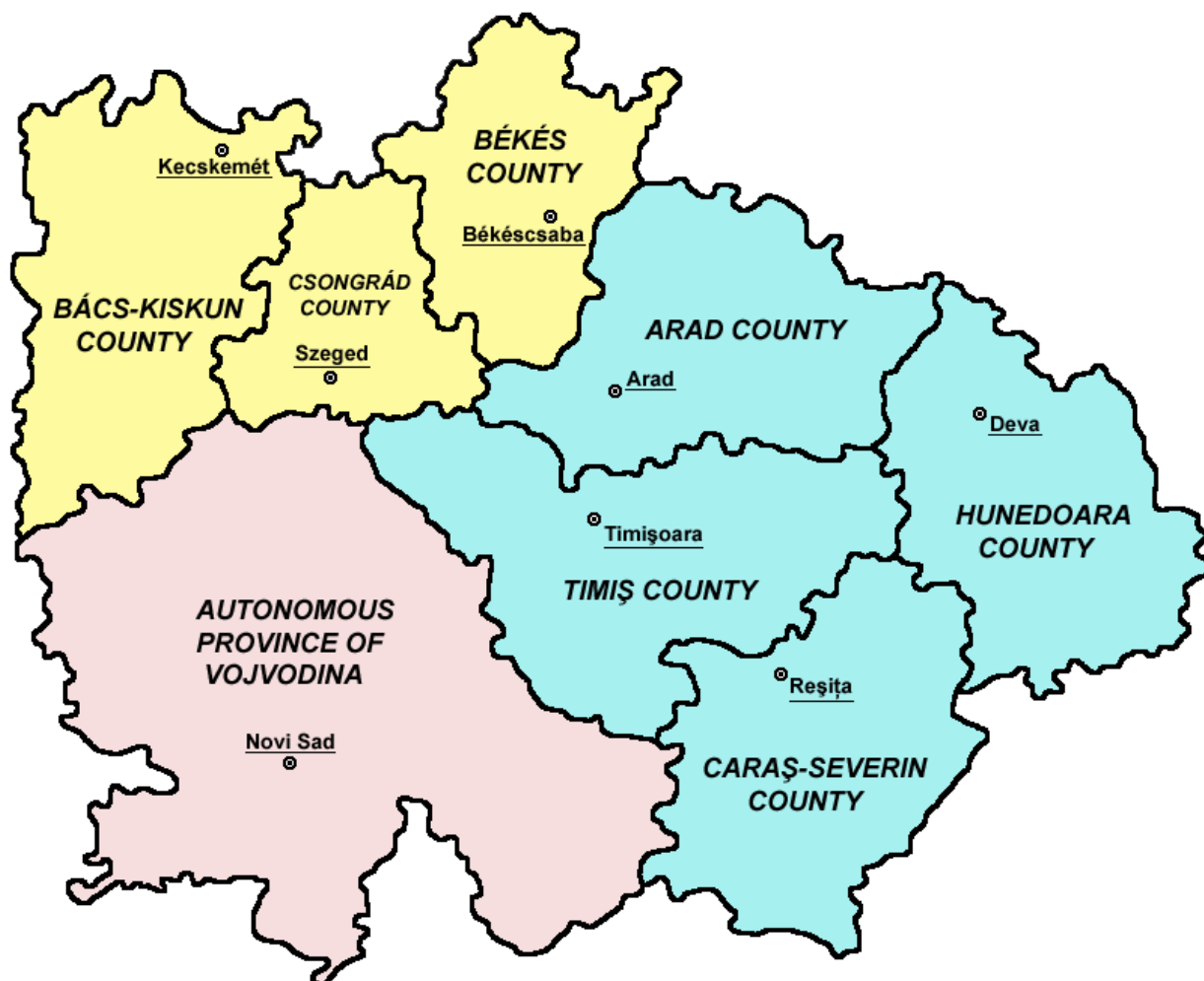
Avantajele create prin poziția favorabilă sunt amplificate și de posibilitatea accesului, prin intermediul *Canalului Bega*, la coridorul nr. 7, Dunăre – Main – Rhin, diagonală fluvială ce leagă nord-vestul de sud-estul Europei (Marea Nordului de Marea Neagră). În acest context, se explică și inițiativa administrațiilor publice municipale și județene de a reactiva circulația pe acest canal, exploatat comercial până la mijlocul secolului XX (1954).

Situarea Polului de creștere Timișoara în partea de vest a României, în apropierea graniței cu Serbia și Ungaria, i-a conferit în permanență rolul de punte de legătură interculturală și economică între cele trei țări vecine. Perspectivele acestei funcții s-au amplificat o dată cu instituirea, în anul 1994, a Euroregiunii Dunăre – Criș – Mureș – Tisa (DKMT), regiune transfrontalieră care se întinde pe 71.867 km² și include o populație de 5,28 milioane de locuitori (2007).

Prin poziționarea centrală în cadrul euroregiunii DKMT, municipiul Timișoara este cel mai mare centru economic din cuprinsul acesteia, centru universitar și multicultural renumit, bine deservit sub raportul infrastructurilor tehnico-edilitare, de comunicare și circulație, cu perspective certe de afirmare drept principal centru polarizator euroregional.

Danube-Kris-Mures-Tisa (DKMT) euroregion since 2004:

- - counties of Romania
- - counties of Hungary
- - Autonomous Province of Vojvodina, part of Serbia and Montenegro (2004-2006) and part of independent Serbia (since 2006)

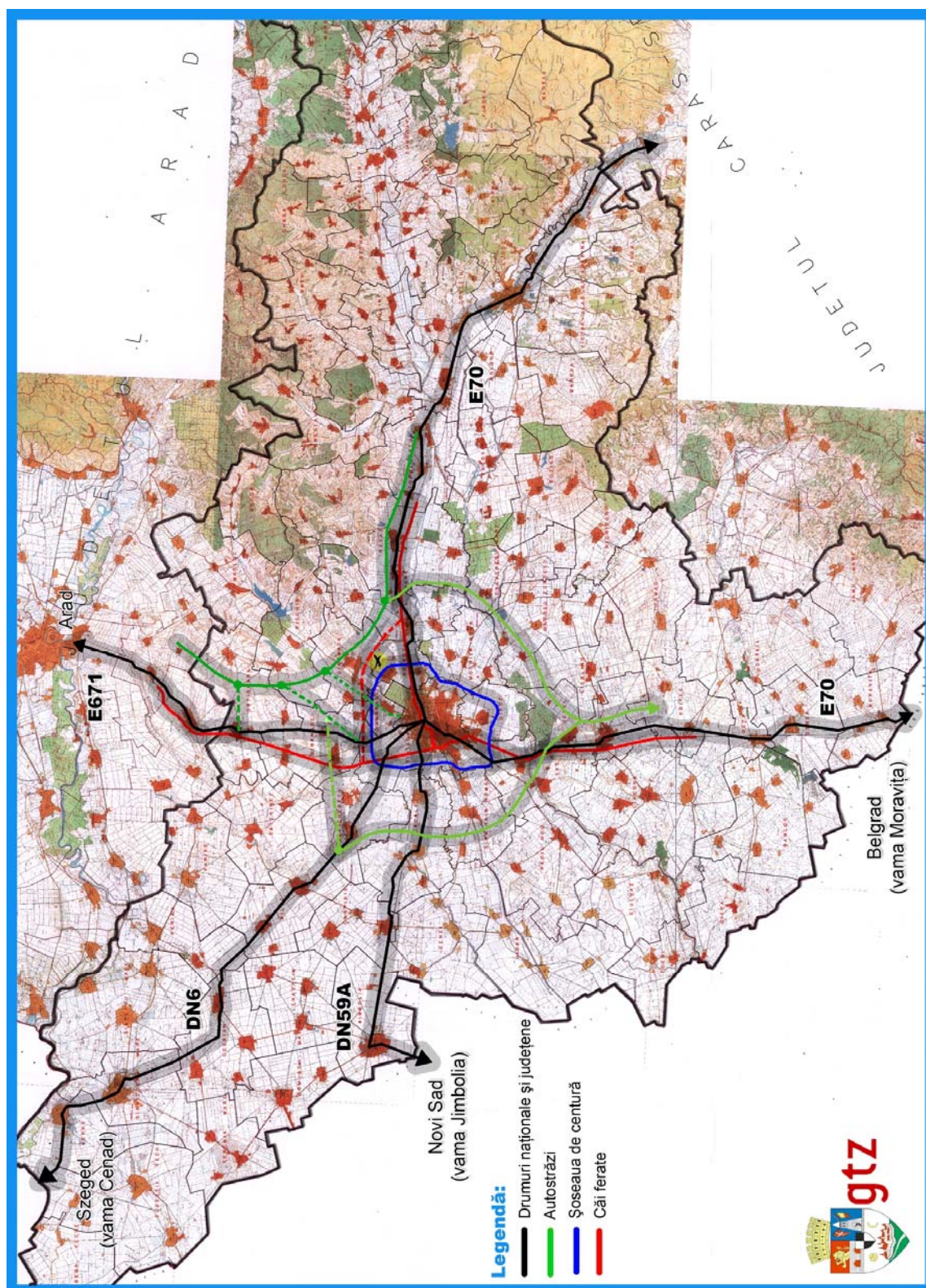

Fig.2 Principalele căi de acces

Capitolul 1.2. Auditul teritorial

1.2.1. Demografie

1.2.1.1. Dinamica numărului populației

Evoluția populației pe teritoriul Polului de creștere Timișoara se înscrie în tendința de descreștere progresivă observată și la nivel național, cauzată în mare măsură de bilanțul demografic negativ, dar și de emigrarea populației active. Dacă în ianuarie 2002 numărul locuitorilor cu domiciliul stabil a fost de 357.867, în ianuarie 2006 a scăzut la 353.014 locuitori, respectiv cu -1,4 % (4.853 locuitori).

Tabelul nr. 1 Dinamica numărului populației

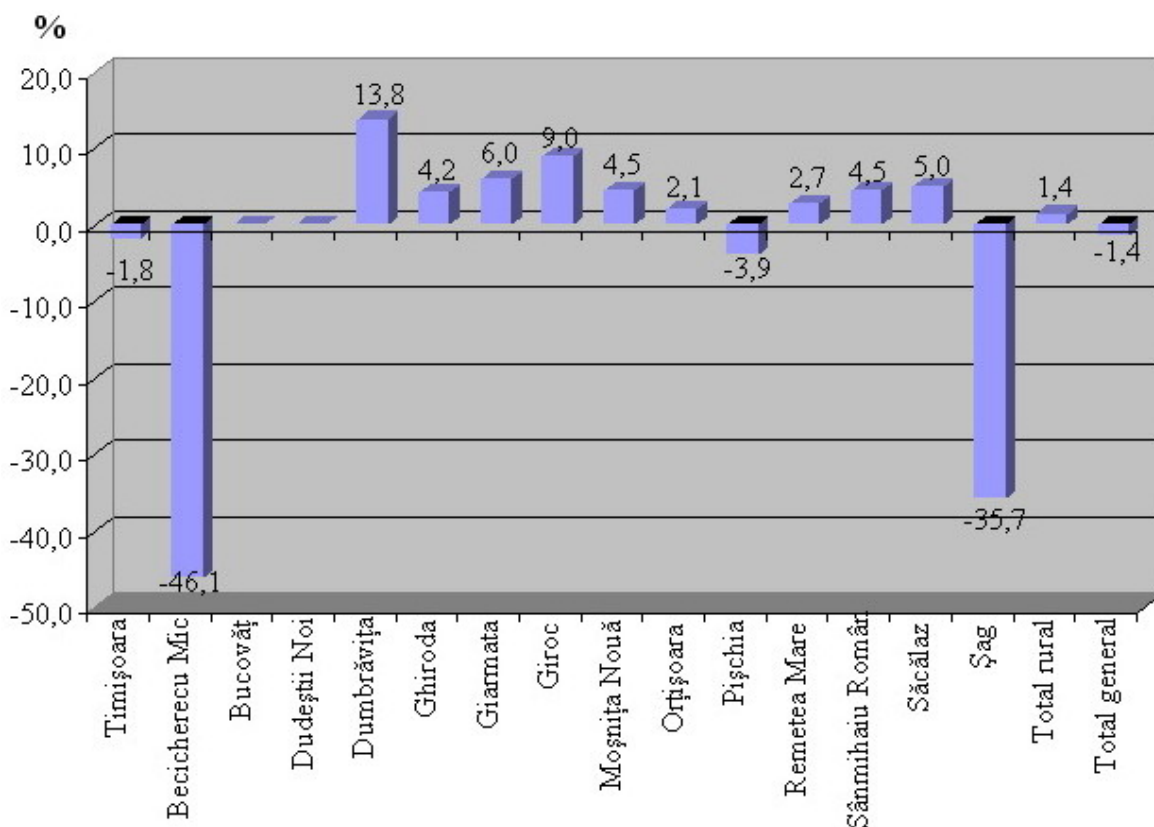
Nr. crt.	Localitatea	Numărul populației		Dinamică 2002/2006 (%)
		2002, 1 ian.	2006, 1 ian.	
1.	Timișoara	308.765	303.224	- 1,8
2.	Becicherecu Mic ²	4.613	2.485	-46,1
3.	Bucovăț ³	-	-	-
4.	Dudeștii Noi	-	2.384	-
5.	Dumbrăvița	2.441	2.778	13,8
6.	Ghiroda	4.584	4.778	4,2
7.	Giarmata	5.319	5.638	6,0
8.	Giroc	3.996	4.354	9,0
9.	Moșnița Nouă	3.787	3.958	4,5
10.	Orțișoara	3.884	3.965	2,1
11.	Pișchia	2.878	2.766	- 3,9
12.	Remetea Mare	3.041	3.124	2,7
13.	Sânmiхайu Român	4.186	4.373	4,5
14.	Săcălaz	6.182	6.491	5,0
15.	Șag ⁴	4.191	2.696	-35,7
Total rural		49.102	49.790	1,4
Total general		357.867	353.014	- 1,4

Sursa: Direcția Regională de Statistică Timiș

² În anul 2005 din comuna Becicherecu Mic s-a desprins și s-a format comuna Dudeștii Noi

³ În anul 2005 din comuna Șag s-a desprins și s-a format comuna Parța

⁴ Până în anul 2008 comuna Bucovăț a fost parte din comuna Remetea Mare

Fig.3 Dinamica populației

Dacă populația municipiului Timișoara a scăzut de la 308.765 locuitori la 303.224 locuitori, în mediul rural numărul locuitorilor a crescut de la 49.102 la 49.790 locuitori.

Scăderea numărului de locuitori din comunele Becicherecu Mic, Bucovăț și Șag se justifică prin faptul că începând cu anul 2005 respectiv 2008, din acestea s-au desprins și s-au format trei noi comune: Dudeștii Noi, Bucovăț și Parța.

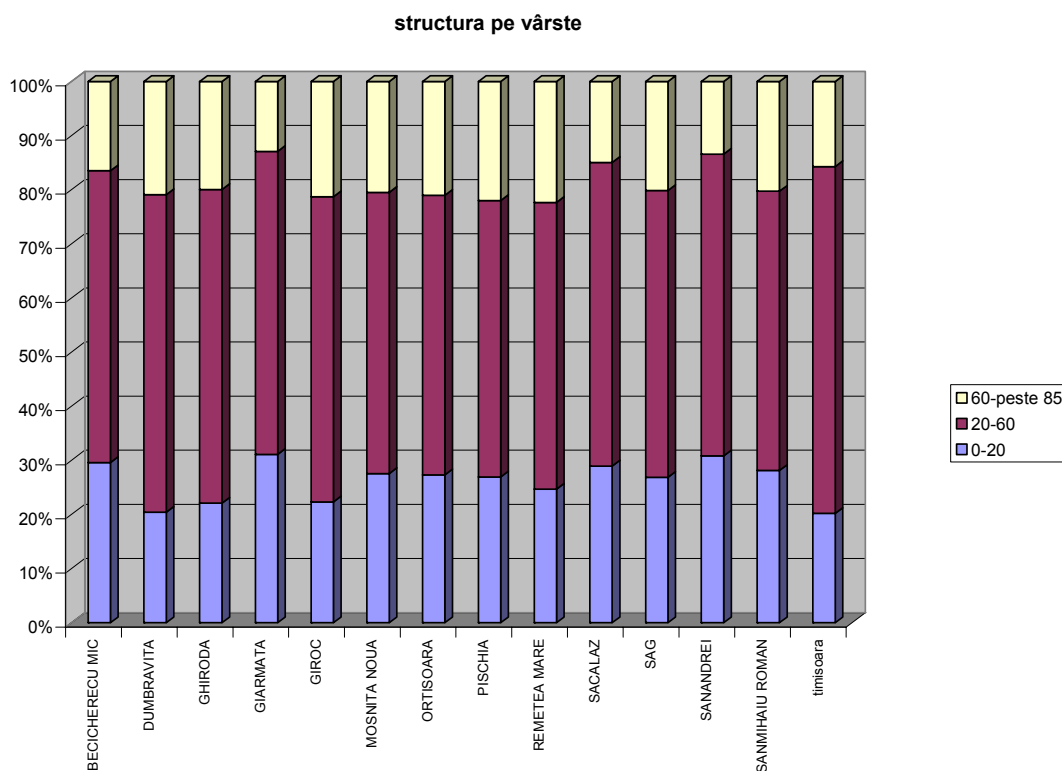
Ca urmare a descreșterii populației, densitatea este într-o ușoară scădere, de la 309,57 loc./km² în anul 2002 la 305,45 loc./km² în anul 2006. Cea mai densă zonă este, evident, municipiul Timișoara – centrul urban al polului de creștere, cu o densitate de 2.345 loc./km² în 2006 (în scădere de la 2.457 loc./km² în 2002). Pentru comunele aflate în arealul de influență al municipiului Timișoara densitatea populației înregistrează o ușoară creștere datorită creșterii numărului de locuitori, ceea ce se poate traduce printr-o migrație a populației spre zona rurală pentru locuire. Dacă în 2002 densitatea medie în arealul de influență al municipiului măsura 48,50 locuitori/ km², în 2006 ea ajunge la 52,50 loc./km².

Municipiul Timișoara formează totodată și cea mai densă zonă locuită din județul Timiș, care are doar 75,8 locuitori/km² și una dintre cele mai populate la nivel național unde densitatea medie este de 91,4 locuitori/km². Comunele Dumbrăvița și Ghiroda (146, respectiv 140 loc./km²) sunt singurele

a căror densitate este peste media națională, iar în Giarmata, Șag și Giroc (79 loc./km²) densitatea este peste media județeană. La polul opus se situează comunele Remetea Mare, Orțișoara și Pișchia cu o densitate mult mai scăzută (22-29 locuitori/km²).

1.2.1.2. Structura populației pe vârste și sexe

Conform datelor Institutului Național de Statistică, populația României urmează o tendință generală de îmbătrânire demografică, specifică însă țărilor europene. Vârsta medie a populației României este de 38 ani, în timp ce pentru municipiul Timișoara ea este de 34,8 ani pentru masculin, 37,3 ani pentru feminin și 36,1 ani per total.

Fig.4. Structura populației pe categorii de vârste

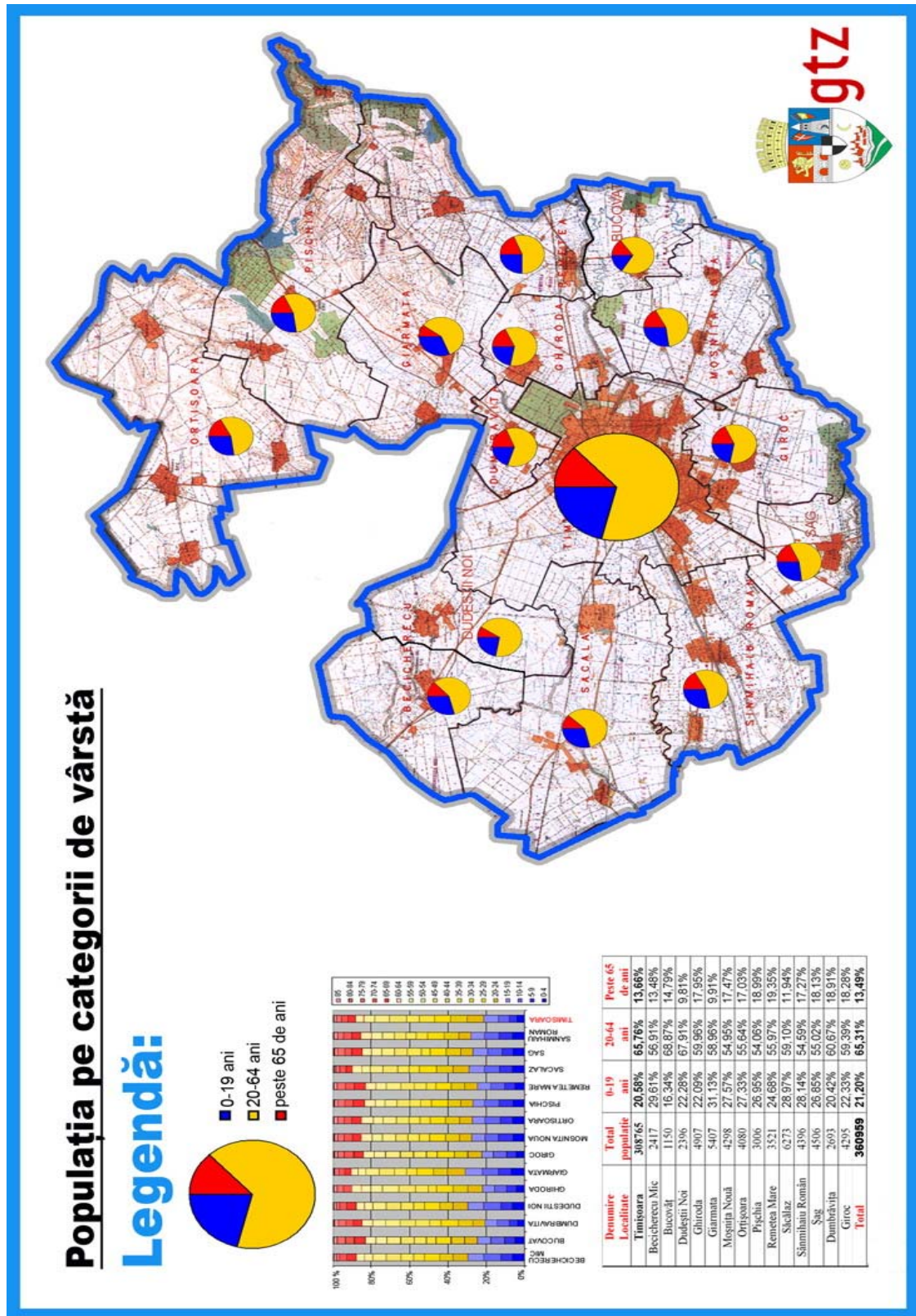

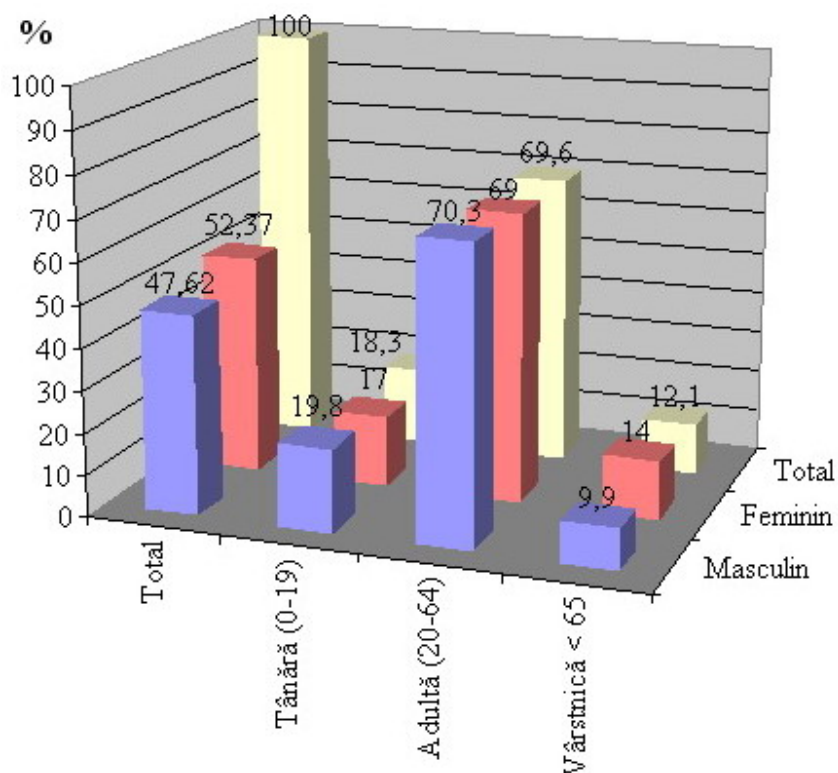
Fig.5 Populația pe categorii de vârstă

Analiza structurii pe vârste a populației Polului de creștere Timișoara în anul 2009 indică faptul că grupul majoritar se află în segmentul 20-64 ani, 69,6 %, urmat de segmentul sub 20 ani cu un procentaj de 18,3 %, iar ultimul segment peste 64 ani 12,1 %.

**Tabelul nr.2 Structura pe grupe de vârstă și sexe a populației
Polului de creștere Timișoara la 1 ianuarie 2009**

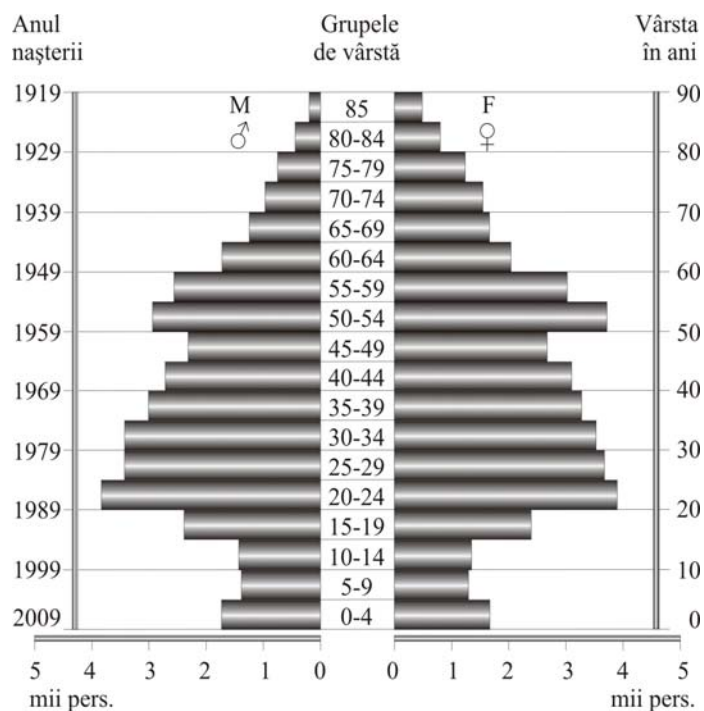
Grupa de vârstă	Masculin %	Feminin %	Total %
Total	47,62	52,37	100
Tânăra (0-19)	19,8	17	18,3
Adultă (20-64)	70,3	69	69,6
Vârșnică < 65	9,9	14	12,1

Ponderea grupei de vârstă activă (între 20 și 64 de ani) în anul 2009 este de 70,5 % în centrul urban Timișoara, în timp ce în arealul său de influență aceeași grupă de vârstă deține o pondere de 64,8 %, având valori ușor mai ridicate în comunele Dumbrăvița, Ghiroda, Giroc și mai scăzute în Pișchia, Orțișoara, Sânmihaiu Român și Moșnița Nouă.

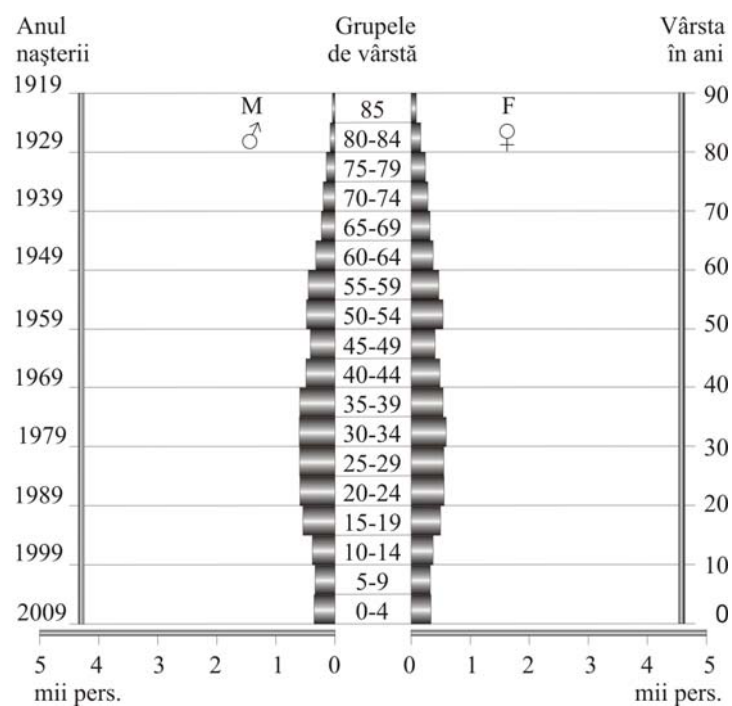
**Fig.6 Structura pe grupe de vârstă și sexe a populației
polului de creștere Timișoara la 1 ianuarie 2009**

Structura pe sexe a populației este ușor favorabilă populației de sex feminin, aproximativ 52% față de 48% pentru populația de sex masculin. Populația masculină numără 166.163 persoane (47,2% din total), iar cea feminină 189.262 persoane (52,8%), raportul de masculinitate fiind de 889 persoane de sex masculin la 1.000 persoane de sex feminin în anul 2006.

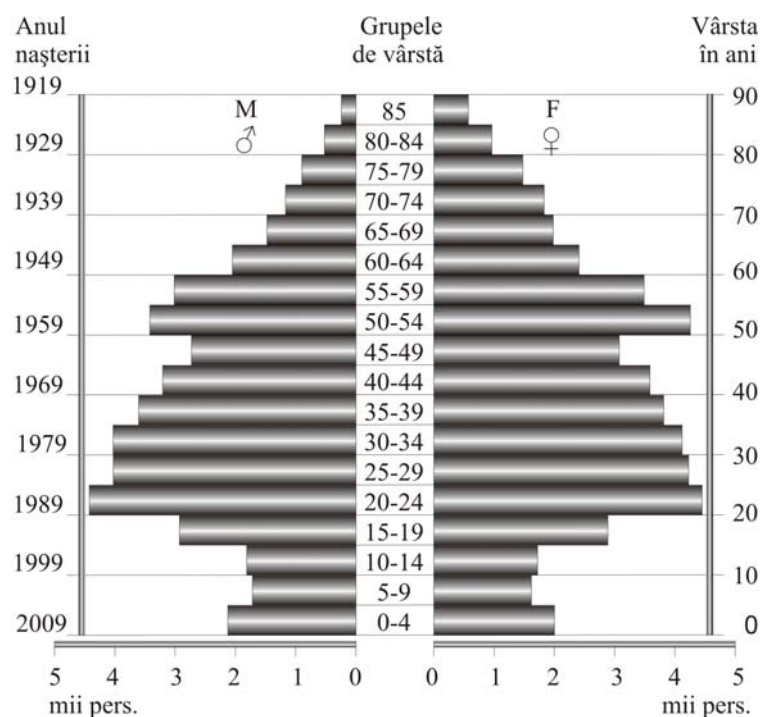

Fig.7 Piramida structurală a populației Timișoarei la 1 ianuarie 2009

Fig.7 Piramida structurală a populației comunelor din aria de influență a Timișoarei la 1 ianuarie 2009

Fig.8 Piramida structurală a populației Polului de Creștere la 1 ianuarie 2009

1.2.1.3. Bilanțul demografic natural și migratoriu

În România, ponderea populației vârstnice e tot mai mare, în condițiile în care mortalitatea e mai mare decât natalitatea. La această scădere naturală se adaugă și scăderea generată de numărul mare de emigrări. La nivel de județ, în perioada 2002-2006 populația a scăzut cu 3.291 de locuitori, adică cu 0,49%, iar la nivel național a scăzut cu circa 200.000, adică cu 0,92%, ajungând la 21.570.000 locuitori în 2006. Ținând cont de faptul că în 2003 au părăsit țara circa 7.400 de persoane iar în 2004 circa 10.000 de persoane, se estimează că tendința românilor de a emigra se va menține pentru următorii ani. Deși începând cu 2002 mortalitatea a scăzut, iar natalitatea a crescut, bilanțul demografic natural rămâne tot negativ, rezultând o diferență de circa – 2 ‰.

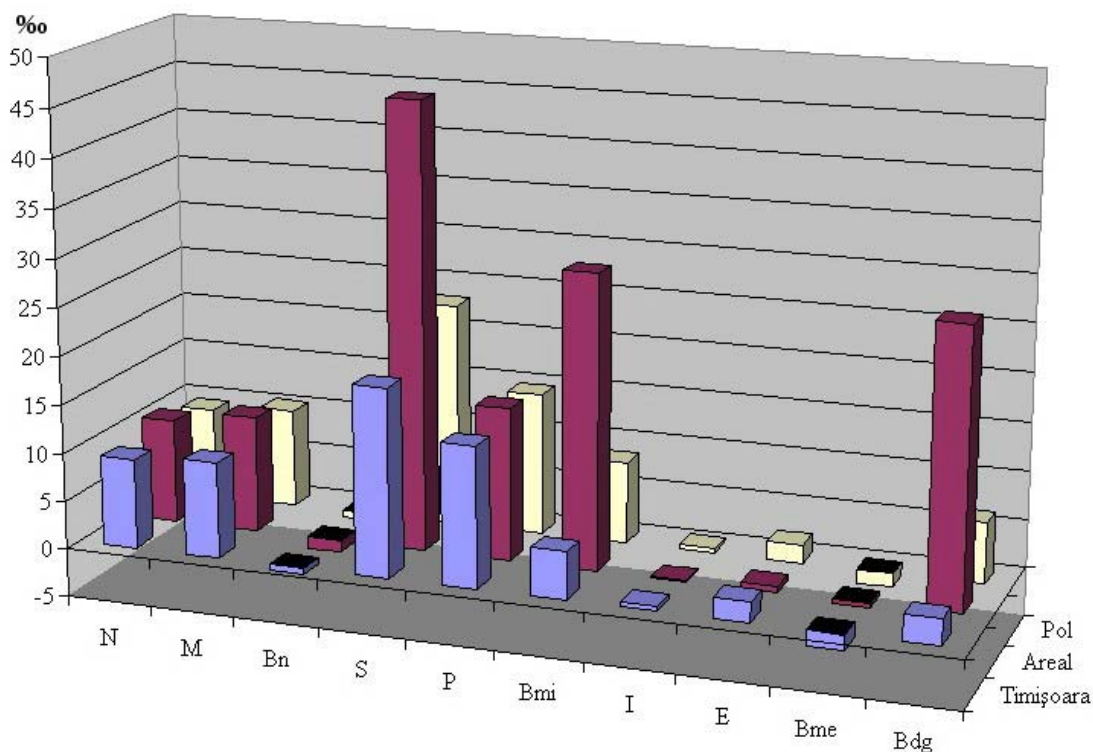
Componentele mișcării naturale a populației Polului de creștere Timișoara au evoluții diferite. Dacă natalitatea pe teritoriul polului de creștere înregistrează o creștere de la 7,50 ‰ în 2002 la 9,40 ‰ în 2006, mortalitatea înregistrează o creștere mult mai mică, de la 10,10 ‰ în 2002 la 10,20 ‰ în 2006, rezultând un spor natural cu valori negative în ambii ani: -2,5 ‰ respectiv -0,7 ‰, însă în creștere.

Natalitatea în centrul urban înregistrează o creștere, 7,12‰ în 2002 și 9,2‰ în 2006 dar din păcate o tendință de creștere dar mai puțin accentuată o manifestă și mortalitatea: 9,59‰ în 2002 și 9,9‰ în 2006, rezultând un spor natural cu valori negative – 0,7‰ în anul 2006. În comunele din arealul de influență al municipiului Timișoara se remarcă tendințe diferite în cadrul mișcării naturale. Pe când natalitatea înregistrează o ușoară creștere, de la 9,82 ‰ în 2002 la 10,75 ‰ în 2006, în cazul mortalității se remarcă o scădere, de la 13,22 ‰ în 2002 la 12,00 ‰ în 2006, rezultând totuși un spor natural cu valori negative în ambii ani: -3,40 ‰ respectiv -1,25 ‰, însă în creștere.

Se remarcă o creștere mai accentuată a natalității în municipiul Timișoara comparativ cu mediul rural precum și o scădere a mortalității în mediul rural astfel că sporul natural, deși continuă să fie mai ridicat în municipiu, tinde să se egalizeze în cele două medii – urban și rural. La nivelul județului sporul natural este și mai redus (-2,0‰) iar la nivelul național -1,8‰, pentru anul 2006.

Tabelul nr.3 Dinamica generală a populației

Fenomenul demografic	Timișoara		Areal		Polul de creștere	
	Nr.	‰	Nr.	‰	Nr.	‰
Născuți vii	2810	9,26	536	10,76	3346	9,47
Morți	3014	9,93	598	12,01	3612	10,23
Bilanț natural	-204	-0,67	-58	-1,25	-262	-0,76
Stabiliri de domiciliu	5878	19,38	2284	45,87	8162	23,12
Plecări cu domiciliu	4388	14,47	783	15,72	5171	14,64
Bilanțul schimbărilor de domiciliu	1490	4,91	1501	30,15	3171	8,48
Imigrări	177	0,58	6	0,12	183	0,51
Emigrări	646	2,13	29	0,58	675	1,91
Bilanțul mișcării externe	-469	-1,55	-24	-0,46	-493	-1,4
Bilanțul general		2,69		28,44		6,32

Fig.9 Bilanțul demografic general al populației

Vitalitatea populației calculată sub forma unui indice ce redă raportul dintre numărul de născuți vii și numărul de decedați are valori subunitare la nivel național: 74,2% în 2002; 79,0% în 2003 și 85,4% în 2004, cu valori în creștere pentru Polul de creștere Timișoara: 74,24% în 2002 și 92,64% în 2006, față de județ - 78,6%. Atât în centrul urban Timișoara cât și în mediul rural – în medie – vitalitatea populației are valori subunitare, excepție făcând comunele Dumbrăvița, Giarmata, Giroc, și Săcălaz. În centrul urban Timișoara vitalitatea crește de la 74,5% în 2002 la 93,2% în 2006, aceeași tendință observându-se și în arealul de influență, cu o creștere până la valori supraunitare în cazul comunelor amintite mai sus. În medie, în arealul de influență al municipiului vitalitatea are următoarele valori: 74,30% în 2002, respectiv 89,63% în 2006. Aceste valori subunitare ridică numeroase semne de întrebare, reprezentând un pericol pentru evoluția țării, județului, dar și a polului.

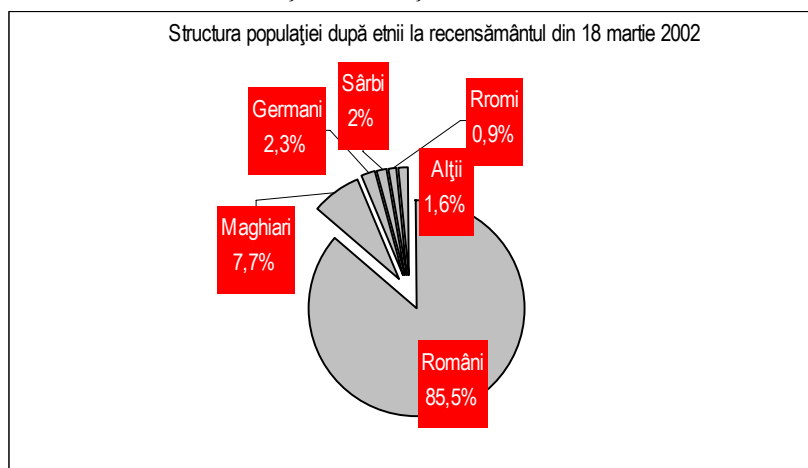
Pe de altă parte, mișcarea migratorie continuă să înregistreze o rată pozitivă. În 2005 și 2006 fluxul migrator al populației Polului de creștere Timișoara se bazează în special pe creșterea migratorie din Dumbrăvița, Giroc, Ghiroda, Moșnița Nouă și Sînmihaiu Român. Valorile înregistrate sunt: +19,2% pentru anul 2002 și +29,3% pentru anul 2006. Trebuie menționat faptul că Timișoara a înregistrat o creștere migratorie constantă în ultimii ani: 7.279 persoane în 2002, 7.751 persoane în 2003, 8.895 persoane în 2004 și 10.266 în 2006, bazată pe deficitul înregistrat de alte zone. Cu toate acestea, bilanțul migratoriu este unul negativ în ultimii ani, astfel ca dacă în 2002 el a fost de +1,0% în 2002, în 2006 are o valoare negativă, fiind de -1,4%. Aceste valori negative se datorează în principal migrației transfrontaliere a populației autohtone.

Bilanțul demografic general reflectă o periculoasă tendință descrescătoare, înregistrându-se o trecere de la valori pozitive la valori negative. Astfel că dacă în anul 2000 a apărut, pentru prima dată, un bilanț demografic pozitiv datorat creșterii ratei de migrație a populației spre Timișoara, în 2002 bilanțul demografic general începe să înregistreze iarăși valori negative: -1,05‰ în 2002 până la -2,15‰ în 2006. Dacă în municipiul Timișoara bilanțul demografic general este în scădere (de la -0,70‰ la -2,2‰), în arealul de influență bilanțul demografic înregistrează o creștere deși valorile rămân subunitare: -3,40‰ în 2002 respectiv -1,71‰ în 2006.

1.2.1.4. Aspecte și probleme sociale (structura etnică, confesională, profesională, infraționalitate, sărăcie etc.)

Pe teritoriul Polului de creștere Timișoara coexistă pașnic cetățeni grupați în 21 etnii și 16 religii, aceste ultime două aspecte reflectând două trăsături majore ale populației din zonă (unde populația se împarte în 27 etnii și 16 religii) și anume interculturalitatea și gradul ridicat de toleranță.

Ponderea diferitelor etnii în Polul de creștere Timișoara este următoarea:

Structura pe etnii la recensământul din 2002 pentru Polul de creștere Timișoara a fost următoarea: 323.180 români, 27.698 maghiari, 7.844 germani, 6.714 sârbi, 3.693 rromi, 1.115 ucrainieni, 667 slovaci, 367 evrei, 98 aromâni, 81 turci, 57 ruși, 30 bulgari, 26 șvabi, 18 lipoveni, 15 macedoromâni, 8 italieni, 6 sași, 4 secui, 4 tătari, 4 sloveni, 4 macedoromâni.

Structura confesională a populației la recensământul din 2002 pentru municipiu a fost următoarea: religie ortodoxă (80,7%), romano-catolici (10,2%), penticostali (2,6%), reformați (1,9%), baptiști (1,5%), greco-catolici (1,2%), musulmani (0,3%), adventiști de ziua a șaptea (0,2%) și alte religii (1,4%), iar pentru arealul de influență: ortodocși (80,8%), penticostali (7,1%), romano-catolici (6,3%), reformați (1,8%), greco-catolici (1,3%), baptiști (1,08%), adventiști de ziua a șaptea (0,2%), evanghelici luterani sinodo-presbiterieni (0,01%), creștini și evanghelici (0,009%), alte religii (0,60%).

Infraționalitatea constatată atât în mediul urban (municipiul Timișoara), cât și în cel rural (arealul de influență al Timișoarei) este în general de natură judiciară, urmată strâns de cea de natură economică, iar în ultima categorie a infrațiunilor, cele de altă natură, se remarcă numărul furturilor

urmat de infrafraciunile înscrise în regimul circulației. În mediul rural se remarcă o tendință descrescătoare a infrafraciunilor între anii 1996-2006, pe când în mediul urban situația se caracterizează printr-o tendință de creștere a infrafraciunilor între anii 1996-2001 și o scădere a numărului infrafraciunilor înregistrate între anii 2001-2006.

1.2.2. Competitivitate economică și resurse umane

Încadrarea județului Timiș în economia națională

Este bine cunoscut faptul că în ultimii nouă ani economia României a înregistrat ritmuri semnificative de creștere.

În tabelul care urmează este prezentat un clasament privind performanțele economice ale Bucureștiului și ale județelor „outsider”. Acest clasament conține date obținute exclusiv prin prelucrarea situațiilor financiare (în principal bilanțuri și conturi de profit și pierdere) depuse de companiile și instituțiile din țara noastră la Ministerul Finanțelor.

Evaluarea performanțelor la nivel național.

(miliarde de lei)

Județe	Capitalul total	Cifra de afaceri	Cheltuielile cu personalul	Profitul brut	Amortizarea activelor	Nr. salariaților
București	405,8	394,4	36,5	33,5	16	1357738
Timiș	22,1	18,3	2,3	1,8	0,7	155963
Cluj	18,2	20,1	2,2	1,7	0,6	156423
Ilfov	20,7	18	1,5	1,4	0,5	79925
Total economie	692,7	706,8	71,1	57,9	26,9	4269035

Sursa: Mihail Dimitriu, Economia reală a României în perioada 2003-2007, Editura Universității de Vest, Timișoara, pp. 27-31

În mod evident, datele precedente indică, înainte de orice, grave disparități structurale. Pentru că o economie în care într-o singură localitate se concentrează 58,6 % din capitalul unei țări, 55,8 % din cifra de afaceri, 51,3 % din cheltuielile cu salariile, 57,8 % din profit, 59,5 % din amortizarea activelor și 31,8 % din salariați este, incontestabil, o economie „hidrocefală”. Din păcate, această anomalie structurală este accentuată și de modul arbitrar în care Ministerul de Finanțe prelucrează situațiile financiare întocmite de companiile și instituțiile din țara noastră. Astfel, companiile mari din țara noastră, indiferent de locul în care își au sediul și operează, sunt obligate să depună situațiile financiare doar la București și nu la autoritățile fiscale teritoriale, așa cum ar fi normal. De asemenea, cărțile de muncă ale multor angajați din instituțiile publice sunt „păstrate” la București și nu la sucursalele teritoriale ale acestor instituții, acolo unde de fapt acești angajați își desfășoară activitatea. În acest mod se poate explica de ce în București la sfârșitul anului 2007 existau (evident „pe hârtie”) cu aproape 300000 de salariați mai mult decât populația aptă de muncă a acestei localități.

Pe de altă parte, datele din tabelul anterior reflectă starea de subdezvoltare și ineficiență flagrantă a economiei noastre în ansamblu. Astfel, marja brută a profitului (profitul brut/ cifra de afaceri) a

fost de numai 8,2 % , iar ponderea produsului intern brut aferentă muncii salariate (cheltuielile cu personalul plus profitul brut plus amortizarea activelor) în totalul cifrei de afaceri a fost de numai 22% în 2007. În tabelul care urmează este prezentat un clasament al județelor din Regiunea de Dezvoltare V.

Evaluarea performanțelor la nivelul regiunii Vest.

(miliarde de lei)

Județe	Capitalul total	Cifra de afaceri	Cheltuielile cu personalul	Profitul brut	Amortizarea activelor	Numărul salariaților
Timiș	22,1	18,3	2,3	1,8	0,7	155963
Arad	9,1	9,2	1,1	0,7	0,3	86625
Hunedoara	5,5	7,2	0,9	0,5	0,2	123681
Caraș-Severin	1,5	3,2	0,4	0,3	0,2	36201
Total economie	38,2	37,9	4,7	3,3	1,4	402470

Sursa: Mihail Dimitriu, Economia reală a României în perioada 2003-2007, editura Universității de Vest, Timișoara, pp.27-31

• activități conf. CAEN pe baza înregistrărilor din Registrul Comerțului

INDUSTRIA. CONSTRUCȚIILE

Sectorul industrial reprezintă una din ramurile activității economice cu o contribuție însemnată la dezvoltarea economică a Polului de creștere Timișoara, realizând în perioada 2003-2006 un procent de 37% din cifra totală de afaceri. Deși numărul companiilor active în industrie a crescut în anul 2006 față de anul 2003 cu 65,5%, cifra de afaceri realizată în anul 2006 în acest sector a scăzut (în 2006 reprezenta doar 51% din cifra de afaceri realizată în anul 2003). De asemenea, numărul salariaților din industrie a înregistrat o scădere evidentă (cu 17% mai puțini salariați în industrie în anul 2006 față de anul 2003).

Creșterea contribuției sectorului industrial din comunele din zona de influență a municipiului Timișoara la formarea cifrei de afaceri a Polului de creștere, de la 5% în anul 2003 la cca. 16% în anul 2006, se datorează în special scăderii cifrei de afaceri realizate de municipiul Timișoara.

În ultimele decenii, zonele industriale s-au dezvoltat de-a lungul arterelor de circulație rutiere sau feroviare majore, existând tendința grupării unităților pe profile industriale. Din punct de vedere al dimensiunii spațiale a activității industriale, se constată o dezvoltare a industriei preponderent în partea de sud și sud-vest (în comunele Giroc, Sînmihaiu Român, Șag și în zonele Freidorf, Torontalului, Șagului din Timișoara) și spre est (comunele Ghiroda, Dumbrăvița și cartierele Buziașului, UMT din Timișoara). Noile activități industriale au fost localizate la limita spațiului urban, dar și în comunele periurbane situate în imediata vecinătate a municipiului Timișoara, de-a lungul axelor principale de penetrare în oraș. Creșteri spectaculoase ale sectorului industrial s-au înregistrat mai ales în comunele Giroc și Ghiroda (55% din cifra de afaceri a sectorului industrial din

arealul de influență al municipiului Timișoara, în anul 2006), dar și în comunele Dumbrăvița, Sînmihaiu Român și Șag (31% în același an).

Zonele industriale centrale care afectau coeziunea structurii urbane, sunt în prezent în reconversie, aici dezvoltându-se în special spații comerciale, de servicii și spații rezidențiale. Există unele unități industriale dispersate pe întreaga suprafață a municipiului Timișoara, ceea ce permite circulația facilă a forței de muncă, dar determină și disfuncționalități urbane: incompatibilitatea activității industriale cu habitatul din apropiere, schimbul de produse dintre unitățile industriale pe infrastructura stradală din interiorul orașului, aglomerarea căilor de acces. Au fost construite infrastructuri variate pentru a deservi unitățile și platformele industriale existente, dar în prezent acestea prezintă un grad avansat de degradare, unele sectoare fiind dezafectate.

Principalele zone industriale în Timișoara sunt :

- **Zona industrială Calea Buziașului** (sud-est) care concentrează unități de industrie chimică, electrotehnică și producția de componente auto, în prezent primind unități noi cum ar fi Siemens și Elpromplast ;
- **Zona industrială Calea Șagului** (sud) cuprinde preponderent depozite și materiale de construcții, o contribuție importantă la dezvoltarea și diversificarea profilului zonei având Parcul Industrial Calea Șagului ;
- **Parcul Industrial Freidorf** (sud-vest) constituie o importantă zonă de atracție a investițiilor străine, de încurajare a dezvoltării întreprinderilor și creării de noi locuri de muncă, preponderentă fiind industria componentelor auto;
- **Zona industrială UMT** (nord-est) unde s-au localizat preponderent Continental Automotive Products, Prompt, Linde Gaz, Întreprinderea Mecanică și depozite;
- **Zona industrială Calea Torontalului** (nord-vest), zonă relativ nouă, cuprinzând industria de produse electronice și alimentare (Solectron, Coca-Cola) și Parcul Industrial Torontalului, destinat dezvoltării IMM-urilor ;
- **Zona Industrială Calea Aradului**, zonă nouă în care se dezvoltă mai ales servicii și depozite;
- **Zona de industrie și depozitare centrală** s-a dezvoltat în nordul căii ferate care traversează orașul cu un profil diversificat (construcții, confecții metalice), în prezent zona este în reconversie dezvoltându-se preponderent unități comerciale cum ar fi Iulius Mall, Kaufland, Fructus
- **Zonele industriale Gara de Nord și Freidorf** sunt ale două zone care în prezent sunt în restructurare, suportând în principal o reconversie din zone industriale în zone de locuințe ;

După 1989 au avut loc schimbări majore în structura activităților industriale din Timișoara datorită proceselor de restructurare și re tehnologizare, producția industrială incluzând în prezent atât subramuri cu tradiție cât și unele noi, moderne și dinamice. Zona Timișoara dispune de o structură industrială diversificată, iar procesul privatizării, încheiat în anul 2000, a avut consecințe pozitive directe asupra nivelului tehnologic și a eficienței economice a producției. Existența și implementarea Conceptului de Dezvoltare Economică și Socială a Zonei Timișoara a sporit încrederea investitorilor străini în mediul de afaceri local, volumul investițiilor străine atrase în Timișoara fiind mult mai mare decât media pe țară. Principalele ramuri industriale care au cunoscut o dezvoltare deosebită în ultimii ani pe teritoriul Polului de creștere Timișoara au fost telecomunicațiile, industria electronică și electrotehnică, industria de mașini, echipamente și a componentelor auto.

Industria electronică și electrotehnică este o ramură de succes în industria orașului Timișoara, mai ales datorită investițiilor marilor întreprinderi cu activități în producția „high-tech”, de software sau

telecomunicații (Alcatel, Solectron, ABB Rometrics, Siemens, Luxten Lighting, ELBA-Philips etc.), ceea ce a determinat și o dezvoltare a societăților autohtone, furnizori sau sub-contractori ai acestora.

La baza dezvoltării acestei industrii a stat forța de muncă înalt calificată existentă la nivelul zonei Timișoara, numărul ridicat de întreprinderi determinând o reducere a fenomenului de migrație a acestora spre Europa de Vest sau spre continental american.

Industria de mașini, echipamente și industria componentelor auto a înregistrat o dezvoltare puternică în ultimii ani, ca o consecință a necesității dezvoltării tehnologice în cadrul unităților industriale existente, în zona Timișoarei concentrându-se firme de renume în acest domeniu (Lisa Draxelmaier, Siemens Automotive, Delphi Packard, Kromberg & Schubert).

Industria chimică și petrochimică, tradițională în municipiul Timișoara, s-a dezvoltat în ultimii ani în special prin investițiile efectuate de Continental Automotive, Procter & Gamble și Azur.

Industria textilă și a confecțiilor și industria pielăriei și încălțăminte concentrează un număr mare de firme, mai ales întreprinderi mici, iar ritmul de dezvoltare al acestora a crescut în ultimul timp, investitorii străini din acest sector fiind interesați mai ales de costurile de producție scăzute oferite de România (cheltuieli de personal, costul materiilor prime și cheltuieli de regie mai mici decât în țările de origine).

Principalele ramuri ale industriei, cu ponderi însemnate în formarea cifrei de afaceri din domeniul industriei din arealul Polului de creștere Timișoara sunt:

- industria chimică (fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice) (Giroc);
- industria de echipamente pentru radio, televiziune și comunicații, industria mijloacelor de transport rutier, fabricarea hârtiei și a cartonului (Ghiroda);
- industria construcțiilor metalice (Ghiroda, Giroc);
- fabricarea altor produse din minerale nemetalice (Sînmihaiu Român, Șag);
- industria alimentară și a băuturilor (Dumbrăvița, Sînmihaiu Român);
- industria încălțăminte (Giroc, Moșnița Nouă, Șag);
- industria materialelor de construcții (Orțișoara);
- industria mobilei (Becicherecu Mic).

Atât în municipiul Timișoara cât și în comunele analizate, domeniul construcțiilor a cunoscut o dinamică pozitivă, realizând în anul 2006 o cifră de afaceri cu 72,6% mai mare decât în anul 2003. Dacă în municipiul Timișoara, cea mai mare creștere s-a înregistrat în anul 2007 comparativ cu anul 2006 (cu 63%), în comune, dezvoltarea puternică a sectorului construcțiilor se observă începând cu anul 2005 (cu 48%), respectiv în 2006 comparativ cu 2005 (cu 90%). O contribuție importantă în acest domeniu revine comunei Ghiroda, cu o cifră de afaceri de cca. 93.milioane lei în anul 2006 (50% din cifra de afaceri din sectorul construcțiilor realizată în arealul de influență al municipiului Timișoara în anul 2006), urmată de comunele Giroc, Dumbrăvița și Moșnița Nouă.

Un rol important în atragerea investițiilor străine și în crearea de noi locuri de muncă îl au parcurile industriale, științifice și tehnologice și incubatoarele de afaceri. În zona Polului de Creștere Timișoara sunt operaționale mai multe parcuri industriale: ex. Parcul Industrial Freidorf (situat în partea de sud-vest a Timișoarei), Parcul Industrial și Tehnologic Timișoara (situat în partea de nord-vest a orașului), Parcul Industrial Moșnița Nouă, precum și un Incubator de Afaceri și Centru de Transfer Tehnologic în domeniul software.

AGRICULTURA

Condițiile pedoclimatice favorabile și fertilitatea ridicată a solului din zonă determină un potențial ridicat de producție agricolă, caracteristică specifică pe ansamblul Câmpiei Banatului. Învelișul de sol este de o mare diversitate, din clasele cernoziomuri cambice (38,39%), lăcoviști și soluri gleice (21,74%), soluri brune eumezobazice (15,45%), bălți și gropi de împrumut – 4,60%, cernoziomuri (tipice, gleizate 3,8%). Capacitatea solurilor de susținere a producției agricole este medie, datorită ponderii ridicate a unor tipuri de soluri cu fertilitate scăzută sau afectate de umezeală în exces, compensată însă de prezența cernoziomurilor și preluvisolurilor molice, soluri calitative pentru dezvoltarea agriculturii.

Suprafața totală a Polului de creștere Timișoara este de 108.031,87 ha, din care 91.082,84 ha (84,31%) sunt destinate agriculturii - reprezentând circa 11% din suprafața agricolă a județului Timiș. Din suprafața agricolă totală, 74.515 ha (82%) sunt terenuri arabile, 11.769,34 ha pășuni, 3.137,25 ha fânețe, 647,2 ha vii și 1.014 ha livezi. Suprafețe întinse de teren agricol dețin comunele Orțișoara (15% din suprafața agricolă a Polului de creștere), Pișchia (11%), Remetea Mare (10%) și Săcălaz (12%), în timp ce municipiul Timișoara deține cca. 8% din totalul suprafeței agricole a polului de creștere Timișoara.

Mecanizarea agriculturii și creșterea semnificativă a facilităților acordate în acest domeniu joacă un rol deosebit în dezvoltarea sectorului agricol. Serviciile de mecanizare în agricultură sunt asigurate de S.C. Agromec SA Timișoara, Stațiunea Didactică Experimentală U.S.A.B și de către producătorii particulari. Majoritatea societăților comerciale și societăților agricole, cât și asociațiile familiale dețin propriile utilaje agricole, numărul lor variind în funcție de suprafața pe care o exploatează. În ceea ce privește forma de organizare, societățile comerciale dețin cea mai mare suprafață agricolă organizată, aproximativ 80% din suprafața totală organizată, persoanele fizice dețin 13%, restul de 7% aparținând asociațiilor agricole.

Cultivarea cerealelor pentru boabe (grâu și secară, orz, orzoaică, porumb și alte cereale) deține cea mai ridicată pondere în sectorul agricol, reprezentând aproximativ 50% din cifra totală de afaceri în domeniul agriculturii. Un alt sector care a cunoscut un avans semnificativ în anul 2006 față de anii anteriori este **grădinăritul**, cifra de afaceri obținută în acest domeniu în anul 2006 reprezentând 13% din totalul cifrei de afaceri din sectorul agricol.

Deși s-a dezvoltat în raport cu anii precedenți și județul dispune de un fond forestier important, **sectorul silviculturii și exploatării forestiere** deține o pondere mică – 1,15% - în cifra de afaceri a sectorului agricol. Sectorul silviculturii este dezvoltat în comuna Săcălaz dar și în comunele Giroc, Ghiroda, Remetea Mare și Giarmata însă cu o cifră de afaceri mult mai scăzută.

Piscicultura - ca activitate economică - este un sector slab dezvoltat, cifra de afaceri fiind nesemnificativă. Totuși, amenajarea zonelor piscicole (în localitățile Remetea Mare, Pișchia) ar putea genera beneficii pentru economia polului de creștere.

Cifra de afaceri realizată de sectorul agricol a crescut în fiecare an, atât valoric (cu 63%) cât și ca pondere (de la 2% la 3%) în totalul cifrei de afaceri. Contribuția sectorului agricol din arealul de influență raportat la polul de creștere a rămas însă relativ constantă în perioada 2003-2006, fiind de circa 10%.

O contribuție semnificativă la realizarea cifrei de afaceri în agricultura rurală a adus-o comuna Săcălaz (39%), urmată de comunele Giroc (17%) și Becicherecu Mic (11%).

SERVICIILE

Sectorul serviciilor a crescut față de anii anteriori, ajungând ca în anul 2006 să dețină ponderea cea mai însemnată (cca. 60%) în realizarea cifrei totale de afaceri a economiei locale în cadrul polului de creștere Timișoara. Serviciile au cunoscut o dezvoltare remarcabilă și în comunele periurbane, deținând începând cu anul 2005, ponderea principală în cadrul economiei acestora. Atât în municipiul Timișoara, cât și în comunele Polului de creștere Timișoara, **sectorul serviciilor** a crescut anual cu aproximativ 10%, astfel că, în anul 2006, creșterea față de anul 2003 a fost de 34%.

Comerț

Cererea ridicată de produse și puterea de cumpărare a populației, peste media pe țară, au reprezentat factori importanți în atragerea investițiilor în comerț. Se confirmă polarizarea regională a comerțului pentru partea de vest a țării spre județul Timiș, infrastructura facilitând transportul de mărfuri înspre și dinspre Timișoara. Tradiția de târg comercial a municipiului Timișoara este susținută de proximitatea cu statele vecine, capacitatea mare de atracție a investitorilor, puterea de cumpărare a populației, numărul mare de turiști etc.

Cifra de afaceri din comerț deține o pondere de 40,5% din volumul total al cifrei de afaceri la nivelul municipiului Timișoara, sectorul serviciilor în ansamblu și al comerțului în special deținând ponderea cea mai ridicată la realizarea cifrei de afaceri totale. Și în comunele din arealul de influență, ponderea cea mai însemnată la realizarea cifrei de afaceri o deține comerțul, aceasta depășind 50%. Între comunele din imediata vecinătate a municipiului Timișoara se detașează Giroc, Ghiroda și Dumbrăvița.

Pe lângă Billa, Profi, Metro, Praktiker și Selgros care au o prezență mai veche pe piața de retail, în anul 2005 a mai intrat pe piața din Timișoara grupul german Lidl & Schwarz (prin deschiderea a două supermarketuri Kaufland) și, în prezent, se continuă lucrările de extindere la Iulius Mall. De asemenea, investitori români de succes au deschis magazine moderne, cu autoservire (Etti, Novatim, Almira Trade etc.).

Din punct de vedere al repartiției teritoriale, se observă o mai bună corelare a unităților comerciale cu numărul populației și volumul desfacerilor. Au apărut noi zone comerciale și s-au deschis noi supermarketuri în preajma cartierelor și zonelor de locuințe. Pentru spațiile comerciale situate în zona centrală a orașului, precum și pentru principalele artere comerciale au fost întocmite și aprobate regulamente urbanistice, ce reglementează funcțional activitățile comerciale. Diversitatea mărfurilor vândute și calitatea acestora asigură aprovizionarea diferitelor segmente de cumpărători, resimțindu-se influențele mediului concurențial creat prin intrarea pe piața locală a investitorilor străini strategici, reprezentanți ai firmelor de renume. Amplasarea centrelor comerciale în zonele periferice ale municipiului facilitează de asemenea accesul locuitorilor din comunele polului de creștere spre acestea. Astfel, în zona de sud-vest, la limita cu comuna Șag și în zona de nord, în vecinătatea comunelor Săcălaz și Orțișoara, sunt localizate importante supermarketuri cum sunt ar fi: Real Hypermarket, Jysk, Praktiker, Metro, Selgros.

Funcționarea piețelor agro-alimentare în municipiul Timișoara este reglementată și controlată de către administrația locală, fapt care duce la practicarea unui comerț civilizată în spații special

amenajate. Construcția de piețe en-gros și agro-alimentare în Timișoara (Piața de Gros, a cărei amenajare a fost finalizată în anul 2006 cu sprijinul guvernului german) este o mărturie a intereselor comercianților privați în această direcție.

Ponderea cea mai ridicată (circa 50% la realizarea cifrei de afaceri în cadrul comerțului cu amănuntul) o dețin vânzările în magazine nespecializate, de mărfuri diverse, în care predominante sunt cele alimentare, băuturile și produsele din tutun. Acest tip de activități se desfășoară în general în magazine denumite “Magazine generale alimentare”, care au ca obiect principal de activitate vânzarea bunurilor alimentare, de băcănie, precum și a altor tipuri de mărfuri cum sunt: cosmetice, articole electrocasnice, îmbrăcăminte etc., acest fapt justificând și ponderea redusă deținută de unitățile specializate cu profil alimentar.

Servicii Financiar - Bancare

Sectorul financiar-bancar s-a dezvoltat în ultimii ani datorită acțiunii conjugate a mai multor factori, cum ar fi: dezvoltarea de noi instrumente de creditare și economisire, scăderea dobânzilor la credite în lei dar și în valută, respectiv scăderea diferențelor dintre acestea, creșterea investițiilor în sectorul bancar și creșterea înclinației spre investiții a agenților economici etc.

Volumul tranzacțiilor financiare a crescut semnificativ în ultimii ani, ceea ce denotă o creștere a încrederii populației în sistemul bancar și de asigurări, dar și o mai bună adaptare a sistemului la cerințele actuale ale pieței financiare și o mai mare deschidere către nevoile clienților.

Volumul creditelor acordate a continuat să crească, având o dinamică relativ constantă (soldul creditelor fiind cu 66% mai mare la finele anului 2005 față de 2004 și cu 63% mai mare la finele anului 2006 față de 2005). Volumul creditelor acordate la sfârșitul anului 2007 a fost cu 77% mai mare decât la începutul anului, remarcându-se o înclinație a consumatorilor pentru creditele în valută. Soldul creditelor în valută la sfârșitul anului 2007 este practic dublu față de soldul creditelor la începutul aceluiași an, de la 1.839.073,90 mii lei ajungând la 3.631.064,20 mii lei.

Dacă în cazul populației – persoane fizice - creditele acordate depășesc cu 16% valoarea disponibilităților păstrate în conturi la bănci, în cazul agenților economici diferență dintre volumul creditelor acordate și volumul disponibilităților bancare este mult mai mare, de 62%, situație datorată politicii băncilor de a facilita contractarea de credite de către agenții economici în scopul dezvoltării economice.

Se constată o scădere a numărului persoanelor fizice care solicită credite în anul 2006 și o creștere a numărului de credite acordate către agenți economici, concretizate în scăderea cu 7% a numărului total al clienților băncilor în județul Timiș. Deși numărul total al clienților a scăzut față de anul precedent, valoarea totală a creditelor acordate a crescut simțitor, în special datorită creșterii volumului creditelor solicitate de către agenții economici, numărul clienților agenți economici fiind mai mare cu 16 % față de anul 2005.

La finele anului 2006, în municipiul Timișoara funcționau un număr de 29 entități bancare și o cooperativă de credit, fiind reprezentate printr-un număr de 113 unități bancare iar cooperativa de credit prin două unități. În spațiul periurban, băncile sunt prezente printr-un număr redus de unități localizate în special în comunele din imediata vecinătate a municipiului Timișoara.

Din cele 44 de societăți de asigurare acreditate de Comisia de Supraveghere a Asigurărilor, 27 de societăți de asigurare și 6 brokeri de asigurări activează în municipiul Timișoara printr-un număr de 65 unități. Principalele societăți de asigurare: Allianz Țiriac, Asiom, Omniasig, ING Asigurări de Viață, BCR Asigurări, Asiban, Ardaf, Astra, Generali, AIG Life, etc., sunt prezente pe piața de asigurări în municipiul Timișoara în proporție de peste 50%. În ceea ce privește repartizarea pe tipuri de asigurări, asigurările de viață au fost în proporție de cca. 20%, 42% alte asigurări și 38% activități auxiliare asigurărilor.

Serviciile bancare din municipiul Timișoara contribuie cu aproximativ 90% la realizarea cifrei de afaceri în acest sector în Polul de creștere Timișoara, comunele din arealul de influență contribuind cu 10%. Comparativ cu municipiul Timișoara, în comunele periurbane, sectorul financiar-bancar este foarte slab dezvoltat, activitățile derulate sunt cele auxiliare intermediarilor financiare și ale caselor de asigurări. Acest sector este prezent în doar câteva comune: Dumbrăvița, Ghiroda, Dudeștii Noi și Moșnița Nouă.

Sectorul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor

Sectorul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (TI&C) este unul din sectoarele economice cele mai dinamice din Polul de creștere, înregistrând o creștere constantă și substanțială în ultimii zece ani. Tradiția industrială, calitatea educației și cercetării de specialitate din universitățile Timișoarei (și în primul rând de la „Universitatea „Politehnica” din Timișoara, locul unde a fost conceput primul computer din România) precum și proximitatea față de piețele mari din Europa Centrală au constituit elemente importante pentru dezvoltarea acestui sector. Avantajele acestuia sunt, prin urmare, calificarea superioară a resurselor umane și potențialul de cercetare prin numărul mare de absolvenți (în cazul Universității Politehnica în jur de 15.000 de absolvenți).

În momentul de față pe plan regional și local, sectorul este bine reprezentat și divers, firmele de profil fiind angajate într-o gamă largă de activități care merg de la distribuția de componente până la dezvoltarea de aplicații software foarte specializate. În perioada 2003-2006 cifra de afaceri a sectorului realizată în cadrul Polului de creștere a cunoscut o evoluție crescătoare ajungând în 2006 la cca 48,5 mil. Euro. De asemenea, se remarcă un grad mare de concentrare a firmelor în zona Timișoara (98% din totalul firmelor din sectorul TI&C din cadrul Polului de creștere).

Tabelul nr.4 Repartiția firmelor din sectorul TIC la nivelul Polului de creștere Timișoara,

2006	CAEN TI&C	Denumire cod CAEN	Nr. salariați	Nr. societăți	Cifra de Afaceri	Rezultat net
Timișoara	72	Servicii de software și activități conexe	2,447	686	151,640,394	19,230,240
	642	Servicii de telecomunicații	624	117	45,655,244	3,887,749
Arealul de influență	72	Informatică și activități conexe	131	25	6,153,250	1,035,450
	642	Servicii de telecomunicații	13	8	478,932	-3,687
Timișoara	Total / TIC:		3,071	803	197,295,638	23,117,989
Arealul de influență	Total / TIC:		144	33	6,632,182	1,031,763
Total TI&C /Pol de creștere			3,215	836	203,927,820	24,149,752
Timișoara	Total Servicii		58,078	18,043	6,848,467,875	564,153,247
Arealul de influență	Total Servicii		4,176	587	685,400,000	63,413,305
Total Servicii /Pol de creștere			62,254	18,630	7,533,867,875	627,566,552
% Servicii TI&C în Total Servicii			5.16%	4.41%	2.71%	3.85%

Sursa: Direcția Generală a Finanțelor Publice Timiș, 2006 (date prelucrate)

Plecând de la acest efect de concentrare spațială a firmelor din sectorul TIC, de la existența altor condiții favorizante pentru un eventual proces de clusterizare a sectorului, sunt promovate mai multe inițiative care vizează consolidarea legăturilor dintre actorii activi în acest sistem și coagularea în viitor a unui cluster regional de profil, un prim pas fiind constituirea unui pol de excelență TIC în zona Timișoara.

Alte activități de prestări servicii

Sectorul serviciilor prestate către întreprinderi și cel al serviciilor prestate către populație a cunoscut o amploare deosebită în ultimii ani. Se remarcă o intervenție masivă pe piața internă a firmelor internaționale cu renume în domeniul prestării de servicii, ceea ce a determinat o creștere semnificativă a calității produselor oferite, multe dintre aceste firme acționând în special pentru a-și proteja și păstra clienții – mari concerne internaționale – care investesc în zonă.

Sectorul serviciilor de cunoaștere intensivă - servicii care folosesc cunoștințe profesionale înalte (*Knowledge Intensive Business Services*, KIBS) este foarte bine dezvoltat, factorul principal de creștere fiind dat de dinamica mare a serviciilor către întreprinderi, ce au o pondere de 45% în cifra de afaceri din domeniul serviciilor de piață.

Tabelul nr.5 Repartiția firmelor din sectorul serviciilor de cunoaștere intensivă (KIBS) la nivelul Polului de creștere Timișoara

2006	CAEN KIBS	Denumire cod CAEN	Nr salariați	Nr societăți	Cifra de Afaceri	Rezultat net
Timisoara	72	Informatică și activități conexe	2,447	686	151,640,394	19,230,240
	73	Cercetare-dezvoltare	312	35	30,881,400	3,493,520
	74 (excepție 747, 7481, 7482)	Alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	10,480	3,832	655,454,001	201,132,265
Arealul de influență	72	Informatică și activități conexe	131	11	6,153,250	1,035,450
	73	Cercetare-dezvoltare	0	0	0	0
	74 (excepție 747, 7481, 7482)	Alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	465	148	24,332,071	7,650,553
Timișoara	Total KIBS		13,239	4,553	837,975,795	223,856,025
Arealul de influență	Total KIBS		596	159	30,485,321	8,686,003
Total KIBS /Pol de creștere			13,835	4,712	868,461,116	232,542,028
Timișoara	Total Servicii		58,078	18,043	6,848,467,875	564,153,247
Arealul de influență	Total Servicii		4,176	587	685,400,000	63,413,305
Total Servicii /Pol de creștere			62,254	18,630	7,533,867,875	627,566,552
% Servicii KIBS in Total Servicii			22.22%	25.29%	11.53%	37.05%

Sursa: Direcția Generală a Finanțelor Publice Timiș, 2006 (date prelucrate)

În cadrul serviciilor de cunoaștere intensivă (KIBS), o evoluție interesantă o are sectorul serviciilor de consultanță către întreprinderi (juridice, de contabilitate și consultanță fiscală, servicii de sondaje, consultanță fiscală, managerială și tehnologică, arhitectură etc.). În acest domeniu serviciile sunt oferite atât de organizațiile locale specializate (CCIAAT), dar mai ales de către firme naționale și internaționale (Price Waterhouse Coopers, Ernst & Young, KPMG etc).

Serviciile de recrutare și plasare a forței de muncă se derulează prin Inspectoratul Teritorial al Muncii, Agenția de Ocupare a Forței de Muncă (on-line pe internet prin site-urile specializate în acest domeniu), precum și prin firme private specializate (Manpower, Adecco, Lugera&Makler, Trenkwalder etc.).

Domeniul serviciilor imobiliare deține o pondere de 18% din volumul total al cifrei de afaceri, fiind în creștere în ultimii ani, datorită creșterii tarifelor și a prețurilor pe piața imobiliară. Dinamica dezvoltării imobiliare în oraș a determinat o creștere semnificativă a sectorului imobiliar și în

comunele periurbane, datorită opțiunii populației urbane cu venituri ridicate pentru locuințele unifamiliale poziționate în localitățile periurbane. Astfel cifra de afaceri din sectorul imobiliar a crescut simțitor de la an la an, ajungând în anul 2006 la 31 mil. lei față de 25 mil. lei cât înregistra în anul 2005.

Ponderea serviciilor prestate către populație este destul de scăzută, 10% din totalul serviciilor de piață, sectoarele principale fiind cel al sănătății și cel al asistenței sociale, urmate de sectorul activităților recreative, culturale și sportive.

În Polul de creștere Timișoara sunt localizate un număr însemnat de societăți de transport marfă și persoane, de curierat, firme care oferă servicii educaționale, sociale, de divertisment și recreere, creșterea volumului de afaceri în acest sector fiind dată și de extinderea sectorului turistic dar și de orientarea tot mai mare a populației către produsele oferite de aceste firme. În comunele din aria de influență, serviciile de transport marfă și persoane au cunoscut o ușoară creștere față de anul 2005, înregistrând în anul 2006 o cifră de afaceri de 154 mil. lei.

De asemenea, au început să se dezvolte în zona de influență a Municipiului Timișoara serviciile de telecomunicații și activitățile de curierat, cifra de afaceri dublându-se în anul 2006 raportat la anul precedent. Aceste servicii au înregistrat cea mai mare cifră de afaceri în comunele Dumbrăvița, Șag și Sînmihaiu Român.

Structura economică a Polului de Creștere este prezentată grafic în 1.5. Cartograme, Anexa 1.

EVOLUȚIA CIFREI DE AFACERI A POLULUI DE CREȘTERE TIMIȘOARA

Cifra de afaceri realizată de Polul de creștere Timișoara a înregistrat o evoluție fluctuantă, conform graficului și tabelului de mai jos. Dacă ramurile agriculturii și construcțiilor au crescut în fiecare an în perioada 2003-2006 (agricultura cu o medie de 21% , iar construcțiile cu o medie de 24%), ramurile industriei și serviciilor au o evoluție diferită. Anul 2005 marchează o scădere însemnată a industriei în Municipiul Timișoara, ceea ce duce la scăderea cifrei de afaceri totală a polului. În anii 2003 și 2004 industria a deținut primul loc în realizarea cifrei de afaceri, urmând ca în anii 2005 și 2006 sectorul serviciilor să dețină primul loc.

Cu o creștere semnificativă a cifrei de afaceri în valoare absolută, de 2 mld. lei în anul 2006 față de anul 2003 (cu un ritm mediu anual de creștere de cca.12% în perioada 2003-2006), sectorul serviciilor reprezintă, după construcții, (ritm mediu anual de creștere – 24%) cel mai dinamic sector de activitate. Astfel, cu o pondere care se situează în jurul a 50 % din valoarea totală a cifrei de afaceri și cu un ritm de creștere susținut, sectorul serviciilor contribuie în cea mai mare măsură la dezvoltarea economică a zonei.

Ponderea localităților în realizarea cifrei de afaceri a polului de Creștere este prezentată în 1.5. Cartograme, Anexa 2.

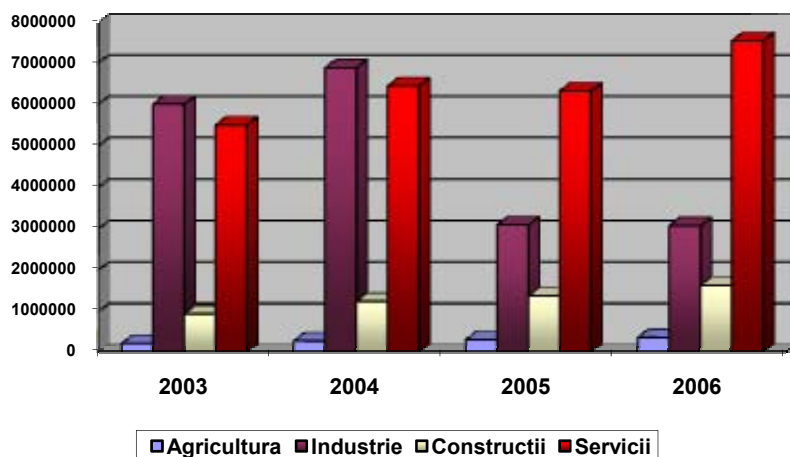

Fig.9 Evoluția cifrei de afaceri pe ramuri de activitate⁵
- mii lei -

<i>Cifra de afaceri realizată pe ramuri de activitate in perioada 2003-2006 (mii lei)</i>					
<i>Ramura/AN</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>TOTAL / RAMURĂ</i>
Agricultura	229.991	289.647	318.679	375.723	1.214.039
Timișoara	206.923	262.827	290.341	338.379	1.098.470
Arealul de influență	23.068	26.820	28.338	37.344	115.569
Industria	6.002.799	6.882.647	3.091.054	3.072.000	19.048.500
Timișoara	5.688.209	6.483.762	2.621.072	2.577.163	17.370.206
Arealul de influență	314.590	398.885	469.982	494.837	1.678.294
Construcții	944.484	1.246.541	1.375.856	1.630.488	5.197.369
Timișoara	888.896	1.179.776	1.276.973	1.442.851	4.788.496
Arealul de influență	55.588	66.765	98.883	187.637	408.873
Servicii	5.502.961	6.446.507	6.321.810	7.533.868	25.805.146
Timișoara	5.068.533	5.964.824	5.715.320	6.848.468	23.597.145
Arealul de influență	434.428	481.683	606.490	685.400	2.208.001
TOTAL/AN	12.680.234	14.865.342	11.107.399	12.612.079	51.265.054
Timișoara	11.852.561	13.891.189	9.903.706	11.206.861	46.854.317
Arealul de influență	827.673	974.153	1.203.693	1.405.218	4.410.737

Sursa: Direcția Generală a Finanțelor Publice Timiș, 2006 (date prelucrate)

⁵ Cifra de afaceri a fost calculata fără raportările firmelor mari care au obligația depunerii bilanțului contabil la DGFP București

- **sectorul IMM**

În anul 2003 în Polul de creștere Timișoara activau un număr total de 11.578 de IMM-uri, 93% din acestea fiind situate în municipiul Timișoara. În anul 2006 numărul acestora a crescut la 18.219, ponderea cea mai ridicată de IMM-uri fiind evident în municipiul Timișoara (92%). Concentrare mai mare a IMM-urilor se observă în localitățile aflate în imediata vecinătate a municipiului Timișoara: Dumbrăvița, Ghiroda, Giarmata, Giroc și Moșnița Nouă (66% din numărul total al IMM-urilor active din localitățile din zona de influență).

Comparativ cu anul 2003, în anul 2006 erau, în total, cu 57% mai multe IMM-uri active, cu 55% mai multe în municipiul Timișoara și cu 90% mai multe IMM-uri în localitățile din arealul de influență al municipiului Timișoara.

Numărul de IMM-uri a crescut în 2006 față de 2003 cu 61% în sectorul comerțului și serviciilor, cu 99% în construcții, cu 27% în industrie și cu 57% în agricultură. Creșterea mai însemnată înregistrată în sectorul construcțiilor reflectă și dezvoltarea susținută a zonelor rezidențiale aflate în comunele limitrofe ale Timișoarei.

Tabelul nr.6. IMM-uri (active) în 2003 și în 2006 (situație comparativă)

Nr. crt.	Localizare	2003		2006		Agricultură, silvicultură, piscicultură		Industrie prelucrătoare și extractivă		Construcții		Comerț și Servicii	
		Total	%	Total	%	2003	2006	2003	2006	2003	2006	2003	2006
1	Timișoara	10803		16743		198	295	1389	1728	437	833	8779	13887
2	Becicherecu Mic	41		76		5	7	10	18	0	6	26	45
3	Bucovăț	3		22		0	5	1	4	0	1	2	12
4	Dudeștii Noi	33		55		6	7	5	8	1	6	21	34
5	Dumbrăvița	156		295		1	1	25	36	8	24	122	234
6	Ghiroda	120		242		2	6	17	31	3	13	98	192
7	Giarmata	88		150		4	7	14	21	6	12	64	110
8	Giroc	85		167		2	2	19	26	2	9	62	130
9	Moșnița Nouă	59		115		0	4	8	15	5	9	46	87
10	Orțișoara	32		57		3	3	8	9	0	4	21	39
11	Pișchia	14		27		1	3	1	1	0	1	12	22
12	Remetea Mare	29		49		1	1	5	11	0	2	23	35
13	Sînmihaiu Român	24		35		1	3	2	4	1	2	20	26
14	Săcălaz	47		91		2	6	8	12	2	4	35	69
15	Șag	44		95		3	9	13	16	0	1	28	69
	Total	11578		18219		229	359	1525	1940	465	927	9359	14991
	% Timișoara	93%		92%		86%	82%	91%	89%	94%	90%	94%	93%

Sursa: Oficiul Registrului Comerțului Timiș

La nivelul municipiului Timișoara, din totalul de 16.743 IMM-uri, 15.160 erau micro-întreprinderi (90%), 1.275 erau întreprinderi mici (8%) și 308 întreprinderi mijlocii (2%). Aceste categorii de IMM-uri dețin aproximativ aceeași pondere și în localitățile rurale din arealul de influență al municipiului Timișoara.

În ceea ce privește structura IMM-urilor pe sectoare de activitate, IMM-urile din domeniul comerțului și serviciilor au ponderea cea mai mare 81% (83 % pentru Timișoara și 74% pentru localitățile periurbane). Urmează sectorul industriei cu 13% (10% pentru Timișoara și 18% pentru localitățile aflate în arealul de influență), sectorul construcții cu 4% (5% pentru Timișoara și 4% pentru localitățile din arealul de influență) și cel al agriculturii, silviculturii și pisciculturii cu 2% (2% pentru Timișoara și 4% pentru localitățile arealului de influență).

Indicatorul care arată nivelul de dezvoltare al mediului antreprenorial din punct de vedere calitativ îl reprezintă densitatea întreprinderilor. Densitatea medie a întreprinderilor în cadrul polului de creștere este de **51,5 la 1000 de locuitori**, cu mult peste media națională de 20,48 de întreprinderi la 1.000 locuitori, fapt ce relevă un mediu antreprenorial dinamic.

**Tabelul nr.7 Densitatea IMM-urilor la 1000 de locuitori
la nivelul Polului de creștere Timișoara**

Polul de creștere Timișoara		Densitate IMM-urilor la 1.000 locuitori
Timișoara – centrul urban		55,21
Arealul de influență	Becicherecu Mic	30,0
	Bucovăț	-
	Dudeștii Noi	22,68
	Ghiroda	60,86
	Giarmata	42,42
	Moșnița Nouă	37,30
	Orțișoara	41,98
	Pișchia	41,47
	Remetea Mare	18,04
	Săcălaz	4,12
	Sînmihaiu Român	11,05
	Șag	33,90
	Dumbrăvița	12,01
Giroc	20,34	

Sursa: Oficiul Registrului Comerțului Timiș, date prelucrate

Deși nivelul de dezvoltare al mediului antreprenorial al Polului de creștere - reflectat de indicatorul densitatea medie a IMM – urilor la 1000 de locuitori - este unul ridicat, se constată diferențieri în sensul polarizării acestei dezvoltări în anumite zone. Se constată astfel că mai mult de două treimi din întreprinderile active din zona de influență sunt concentrate în jurul Municipiului Timișoara. Prezența mult mai redusă a întreprinderilor în celelalte comune impune măsuri de încurajare a inițiativei antreprenoriale în aceste zone.

- **cercetare**

Unitățile de cercetare din regiunea de Vest și județul Timiș (institute, centre, stațiuni, oficii, etc.) sunt concentrate în special în municipiul Timișoara și activează în diverse domenii ale științei: medicină, sănătate publică, agricultură, silvicultură, ingineria și protecția mediului, echipamente și tehnologii de sudare și încercări de materiale, ecologie (inclusiv ecologie industrială), chimie, electrochimie, agrochimie, informatică, construcții și materiale de construcții, pedologie etc.

Din cele 52 de unități de cercetare din regiunea de vest, în Polul de creștere Timișoara sunt active 30 unități de cercetare (24 de unități de cercetare-dezvoltare în științele fizicii și ale naturii și alte 5 unități de cercetare-dezvoltare în științe socio-umane, localizate în Timișoara și o unitate în comuna Giroc), conform datelor furnizate de Direcția Generală a Finanțelor Publice.

Activitatea propriu-zisă de cercetare științifică reprezintă doar o parte din sfera de activitate a unităților de cercetare, deoarece gama de servicii oferite este mai largă, cuprinzând servicii de consultanță, studii și analize, asistență și expertiză tehnică, calificare personal, materializate în contracte de cercetare și de prestări servicii încheiate cu terții - societăți comerciale, ONG-uri, autorități ale administrației publice locale. În unitățile de cercetare din Timișoara se desfășoară atât activități de cercetare fundamentală, cât și aplicativă, orientată spre nevoile industriei, pe baza unor proiecte finanțate prin Programul de Cercetare de Excelență CEEEX și Planul Național de Cercetare – Dezvoltare PNCDI 2. Dotarea unităților de cercetare a început din 2006 să se înnoiască masiv după ce programul CEEEX a permis alocarea a 40% din bugetul proiectelor mari (de până la 1.500.000 lei) pentru achiziția de echipamente și aparatură de cercetare modernă.

Majoritatea unităților de cercetare sunt afiliate la Asociația pentru Cercetare Multidisciplinară din Zona de Vest a României (ACM-V). Având sediul în Timișoara, ACM-V este o organizație profesională care concentrează principalele forțe de cercetare, dezvoltare și inovare din județele Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș. Fac parte din ACM-V cercetători științifici persoane fizice, institute de cercetare științifică, universități, centre de cercetare, catedre universitare, stațiuni de cercetare. ACM-V a organizat în perioada 2002 - 2007 simpozioanele „Cercetare Multidisciplinară regională”, „Tinerii și Cercetarea Multidisciplinară”, a participat la un număr mare de simpozioane internaționale organizate în străinătate și a avut numeroase expuneri, cursuri și conferințe. ACM-V colaborează pe baza unor convenții cu organizații de cercetare și universități din Novi Sad - Serbia și Szeged - Ungaria.

Cercetarea instituționalizată se completează cu cercetarea științifică desfășurată în universități. Cercetarea universitară este desfășurată de colective alcătuite din cadre didactice, doctoranzi și studenți în ani terminali. În Timișoara - unul dintre cele mai importante centre universitare din țară - cercetarea științifică constituie un obiectiv de bază al personalului academic din universități. Preocuparea universităților pentru performanță este susținută de existența a numeroase centre de cercetare acreditate de CNCSIS (Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior) - multe dintre ele înființate începând cu anul 2001 - precum și a centrelor de excelență. În cadrul universităților din Timișoara există în prezent trei centre de excelență, din care două în cadrul Universității de Științe Agricole și unul în cadrul Universității Politehnica.

Pentru dezvoltarea potențialului științific, tehnologic și economic la nivel regional, au fost realizate importante proiecte de parcuri și centre de transfer tehnologic.

Incubatorul de afaceri și Centrul de Transfer Tehnologic în domeniul software Timișoara este un proiect inițiat de către Primăria Municipiului Timișoara în parteneriat cu Consiliul Județean Timiș, Universitatea Politehnica și IBD/GTZ Serviciul Integrat de Consultanță pentru Economie al Germaniei în România, în vederea încurajării cercetării aplicate, stimulării inițiativelor tinerilor și dezvoltării IMM-urilor în domeniul tehnologiilor de vârf și software. De menționat că inițiativa a fost una de succes, întrucât de la înființarea incubatorului doar 3 firme s-au retras, iar tot în această perioadă alte 3 firme au absolvit programul de incubare, nemaivând nevoie de asistență. În prezent în Incubator își desfășoară activitatea 12 firme, alte cereri fiind în curs de evaluare.

În parteneriat a fost implementat și proiectul „Tim Science Park”. Parcul Științific și Tehnologic TIM SCIENCE PARK Timișoara s-a constituit prin asocierea în participațiune între Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare în Electrochimie și Materie Condensată (INCEMC) - Timișoara, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, Fundația pentru Cultură și Învățământ „Ioan Slavici” din cadrul Universității „Ioan Slavici” din Timișoara, SC Centrul de Cercetări Tehnologice „NIDE” SRL, Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Timișoara, SC ELBA SA ș.a., fiind inaugurat în anul 2006.

Înființarea în Timișoara a Parcului Științific și Tehnologic a avut ca scop utilizarea rezultatelor activității de cercetare și aplicarea tehnologiilor avansate în economie, dar și creșterea participării instituțiilor de învățământ superior și a unităților de cercetare-dezvoltare la procesul de dezvoltare economico-socială.

Domeniile de activitate sunt: chimie, electrochimie, protecția mediului, fizică, sudură, calculatoare, conducerea automată a sistemelor tehnologice, științe economice și marketing, alte domenii în funcție de eventuale necesități.

Obiectivele parcului sunt:

- dezvoltarea potențialului științific, tehnologic și economic la nivel regional
- transferul tehnologic de rezultate ale cercetării la agenții economici interesați
- valorificarea pe piață a rezultatelor cercetării românești
- stabilizarea specialiștilor cu performanțe profesionale în domeniile cercetării și învățământului superior
- crearea de noi locuri de muncă în domeniul tehnologiilor avansate
- formarea tinerilor pentru activitatea de cercetare și integrarea studenților și absolvenților instituțiilor de învățământ superior în mediul socio-economic
- orientarea universităților și a unităților de cercetare spre mediul economic și social
- atragerea companiilor străine pentru a investi în activități de transfer tehnologic.

• **Investiții**

În perioada 2003-2007 au fost înregistrate la Registrul Comerțului Timiș 27.833 de firme, din care 19.001 firme (68%) pe teritoriul Polului de creștere Timișoara. Aportul de capital străin atras în zona municipiului Timișoara reprezintă 86,4% din capitalul străin atras în județul Timiș în aceeași perioadă, majoritatea investițiilor fiind concentrate în Timișoara.

Tabelul nr. 8 Situația societăților comerciale cu participare străină la capital înmatriculate la Registrul Comerțului Timiș (Comparativ Timiș-Polul de creștere Timișoara)

- valori -

An	Nr. total de firme		Nr. de firme cu participare străină la capital		Total aport de capital străin -EURO-	
	Timiș	PC Timișoara	Timiș	PC Timișoara	Timiș	PC Timișoara
2003	3.882	2.806	556	414	8.230.859	1.830.091
2004	5.567	3.850	885	635	77.260.752	73.111.573
2005	6.839	4.816	937	663	16.042.906	8.930.945
2006	5.641	3.727	832	694	55.881.462	52.145.586
2007	5.904	3.802	1033	811	7.754.502	6.716.503
2003-2007	27.833	19.001	4.243	3.217	165.170.481	142.734.698

Sursa: Oficiul Registrul Comerțului Timiș, 2007 (date prelucrate)

- procente -

An	Total firme noi înmatriculate PC Timișoara / Timiș	Număr firme cu participare străină la capital PC Timișoara / Timiș	Număr firme cu capital străin / Număr total firme PC Timișoara	Aport de capital străin PC Timișoara / Timiș
2003	72%	75%	15%	22%
2004	69%	62%	16%	95%
2005	70%	71%	14%	56%
2006	66%	83%	19%	93%
2007	64%	79%	22%	87%
2003-2007	68%	76%	17%	86 %

Se poate observa din datele prezentate mai sus că Polul de creștere Timișoara polarizează investițiile străine atrase în județul Timiș – 76% din firmele cu participare străină la capital și 86% din aportul de capital străin – în perioada 2003-2007.

În prezent, la nivel național, județul Timiș se situează pe locul doi, după București, în ceea ce privește numărul societăților cu capital mixt, deținând o pondere de 6,4%. În ceea ce privește capitalul social total exprimat în valută, Timișul se situează pe locul 5 pe țară, după București și județele Ilfov, Argeș, Galați, iar ponderea sa reprezintă 4,08%. Dar această poziție frunțasă, județul Timiș o datorează în mare parte capacității mari de atracție a municipiului Timișoara. Timișoara

Plan Integrat de Dezvoltare
Polul de creștere Timișoara (PCT)

reprezintă un important pol de atracție pentru investitorii străini, atât în cadrul județului Timiș, cât și la nivel național.

Tabelul nr. 9 Lista primelor 20 de societăți cu capital străin din județul Timiș după volumul de capital investit în euro

Nr. crt.	Firma	Domeniu de activitate	Localitatea	Aport de capital străin - euro -
1	Valeo Lighting injection SA	Producție industrială	Timișoara	3.739.157
2	Andradi Com SRL	Comert amanunt	Timișoara	811.957
3	Ferme d.Agro SRL	Servicii	Timișoara	592.593
4	Telcomest SA	Productie industrială	Timișoara	456.848
5	Valeo Lighting Assembly	Producție industrială	Timișoara	457.988
6	Central Park SA	Servicii	Timișoara	283.349
7	Calinteg 2M2 SRL	Comerț cu ridicata	Timișoara	269.727
8	TKI – Kantiere Ro SA	Comerț cu ridicata	Timișoara	215.321
9	Biar BS SRL	Servicii	Timișoara	164.189
10	Solitudine 2M SRL	Servicii	Timișoara	144.053
11	Basalt Cariere SRL	Producție industrială	Dumbrăvița	141.195
12	Proiect Design SRL	Servicii	Timișoara	135.000
13	ITA.Cos.Bastante SRL	Servicii	Timișoara	133.575
14	Customline Construct SRL	Construcții	Timișoara	125.257
15	Bertschi România SRL	Servicii	Timișoara	125.000
16	Catalana de Promocions SRL	Servicii	Timișoara	110.323
17	Ardalan Real Estate SRL	Servicii	Timișoara	101.339
18	StampTEC SRL	Producție industrială	Nădrag	92.455
19	Basalt Cariere SRL	Producție industrială	Dumbrăvița	90.180
20	Michel Thierry România SRL	Producție industrială	Timișoara	67.000

Sursa: Oficiul Registrul Comerțului Timiș, 2007

Din primele 20 de firme cu participare străină la capital la nivelul județului Timiș, 19 firme au sediul pe teritoriul Polului de creștere Timișoara (17 în Timișoara, 2 în Dumbrăvița - Basalt Cariere SRL), iar clasamentul primelor 10 firme cu participare străină la capital la nivelul județului Timiș este același cu clasamentul la nivelul municipiului Timișoara.

Succesul Timișoarei în atragerea investitorilor străini este rezultatul condițiilor geo-politice favorabile, al infrastructurii tehnice și de comunicații dezvoltate, a existenței forței de muncă bine calificate și a mediului social coeziv, a relațiilor inter-umane și inter-etnice agreabile, al atractivității mediului de afaceri și nu în ultimul rând și a deschiderii și preocupării constante a autorităților publice locale de a atrage investiții străine, de a încuraja afacerile.

Volumul total al investițiilor străine pe cap de locuitor atrase de Polul de creștere Timișoara din 2003 până în prezent este de 735 euro/locuitor în Timișoara, în vreme ce volumul total al investițiilor străine pe cap de locuitor, atrase în județul Timiș este de 450 euro/locuitor, cu 38% mai mic decât în Timișoara. Primele 10 țări, după aportul de capital investit, sunt enumerate în tabelul următor:

Tabelul nr.10 Clasamentul primelor 10 țări după valoarea capitalului străin investit în cadrul Polului de creștere Timișoara

Nr. crt.	Țara	Nr. de firme	-euro-
			Total aport capital străin
1.	Franța	35	4.339.082,4
2.	Italia	420	2.021.740,35
3.	Spania	30	1.214.414,68
4.	Marea Britanie	13	841.636
5.	Germania	188	743.746
6.	Belgia	19	636.604
7.	Austria	89	315.285
8.	Ungaria	61	175.795
9.	Elveția	7	128.599
10.	Iran	3	102.371,51

Sursa: Oficiul Registrul Comerțului Timiș, 2007

Din punct de vedere spațial, principalele investiții străine sunt regăsite în municipiul Timișoara precum și în comunele Dumbrăvița, Giroc și Ghiroda, dar într-o mai mică măsură. Localizarea prioritară a investițiilor în municipiul Timișoara - atât cele străine cât și cele autohtone - apare și datorită dezvoltării insuficiente a infrastructurii de afaceri în comunele din arealul de influență al municipiului Timișoara.

- **forță de muncă (populație activă, ocupată, rata șomajului)**

Distribuția salariaților și productivitatea muncii pe ramuri de activitate la nivelul Polului de creștere Timișoara

Oferta de locuri de muncă a crescut în intervalul 2003-2006 în cadrul polului de creștere, cu o medie anuală de 5,5%, astfel că și numărul salariaților a înregistrat o creștere de 16,24%, relevându-se o dinamică sensibil mai accentuată în zona de influență: 18,8%, față de 16,54%, în municipiu (tabel 11).

Cele mai multe locuri de muncă au fost create în sectorul *serviciilor*, care a înregistrat o creștere de 45%, rata medie anuală fiind de 15% în intervalul analizat. Dinamismul din ultimii ani al *construcțiilor* a determinat o creștere însemnată a numărului angajaților și în acest sector, de 36%, cu o rată medie anuală de 12%. *Industria* a înregistrat în perioada 2004-2006 o scădere de 16,9% a numărului de salariați. Agricultură a înregistrat creșteri de câteva procente a ponderii numărului de salariați.

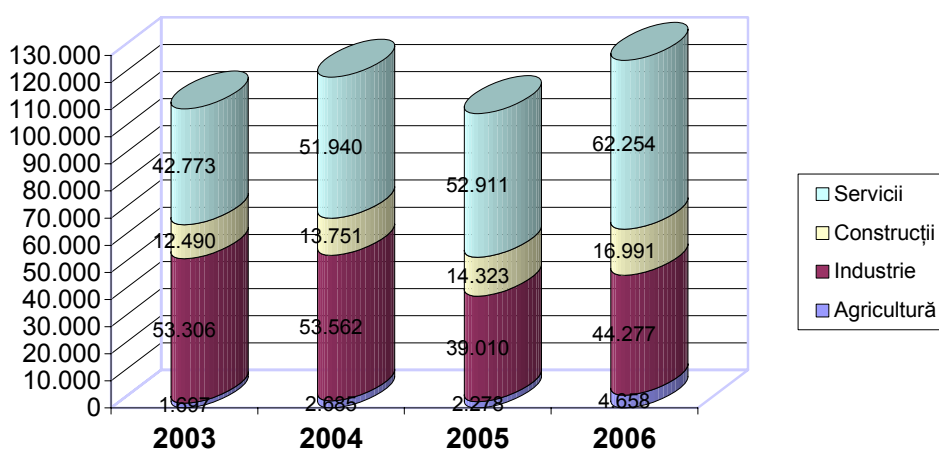

Tabelul nr.11 Evoluția numărului de salariați și a productivității muncii, pe ramuri de activitate, în Polul de creștere Timișoara

RAMURA	Număr salariați				Productivitatea muncii (mii lei/om)			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
Agricultură	1697	2685	2278	4658	136	108	140	81
- Timișoara	1180	2140	1777	4236	175	123	163	80
- zona periurbană	517	545	501	422	45	49	57	88
Industrie	53306	53562	39010	44277	113	128	79	69
- Timișoara	48304	49101	33918	39564	118	132	77	65
- zona periurbană	5002	4461	5092	4713	63	89	92	105
Construcții	12490	13751	14323	16991	76	91	96	96
- Timișoara	11863	12824	13275	15517	75	92	96	93
- zona periurbană	627	927	1048	1474	89	72	94	127
Servicii	42773	51940	52911	62254	129	124	119	121
- Timișoara	39845	47191	48591	58078	127	126	118	118
- zona de influență	2928	4749	4320	4176	148	101	140	164
TOTAL	110266	121938	108522	128180	115	122	102	98
- Timișoara	101192	111256	97561	117395	117	125	102	95
- zona de influență	9074	10682	10961	10785	91	91	110	130

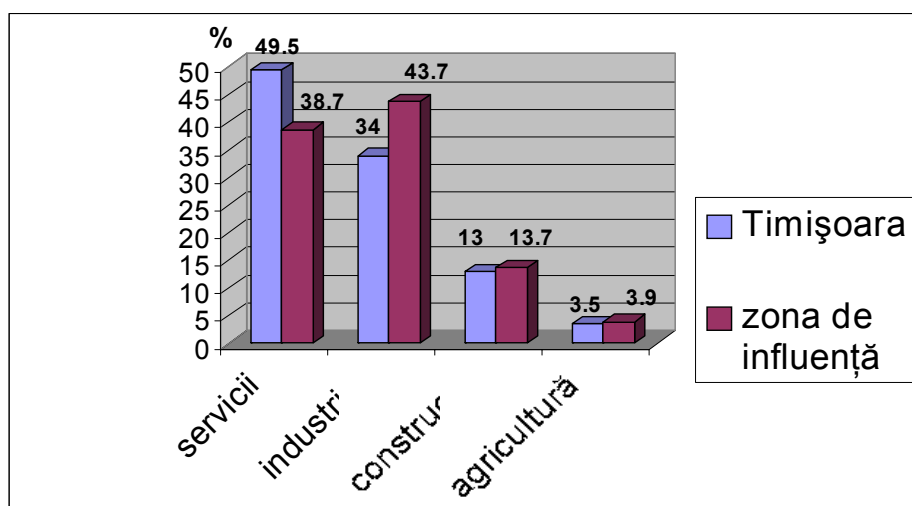
Sursa: Direcția Regională a Finanțelor Publice Timiș, date prelucrate

Astfel, în prezent, structura numărului de salariați la nivelul Polului de creștere Timișoara (fig. 10) este net dominată de *servicii* care dețin 61% din total, valoare similară ponderii înregistrate la nivel național (62,09%) și superioară ponderii județene (de 50,64%) și celei regionale, de 48,26%. *Industria* concentrează 35% din numărul de salariați, valoare comparabilă cu ponderea de la nivel național, de 34,9%, dar inferioară celor de la nivel județean – de 38,1% - și regional – de 41,5%. *Construcțiile* ocupă locul al treilea ca importanță, cu o pondere de 13,25%, valoare aproape dublă în comparație cu cele de la nivel județean (7,8%), regional (6,9%), respectiv național (7,5%). Ponderea numărului de salariați în agricultură este modestă: 4%, superioară, însă, celei de la nivelele scalare superioare: 3,4% - la nivel județean, 3,1% - la nivel regional și 2,9%, la nivel național.

Fig.10 Evoluția numărului și structurii salariaților pe ramuri de activitate în Polul de creștere Timișoara

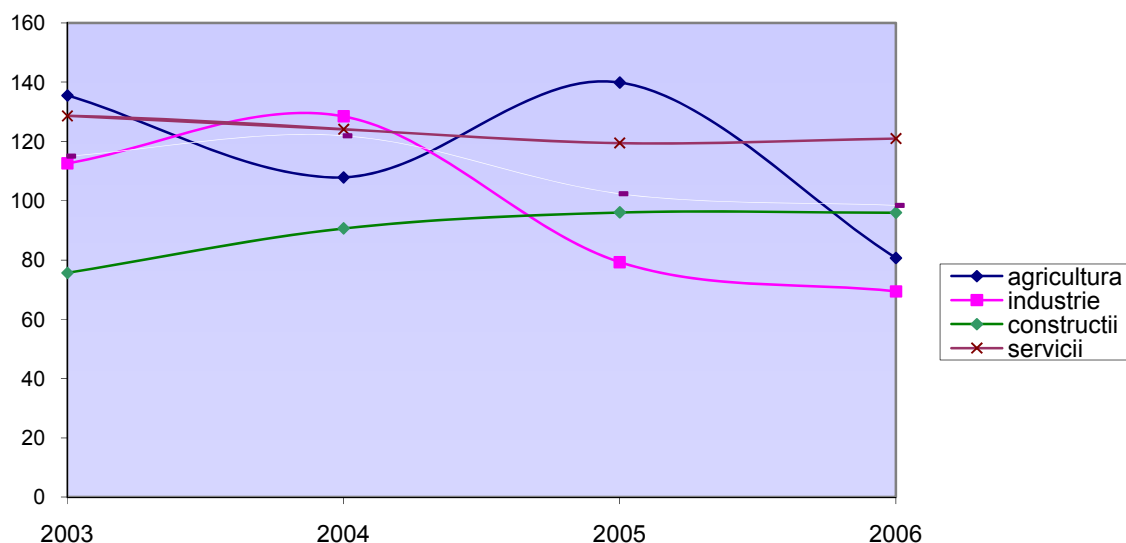
Structura numărului de salariați este diferențiată la nivelul Polului de creștere (fig. 11). Astfel, în anul 2006, municipiul Timișoara se remarcă prin preponderența salariaților din *servicii* (49,5%), în vreme ce zona de influență prezintă un profil dominat de industrie (43,7%).

Fig. 11. Ponderea salariaților pe ramuri de activitate în Polul de creștere Timișoara

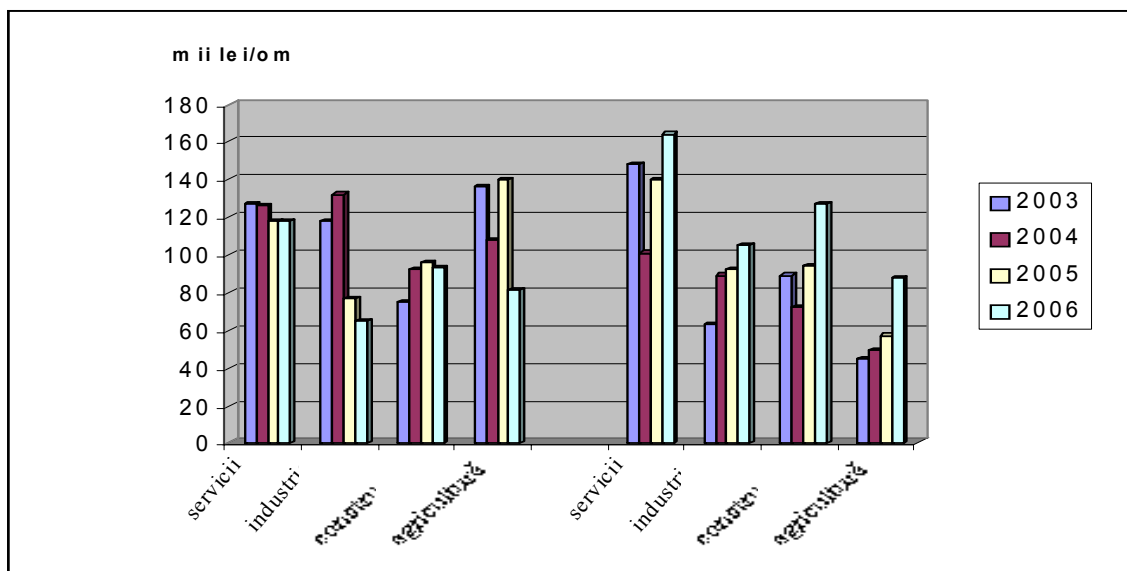
Productivitatea muncii a înregistrat valori fluctuante, scăzând de la 115 mii lei/om în anul 2003 la 98 mii lei/om în anul 2006, această involuție se explică în mare parte prin creșterea numărului de salariați; astfel, numărul de salariați a crescut cu 13% iar productivitatea muncii a scăzut cu 14%.

Singurul domeniu care a înregistrat evoluții pozitive ale productivității muncii a fost cel al construcțiilor (fig.13).

Fig. 13 Evoluția productivității muncii pe ramuri de activitate

De remarcat faptul că în vreme ce în municipiul Timișoara productivitatea muncii a scăzut pentru toate ramurile în intervalul 2003-2006, zona de influență prezintă creșteri ale productivității muncii în intervalul analizat în toate sectoarele de activitate, precum și valori mai mari ale acestui indicator (fig. 14).

Fig. 14. Evoluția productivității muncii, pe ramuri, în Polul de Creștere Timișoara

Rata de activitate (definită ca raport procentual între populația în vârstă de 15-64 ani și populația totală) prezintă în anul 2006 valoarea de 74,26% la nivelul Polului de creștere Timișoara (75,6% în municipiu și 66,99% în zona de influență), fiind aproape egală celei județene (de 75,8%) și superioară celei regionale (62,8%), respectiv celei naționale, de 63,7%.

Rata oficială a șomajului prezintă pentru intervalul de analiză o tendință generală de descreștere. Dacă în anul 2002 rata șomajului a fost de 3,9%, în anul 2007 a ajuns la 1,6%, fiind unul dintre cele mai scăzute niveluri din România.

În municipiul Timișoara, ponderea șomerilor în populația stabilă de 18-62 de ani a fost pentru anii 2006 și respectiv 2007 de aproximativ 1%, cu mult sub rata șomajului la nivel de județ (2,3%), de regiune (4,1%) sau la nivel național (5,2%).

Șomajul în zona de influență a Timișoarei este mai scăzut decât în municipiu; dacă în anul 2002 ponderea șomerilor față de populația activă varia între 0,6% (Bucovăț) și 4,4% (Becicherecu Mic), în anul 2007 ponderea șomerilor nu depășește 1,3% (Șag, Bucovăț), cea mai scăzută pondere fiind în Dumbrăvița (0,4%) și Orțișoara (0,5%). Ponderea scăzută a șomerilor înregistrați față de totalul populației active se datorează atât dezvoltării economice care a dus la crearea de locuri de muncă, dar și existenței unei grupe de populație, în special în mediul rural, neînregistrată ca fiind în căutarea unui loc de muncă. Această grupă de populație poate constitui o rezervă importantă de forță de muncă pentru polul de creștere Timișoara.

Numărul șomerilor înregistrați în municipiul Timișoara și comunele situate în arealul de influență la 31.12.2007 a fost de 2.090, din care 1.795 în municipiu (1.101 femei) și 295 în comune. Un procent de aproximativ 80% din totalul șomerilor înregistrați la sfârșitul anului 2007 reprezintă persoane cu studii medii și doar 20% sunt persoane cu studii superioare.

1.2.3. Infrastructură tehnică și transporturi

1.2.3.1. Căi de comunicații (rutiere, feroviare, aeriene, navale, echipamente specifice)

Drumuri. Transportul rutier

Polul de creștere Timișoara dispune de o rețea densă de căi rutiere. Teritoriul arealului de influență al municipiului Timișoara este străbătut de 4 drumuri naționale: DN 69 pe relația Timișoara - Arad, DN 6 Timișoara - Cenad, DN 59A Timișoara - Jimbolia și DN 59 Timișoara – Moravița. Centrul urban al polului este un nod major în traficul de tranzit, găsindu-se la intersecția dintre culoarul 4 european Hamburg – Istanbul și dublura culoarului european Barcelona - St. Petersburg. Traseul coridorului IV paneuropean, pe care este situat orașul, urmează a fi dotat cu o infrastructură modernă de transport rutier (autostradă), fapt care va asigura legături fluente cu spații importante ale Uniunii Europene. Proiectul cel mai avansat de autostradă vizează segmentul Nădlac – Arad – Timișoara care va străbate partea nordică a zonei de influență a municipiului Timișoara. Întrucât nu există o centură ocolitoare, două drumuri europene străbat municipiul Timișoara: drumul european E70, care intră în țară dinspre Serbia și face legătura cu sudul țării și cu capitala București și drumul european E671, care străbate vestul țării, de la nord la sud, trecând prin Timișoara. Ambele introduc în traficul local inconfort și aglomerări suplimentare prin traficul greu de tranzit. Pentru asigurarea integrării Polului de creștere Timișoara într-o rețea fluentă de axe de comunicație sunt necesare demersuri pentru modernizarea actualelor căi de comunicație care fac legătura cu celelalte zone ale României, precum și cu punctele de frontieră din imediata proximitate.

Intrarea României în Uniunea Europeană are efecte și asupra circulației rutiere prin creșterea volumului de trafic, atât pe arterele care converg spre frontiera cu Ungaria, cât și cu cele care converg spre Serbia, ca urmare a ridicării obligativității vizelor pentru cetățenii români. În acest sens au crescut și valorile de trafic privind transporturile de persoane și mărfuri. De altfel, dintre drumurile de ieșire din Timișoara, care străbat zona de influență a acestuia, cele mai mari valori ale traficului rutier se înregistrează pe DN 69 la ieșirea spre Arad (13.000 autovehicule *media zilnică anuală* - MZA), pe DN 6, la ieșirea din Timișoara spre Ghiroda (12.000 de autovehicule MZA), 6000 autovehicule MZA la ieșirea spre Șag și 3500 MZA la ieșirea spre Jimbolia (după DJDP Timiș, 2005).

Din totalul drumurilor din județul Timiș, cele naționale (1498,3 km) sunt modernizate aproape în totalitate, cele județene (1144,8 km) în proporție de 96%, iar drumurile comunale (2480 km) în procent de 65,5%. Îmbrăcămintea asfaltică, însă, este degradată pe numeroase tronsoane necesitând în mod urgent reabilitare (de exemplu, tronsoanele Timișoara-Lugoj, Timișoara-Buziaș, Timișoara-Lipova). Județul Timiș se află în urma multor județe privind gradul de siguranță rutieră (factorul „drum” fiind unul dintre cauzele generatoare de accidente rutiere). În acest sens exemplificăm :

- lipsa centurii de ocolire a municipiului Timișoara face ca traficul greu care tranzitează orașul să pătrundă pe arterele de circulație cu valori ridicate, creându-se uneori ambuteiaje în trafic;
- lipsa unui management al traficului rutier privind sistematizarea rutieră din Timișoara face ca, la orele de vârf, pe principalele bulevarde și în intersecții (V. Pârvan, Bdul Michelangelo, Continental, Puncte Cardinale, Piața Mărăști, Calea Aradului) să se circule bară la bară, neexistând posibilitatea descărcării traficului pe alte artere;
- starea carosabilului pe unele străzi este degradată, impunându-se lucrări de refacere totală a acestora, iar marcajele rutiere să fie făcute cu materiale rezistente;
- numărul crescut al lucrărilor de reabilitare a rețelelor de apă și canal din Timișoara face ca traficul să fie deviat pe străzi laterale care nu pot prelua numărul mare de autovehicule, fapt pentru care se impune lărgirea acestora și crearea de parcuri laterale;
- lipsa parcarilor pentru autovehicule face ca uneori traficul rutier să se blocheze datorită opririlor sau staționărilor neregulate;
- existența celor două bariere care separă nordul de sudul orașului centru: calea ferată și canalul Bega (trecuri la nivel cu calea ferată, insuficiente poduri peste Bega), precum și porțiuni de drum cu capacități de circulație neadecvate, unde circulația se face în coloană, îngreunând traficul.

Reabilitarea rețelelor rutiere constituie una dintre prioritățile majore ale administrației publice locale. În acest sens, Primăria Municipiului Timișoara colaborează cu specialiști germani de la Fraunhofer Institut für Produktionstechnik und Automatisierung IPA în vederea elaborării unui concept de trafic metropolitan integrat (intermodal), în vederea asigurării mobilității traficului urban și periurban. Principalele obiective avute în vedere sunt:

1. reducerea traficului în oraș prin realizarea centurii ocolitoare
2. completarea inelelor și penetrațiilor (radiale)
3. realizarea unei rețele eficiente de transport în comun; realizarea unor culoare separate de transport pentru autobuze și troleibuze
4. realizarea de stații de schimb între transportul urban și extraurban
5. realizarea zonelor rezidențiale cu viteza de circulație de 30 km/oră
6. realizarea de parcaje colective terane, supra și subterane
7. realizarea pistelor pentru bicicliști

8. realizarea zonelor pietonale

În prezent se efectuează lucrări de reabilitare și echipare tehnică a căilor de comunicație rutieră care străbat teritoriul Polului de creștere Timișoara ceea ce va duce pe viitor la îmbunătățirea accesibilității în zonă.

Căile de comunicații rutiere cu importanță strategică pentru dezvoltarea Polului de Creștere pe termen mediu și lung sunt:

- drumul european E671 (pe direcția Arad) și care asigură legătura Polului de Creștere cu sudul Europei, prin Serbia (direcția punct de trecere a frontierei Stamora Moravița)
- drumul european E 70 (pe direcția București);
- drumul național DN6, care asigură cea mai rapidă legătură a Polului de Creștere cu Centrul Europei, prin Ungaria (direcția punct de trecere a frontierei Cenad);
- drumul național DN59, care asigură legătura Polului de Creștere cu sudul Europei, prin Serbia (direcția punct de trecere a frontierei Jimbolia)
- autostrada proiectată pe traseul Coridorului 4 paneuropean și descărcările de pe aceasta spre Timișoara, în mod special descărcările spre Calea Aradului de la Orțișoara și Sanandrei;
- autostrada proiectată pe direcția N-S (Belgrad-Arad-Budapesta);
- autostrada proiectată pe direcția N-S (Belgrad-Cenad-budapesta);
- centura ocolitoare a Timișoarei.

Căile de comunicații rutiere cu importanță strategică pentru dezvoltarea Polului de Creștere sunt prezentate grafic în 1.5. Cartograme, Anexa 3.

Căi ferate. Transportul feroviar

Județul Timiș are cea mai veche și cea mai densă rețea de căi ferate din România, având 91,9 km cale ferată/1000 km² de teritoriu (față de 47,9 km/1000 km², media națională), iar municipiul Timișoara, cu cele 4 stații feroviare Timișoara Nord, Timișoara Est, Timișoara Sud și Timișoara Vest, este cel mai important nod de cale ferată din partea de vest a țării. Cel mai important centru de formare a traficului feroviar este stația Timișoara Nord cu un trafic de 64 perechi de trenuri pe zi.

Din municipiul Timișoara se ramifică 9 linii de cale ferată: magistrala 900 (București – Craiova – Timișoara), linia principală 310 (Timișoara – Arad – Oradea) și alte 7 direcții secundare. Legăturile feroviare internaționale se asigură prin tronsoanele: Timișoara – Arad – Curtici (spre Budapesta – Ungaria), Timișoara – Jimbolia (spre Kikinda – Serbia), Timișoara – Stamora Moravița (spre Belgrad – Serbia).

În prezent nu există o legătură directă cu Ungaria de pe teritoriul județului Timiș, acest lucru devenind posibil doar în cazul amenajării suprastructurii și infrastructurii căii ferate pe distanța Dudeștii Noi – Lovrin - Sânnicolau Mare – Cenad și după reconstrucția podului de cale ferată peste Mureș de la Cenad.

Pe cuprinsul județului Timiș, calea ferată însumează 1069 km de linie simplă din care 795,231 reprezintă linie curentă (între stații), iar pe 186 de km calea ferată este electrificată, respectiv pe linia 100 între Timișoara și granița cu județul Caraș-Severin spre Caransebeș Km 496+765 și pe linia 218 spre Arad la granița cu județul Arad Km 28+744.

Plan Integrat de Dezvoltare
Polul de creștere Timișoara (PCT)

Intensitatea zilnică a traficului de călători este de 79 perechi trenuri de persoane/zi, după cum urmează:

Traseul	Lungimea (km)	Nr. perechi trenuri/zi	Viteza comercială* (km/h)
Timișoara – Arad	57	20	48,8
Timișoara – Lugoj	59	17	44,3
Timișoara – Stamora Moravița	47	10	32,0
Timișoara – Buziaș	36	9	31,3
Timișoara – Jimbolia	39	6	46,8
Timișoara – Cenad	75	5	26,9
Timișoara – Radna	68	5	30,6
Timișoara – Periam – Nerău	93	4	31,0
Timișoara – Crucieni	49	3	30,3

*) pentru trenuri personale

Sursa: CFR S.A., Mersul trenurilor de călători (valabil 14.12.08-12.12.09)

Numărul total de călători îmbarcați în anul 2007 în stațiile de cale ferată care formează Complexul Timișoara au fost de 6.234.137. În ultimii ani, se constată o continuă degradare a infrastructurii feroviare pe liniile secundare, iar drept consecință, scăderea continuă a traficului de marfă și călători. Sunt puternic afectate șinele și traversele, podurile și podețele, fiind necesare lucrări urgente de modernizare pe unele trasee. De altfel, pe aceste rute se circulă cu viteze foarte mici (sub 40 km/h) și cu garnituri de tren foarte vechi și uzate. O posibilă soluție pentru liniile secundare, nerentabile în prezent, ar fi transformarea acestora în trasee pentru transportul suburban.

Transportul feroviar de mărfuri se desfășoară în zona Timișoara cu încărcarea/descărcarea vagoanelor în stațiile Timișoara Nord, Timișoara Sud, Timișoara Est, Timișoara Vest, Timișoara CET, Semenice și compunerea de trenuri între aceste stații și Ronaț Triaj. Între stațiile Complexului Timișoara și Ronaț Triaj circulă zilnic în medie 3 perechi trenuri de marfă. Menționăm ca această activitate este sub posibilitățile de transport pe care le oferă calea ferată, traficul fiind influențat direct de către solicitările de transport ale beneficiarilor. Traficul actual reprezintă 50% din capacitate.

În ceea ce privește echiparea tehnică, trebuie menționat că începând cu luna iunie a anului 2004 au fost inițiate lucrările de modernizare tehnică în stația Timișoara Nord, conform normelor europene. Instalațiile feroviare sunt centralizate electronic (prin implementarea proiectului de automatizare feroviară ALCATEL), fapt care a condus la îmbunătățirea performanțelor conducerii circulației, executării manevrelor și a siguranței circulației.

Datorită costurilor mari și a consumului ridicat de muncă vie, transportul feroviar de marfă nu este rentabil, activitatea de transport fiind legată în mod direct de solicitările consumatorilor.

Infrastructura de căi ferate din polul de Creștere Timișoara este prezentată grafic în 1.5. Cartograme, Anexa 4.

Căi aeriene. Transportul aerian

Aeroportul Timișoara, situat pe teritoriul comunei Ghiroda, în vecinătatea comunei Giarmata, a fost inaugurat în anul 1964 și a fost destinat inițial traficului intern de pasageri și de mărfuri, din 1980 devenind operațional și traficului internațional. Poziția favorabilă și condițiile naturale deosebite conferă aeroportului un potențial ridicat de dezvoltare pe plan european, fiind prima rezervă a aeroportului București – Otopeni și a celui din Belgrad, Serbia, ceea ce presupune că în cazul în care acestea se închid temporar, tot traficul acestora se va transfera pe Aeroportul Timișoara. Pistele de aterizare/decolare sunt modernizate având dimensiuni de 3500x45m și permit operarea tuturor tipurilor de aeronave, fără restricții.

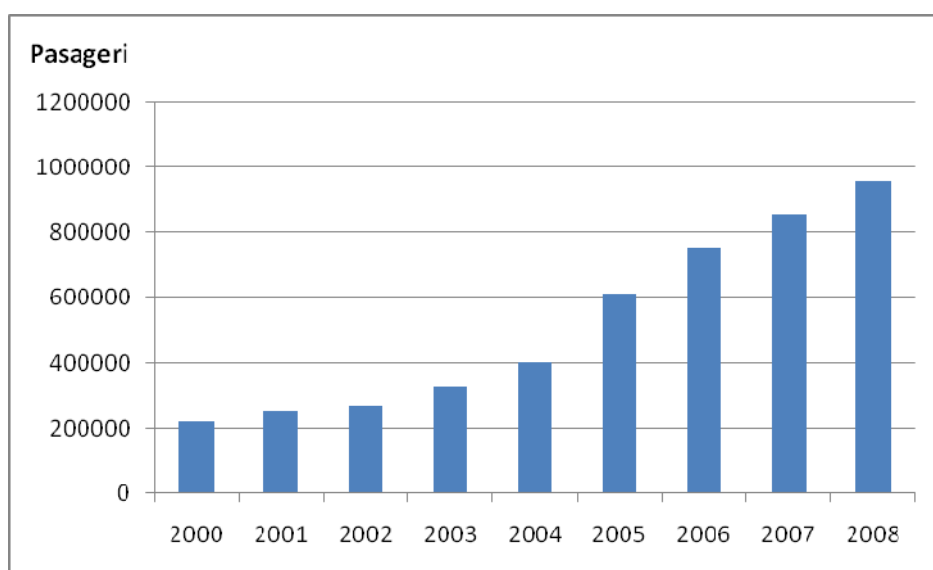
În prezent, companiile românești și străine de transport aerian operează pe Aeroportul Timișoara și asigură atât curse regulate, cât și curse charter de pasageri și marfă, legând Timișoara de unele orașe din România (București, Iași, Constanța) și de alte importante orașe ale lumii: München, Milano, Frankfurt, Düsseldorf, Viena, Paris, Verona, Treviso, Bergamo, Chișinău și altele. Totodată s-a dezvoltat traficul în regim “HAB”, atât pentru Compania Carpatair, cât și pentru Compania TAROM.

Traficul de pasageri a cunoscut o evoluție puternic ascendentă în ultimii ani, în strânsă legătură cu accelerarea dezvoltării economice a Timișoarei. În anul 2008 s-au înregistrat în medie 70-75 de zboruri pe zi și o medie de 3.500 pasageri pe zi, față de anul 2006 când se înregistrau în medie 45-50 zboruri/zi și o medie de 2.000 de pasageri. Capacitatea de deservire aeronave a aeroportului este astăzi de 20/oră, și urmează să ajungă în anul 2015 la 45/oră. Numărul anual de pasageri (intrări - ieșiri) a evoluat de la 222.133 pasageri în anul 2000, la 957.764 pasageri în anul 2008, devenind, în acest fel, al doilea aeroport al României după cel de la București – Otopeni.

Conducerea administrativă a S.N. Aeroportul Internațional Timișoara – S.A., acordă o atenție deosebită alinierii standardelor aeroportului la standardele Vest-europene prin îmbunătățirea continuă a serviciilor oferite pasagerilor, companiilor de transport aerian și a societăților comerciale care își desfășoară activitatea aici. În prezent este în subordinea Ministerului Transporturilor, funcționând ca societate pe acțiuni de interes național.

În cursul anului 2000 au fost executate lucrări de reparație capitală a pistei, prin așternerea unui covor asfaltic pe toată suprafața pistei. Sistemul de balizaj luminos al pistei și mijloacele de radionavigație au fost modernizate astfel încât în acest an se va trece la operarea aeronavelor în condiții de vizibilitate redusă la categoria III OACI(maximum posibil). Obiectivele majore ale Aeroportului Internațional Timișoara sunt: extinderea platformei de staționare aeronave; extinderea și modernizarea aerogărilor de pasageri; lucrări de asfaltare și extinderea parcării auto; construirea unei căi de rulare de degajare rapidă.

Fig.15 Evoluția traficului de pasageri pe Aeroportul Internațional „Traian Vuia” din Timișoara

Sursa: www.aerotim.ro

Căi navigabile

Teritoriul municipiului Timișoara este străbătut de canalul Bega, construit și utilizat în scopul gospodăririi apelor și pentru asigurarea transportului naval de mărfuri. Începând cu anul 1958 circulația pe canalul Bega a fost oprită, în prezent navigația nefiind posibilă datorită stării tehnice, de dotare și organizatorice precare.

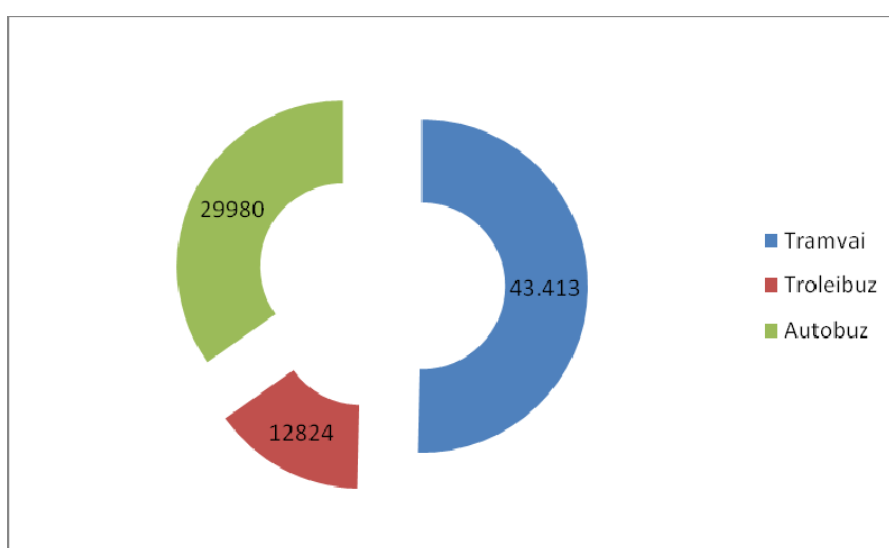
În prezent sunt demarate lucrările: „Punerea în siguranță a Nodului Hidrotehnic de la Coștei”, „Punerea în siguranță a Nodului Hidrotehnic de la Sînmihaiu Român” și „Ecologizarea canalului navigabil Bega” - acestea vizând înlăturarea deficiențelor existente și redeschiderea navigației de mărfuri pe Bega. Din păcate recesiunea economică a localităților riverane canalului Bega, atât pe teritoriul românesc cât și pe cel iugoslav, împiedică o participare materială consistentă din partea acestora la demersurile de redeschidere a navigației.

1.2.3.2. Transport public (capacități de transport, linii urbane și inter-urbane, probleme specifice)

Principalii operatori de transport inter-urban din Polul de creștere Timișoara sunt Autotim și BC Golf, care asigură legătura centrului urban Timișoara cu 14 comune din arealul de influență al municipiului. Pentru comunele situate în imediata vecinătate a municipiului (Dumbrăvița, Ghiroda, Giroc, Moșnița Nouă, Săcălaz, Sînmihaiu Român, Șag) necesarul de transport public este acoperit în mare măsură, prin intermediul a cca. 20 curse regulate pe zi către fiecare localitate. Celelalte comune situate în arealul de influență al municipiului Timișoara sunt slab deservite din acest punct de vedere (8 curse/zi – Giarmata și Remetea Mare, 1-2 curse/zi – Pișchia, Orțișoara și Dudeștii Noi), iar Becicherecu Mic și Bucovăț nu au legături cu municipiul prin intermediul transportului public regulat. Transportul în comun deservește majoritatea populației, transportul electric fiind majoritar în mod tradițional și concentrat înspre centrul municipiului Timișoara. Majoritatea liniilor de

transport în comun fac legătura între cartierele Timișoarei și centrul orașului. Transportul în comun înspre zona de influență a municipiului Timișoara se defășoară, în prezent, exclusiv cu autobuze, însă, se are în vedere extinderea liniilor de tramvai spre localitățile învecinate, acolo unde este posibil.

În ceea ce privește centrul urban al Polului de creștere Timișoara, acesta deține o rețea dezvoltată de linii de transport în comun, municipiul dispunând de o densitate bună de trasee care deservește toate cartierele orașului. Parcul auto de transport public urban a fost modernizat în ultimii ani, înlocuindu-se vechile autobuze și troleibuze. Unitatea prestatoare de servicii de transport public urban în Timișoara este Regia Autonomă de Transport care asigură transportul public de persoane pe un număr total de 33 de linii de transport cu o lungime totală de 400,41 km deservește toate cartierele orașului.

Fig.16 Pasagerii transportați anual în municipiul Timișoara (mii)

Există o rețea extinsă de linii de tramvai, a cărei infrastructură a fost parțial modernizată în ultimii ani, la standarde europene, în proporție de peste 50%, adică 40,118 km linie cale simplă, ceea ce aduce la creșterea vitezei de circulație cu tramvaiul. Asigurarea mobilității forței de muncă și a accesibilității pe teritoriul polului de creștere presupune însă finalizarea lucrărilor de modernizare a liniei de tramvai precum și extinderea traseelor către localitățile învecinate. Se impune, de asemenea, modernizarea parcului de tramvaie, format în prezent din unități second-hand, aduse din Germania, care nu mai corespund din punctul de vedere al confortului și siguranței călătorului.

1.2.3.3. Echipare tehnico-edilărită (alimentarea cu apă, canalizare, rețele de alimentare cu gaze naturale, energie electrică, termoficare, telefonie, internet, consumatori etc.)

Alimentarea cu apă și canalizarea

O proporție relativ mare a populației Polului de creștere Timișoara este alimentată cu apă, situație datorată faptului că 84% din populație locuiește în municipiul Timișoara unde serviciile de alimentare cu apă potabilă sunt asigurate pentru mai mult de 96% din totalul populației. Serviciul de

alimentare cu apă prin conducte este asigurat, în medie, pentru aproximativ 48% din totalul populației comunelor.

Unitățile administrativ-teritoriale din arealul de influență al municipiului asigură alimentarea cu apă potabilă a locuitorilor satelor mai mari în proporție variabilă, între 15% și 100%, în timp ce în satele mai mici acest serviciu nu este asigurat de către nici una din comune. Comuna Remetea Mare este singura care nu alimentează cu apă măcar o parte a comunității.

Serviciile de alimentare cu apă potabilă sunt asigurate pentru peste 96% din totalul populației Municipiului Timișoara de către SC „Aquatim”, printr-o rețea inelar-radială în lungime totală de 615,7 km, fiind utilizate surse de adâncime (33%) și de suprafață (râul Bega – 67%). Rețeaua de distribuție a apei este realizată însă în mare proporție din materiale necorespunzătoare: oțel - 40,7%, fontă - 24,8%, fontă ductilă - 2,8%, PREMO - 14,8%, azbociment - 2,1%, PVC - 8,9%, PEHD-5,1%, HOBAS - 0,8%, necesitând în viitor lucrări costisitoare de înlocuire. O altă problemă a rețelei de distribuție este stadiul actual de uzură prin coroziune, îndeosebi a tronsoanelor realizate din oțel, motivat de calitatea materialelor, a curenților vagabonzi, a naturii izolației cât și de coroziunea bacteriană. Extinderea rețelei de alimentare cu apă și efectuarea lucrărilor de reabilitare a conductelor existente au dus la scăderea pierderilor și la îmbunătățirea calității apei datorată uzurii conductelor.

Principala sursă de apă pentru comunele din arealul de influență al municipiului Timișoara o reprezintă apa subterană. Apa este extrasă din straturile acvifere inferioare nepoluate folosind puțuri care au între 125-200 metri adâncime. Calitatea este în general bună (exceptând conținutul de fier și mangan, în unele zone), însă majoritatea pompelor subterane sunt vechi și necesită înlocuire. Rețeaua de alimentare cu apă din mediul rural a fost extinsă de la 86,6 km în anul 2002 la 256.6 km în anul 2006, crescând totodată capacitatea de producție a instalațiilor de apă precum și cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor (1754 mii mc în anul 2006).

Serviciul de canalizare este asigurat pentru 94,5% din totalul populației urbane, în timp ce în comune doar 2,3% din populație (aferentă comunelor Dumbrăvița, Ghiroda, Giroc) este racordată și apele uzate sunt deversate fără nici o formă de tratare. Rețeaua de canalizare pentru apele uzate menajere și meteorice este insuficient dezvoltată în zona periferică a orașului, iar în zonele unde nu există rețele subterane de canalizare, apele pluviale sunt colectate prin rigole și șanțuri deschise. Astfel de zone sunt cartierele periferice ale Timișoarei: Mehala, Freidorf, Ciarda Roșie, Plopi, cartier Ghiroda și în comunele periurbane. Apele pluviale colectate de șanțuri și rigole sunt conduse în sistemul de desecare aflate în exploatarea RAIF Timișoara.

Sistemul de canalizare al municipiului este de tip unitar, deținând o rețea de colectare și de transport a apelor uzate și meteorice ce însumează 461,9 km lungime. Sistemul de canalizare are problemele caracteristice unui oraș de câmpie, respectiv pante mici de scurgere gravitațională, la care se adaugă existența unor evacuări de ape uzate industriale, încă insuficient pre-epurate.

Prin HCL 38/13.02.2007, Regia autonomă Apă-Canal Aquatim Timișoara s-a transformat în societate comercială pe acțiuni, iar în vederea înființării Operatorului Regional pentru serviciile publice de alimentare cu apă și de canalizare, municipiul Timișoara s-a asociat cu județul Timiș, orașul Deta, orașul Jimbolia și alte 26 de localități de pe raza județului Timiș, luând ființă în acest mod Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Timiș. Această asociație a fost înființată în scopul

realizării proiectelor de dezvoltare a infrastructurii aferente serviciilor de alimentare cu apă și canalizare.

Alimentarea cu energie electrică

Alimentarea cu energie electrică se face din sistemul energetic național, prin stațiile de sistem 220/110kV Timișoara și Săcălaz, teritoriul Polului de creștere Timișoara fiind acoperit în totalitate. În instalațiile de distribuire a energiei electrice de pe raza ace-stuia se utilizează în prezent tehnologie nouă iar sistemul de citire a consumului de energie electrică a fost modernizat prin folosirea contoarelor electronice. Pentru echipamentele de medie tensiune este prevăzută posibilitatea telecontrolului, urmărindu-se pe viitor reducerea timpilor de realimentare după incidente și deranjamente.

Alimentarea cu energie termică și gaze naturale

Serviciile de producere și distribuție a energiei termice și a apei calde menajere în sistem centralizat sunt asigurate, pentru municipiul Timișoara, de către S.C. Colterm S.A., companie locală de termoficare.

Lungimea rețelei termice primare este de 73 km traseu, iar lungimea rețelei secundare este de 310 km. Gradul de uzură al rețelei este destul de ridicat, cu o vechime între 10 și 30 de ani, fiind realizată înlocuirea acesteia, cca 25% la rețeaua primară, și cca 60% din rețeaua secundară; au fost reabilitate complet peste 60% din punctele și centralele termice de cartier, a fost automatizată funcționarea punctelor și centralelor termice, acțiune ce a condus la îmbunătățirea calității prestației și la posibilitatea livrării apei calde menajere și în timpul nopții.

Implementarea sistemului central de teledispecerizare permite specialiștilor din țară și din Europa, ca prin internet să acceseze, vizualizeze și chiar modifice parametrii din puncte și centrale termice, precum și indicațiile contoarelor.

Totodată se poate dubla cantitatea de energie electrică produsă în unitățile de cogenerare montate în urma aplicării strategiei locale de dezvoltare și modernizare a sistemului de termoficare al Municipiului Timișoara.

Alimentarea cu gaze naturale din sistemul de transport național se face din conductele magistrale de transport din Bazinul Transilvan și din Câmpia Banatului, prin conducte ce transportă gaze asociate de sondă.

Din totalul celor 14 comune din arealul de influență al municipiului Timișoara, un număr de 7 beneficiază de alimentare cu gaz (Ghiroda, Giarmata, Orțișoara, Remetea Mare, Șag, Dumbrăvița, Giroc). Lungimea totală a conductelor de gaze naturale în cele șapte comune la sfârșitul anului 2006 a fost de 149,7 km, dublându-se față de anul 2002 (78 km). Din totalul de 9832 mii mc gaze naturale distribuite, un procent de cca. 80% au fost distribuite pentru uz casnic, condițiile de locuire fiind îmbunătățite din acest punct de vedere comparativ cu anii precedenți. Volumul gazelor naturale distribuite pentru uz casnic în mediul rural s-a dublat față de anul 2002, de la 3744 mii mc la 7738 mii mc.

În aceeași perioadă în Municipiul Timișoara au fost realizate lucrări de investiții ce au vizat extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale, serviciile de alimentare cu gaze naturale fiind asigurate în prezent în majoritatea cartierelor.

Principalele deficiențe ale alimentării cu gaze naturale în zonă sunt scăderea presiunii gazelor pe perioada de iarnă, subdimensionarea rețelelor de repartiție și distribuție datorită racordării noilor consumatori, starea precară a unor rețele din cauza vechimii acestora.

Telecomunicații

Telefonia fixă și mobilă, comunicațiile prin internet și serviciile conexe acestora au înregistrat în ultimii ani un avans indiscutabil, atât în județul Timiș cât și la nivel național. În acest timp, rețeaua de cabluri în Timișoara s-a modernizat și cuprinde 1.074 km rețea de cupru, 45 km fibră optică și 12 km cablu coaxial. În vederea realizării unei rețele metropolitane în Municipiul Timișoara și comunele limitrofe, s-au instalat cabluri de fibră optică pentru interconectarea echipamentelor digitale de bandă largă.

Pe segmentul telefoniei fixe, Romtelecom continuă să dețină prima poziție, cu o cotă de piață de aproximativ 70%, urmat îndeaproape de RDS&RCS, apoi de operatori precum Atlas Telecom, UPC, Avolo Telecom, Telefonet, Axa Telecom sau World Telecom.

Principalii operatori de *telefonie mobilă* pentru polul de creștere Timișoara sunt Vodafone și Orange cărora li se adaugă Cosmote, cu un număr mai mic de clienți, însă aflată în ascensiune.

Timișoara este printre primele 6 orașe din țară în care au fost extinse serviciile 3G broadband (prin Vodafone Romania) și primul oraș din România ai cărui locuitori au beneficiat gratuit de Internet wireless, în folosul comunității.

La nivelul Polului de creștere Timișoara, dezavantajele rămân în prezent incompleta asigurare a serviciilor de telefonie fixă în comunele periurbane.

1.2.3.4. Spații publice urbane, spații plantate (suprafețe întreținute, stare etc.)

Componentă importantă a organismului urban, spațiile verzi sunt constituite din suprafețele de teren ale căror fond dominant este constituit din vegetație. Acestea le sunt asociate o serie de construcții specifice pentru satisfacerea funcțiilor igienico-sanitare, socio-culturale și estetice. Exista trei categorii de spații verzi organizate: parcul (suprafața mai mare de 20,0 ha), grădina (suprafața de 3,0-20,0 ha) și scuarul (suprafața de 0,20-3,0 ha). Sunt, totodată, spații verzi organizate în ansambluri expoziționale – Grădina Botanică, Grădina Zoologică, Parcul Copiilor, Muzeul Satului, precum și în zonele de locuit, în aliniamente stradale, sau în perdele forestiere.

Suprafața de spații verzi a municipiului Timișoara este de 504,84 ha care include și Perdeaua Forestieră de protecție în suprafață de 25 ha, înființată în partea de nord vest a municipiului Timișoara, între șoseaua Timișoara – Jimbolia și Calea Aradului, ceea ce înseamnă 16,03 mp/locuitor, calculată la o populație de 315.000 locuitori, cu mult sub normele Uniunii Europene (26 mp/loc.). Pe categorii de spații verzi situația este următoarea:

Tabelul nr.12 Situația spațiilor verzi în Timișoara

Tipuri	Suprafață (ha)	Mp/loc
Parcuri	87,59 ha	2,78
Scuaruri	12,97	0,41
Spații verzi zone stradale și blocuri	328,58	10,30
Perdea forestieră	25,00	0,80
Pădurea Verde	50,70	1,61
TOTAL	504,84	16,03 (315.000 loc)

În ceea ce privește vegetația, sunt 0,56 arbori/locuitor și o producție de oxigen exprimată la 8,8 kg O₂/locuitor. Există numeroase zone verzi inclusiv între blocuri, precum și în aliniamentele stradale. Suprafața totală a acestora este de 324,58 ha, din care 170,9 ha în aliniamente stradale și 153,68 ha în cartierele de blocuri.

Ponderea spațiilor verzi din suprafața totală a cartierelor este prezentată în tabelul de mai jos:

Nr. crt.	Cartierul	Suprafață teren	Suprafață spații verzi	Procent
1	CETATE	1.001.848	520.629	52%
2	FABRIC	1.829.186	827.754	45%
3	ELISABETIN	1.755.884	674.582	38%
4	IOSEFIN	725.412	256.455	35%
5	MEHALA	1.052.783	490.673	48%
6	FRATELIA	455.663	176.651	39%
7	FREIDORF	240.438	105.237	44%
8	PLOPI	143.834	52.882	37%
9	GHIRODA NOUĂ	145.880	46.600	32%
10	CIARDA ROȘIE	219.028	94.305	43%

Se poate observa faptul că spațiile verzi cele mai întinse ca suprafață se găsesc în cartierul Cetate, iar cele mai mici în Ghiroda Nouă. Acest fapt se datorează inclusiv modului de dezvoltare istorică a celor două cartiere. Primul reprezintă vechiul nucleu civic al orașului Timișoara, pe când cel de al doilea a apărut ca urmare a creșterii pe orizontală a orașului și înglobării localităților limitrofe.

În ceea ce privește spațiile verzi aflate pe aliniamentele stradale, se remarcă o scădere a suprafeței acestora, datorită extinderii parcarilor și zonelor destinate afacerilor.

Au fost efectuate lucrări de extindere și reamenajare a Grădinii Zoologice și urmează a fi demarate lucrările de construcție în vederea realizării unor utilități pentru practicarea sportului în aer liber în zona Pădurea Verde. În anul 2006 au fost puse bazele ariei protejate Grădina Botanică prin adoptarea H.C.L. nr. 587/2007 și a încheierii cu Agenția Regională pentru Protecția Mediului a Convenției de Custodie nr. 4076/2006.

În 2006 s-a finalizat între Calea Jimboliei și Calea Torontalului perdeaua forestieră de protecție în suprafață de 20 ha cu un număr de 19.241 arbori din speciile stejar, arțar, salcâm, tei, nuc, pin, etc. Extinderea perdelei forestiere până la Calea Aradului, va aduce municipiului o nouă barieră împotriva poluării grosiere cu pulberi în suspensie și pulberi sedimentabile purtate de vântul ce bate dinspre Câmpia Banatului. Prezența a 52 ha pădure în apropierea orașului va influența pozitiv flora și fauna și va constitui o nouă oază de recreere.

Principalele puncte de atracție pentru recreere și agrement în Polul de creștere Timișoara, până la distanța de 25 km sunt următoarele :

**Tabelul nr.13 Zone naturale pentru recreere și agrement
în arealul Polului de creștere Timișoara**

Nr. Crt.	Denumirea obiectivului agrement	Distanța față de oraș (km)	Suprafața (ha)	Capacitate încărcare max. cu vizitatori
1.	Pădurea Verde	0	735	15.000
2.	Pădurea Pișchia (acumulare Murani)	25	100	500
3.	Acumularea Ianova	25	200	2.000
4.	Pădurea Bistra	10	250	700
5.	Parc dendrologic Bazoș	20	60	1.000
6.	Lunca Timiș Albina	15	50	1.000
7.	Lunca Timișului Urseni-Giroc-Șag	14	300	3.000
8.	Pădurea Giroc	12	440	1.000
9.	Pădurea Lighed	23	1.600	2.000
10.	Băile Calacea	25	30	1.000
	TOTAL		3.765	27.200

1.2.4. Infrastructura socială și locuințele

- **infrastructuri pentru sănătate, educație, asistență socială, cultură (1.5. Cartograme, Anexa 5)**

SĂNĂTATEA

Municipiul Timișoara concentrează cea mai importantă parte a dotărilor pentru sănătate și asistență socială a Polului de Creștere Timișoara și a județului (peste 50%) și oferă servicii foarte diversificate. În Timișoara funcționează instituții de resort importante în gestionarea problemelor de sănătate ale polului de creștere cum sunt: Casa județeană de Asigurări de Sănătate, Institutul de Sănătate Publică Timișoara, Direcția de Muncă, Solidaritate Socială și Familie, Autoritatea de Sănătate Publică, precum și un număr mare de unități sanitare.

Din cele 6 cabinete de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă existente în Județul Timiș, 5 sunt localizate în Municipiul Timișoara. Există, de asemenea, unități sanitare ale rețelelor paralele – CFR, MapN – precum și Institutul de Cardiologie.

Din evidențele Autorității de Sănătate Publică Timiș, rezultă că în Timișoara funcționează la ora actuală 7 spitale, dintre care 6 spitale publice și unul privat. Paleta largă de specialități acoperite de cele 7 spitale – 6 publice și 1 privat – (tabel 14) și policlinici conferă Municipiul Timișoara rolul de pol regional din perspectiva infrastructurii de sănătate.

Tabelul nr.14 Profilul spitalelor din Timișoara

Spitalul	Subordonare	profil
Institutul de Boli Cardiovasculare Timișoara	Ministerul Sănătății	cardiologie chirurgie cardio-vasculară
Spitalul clinic județean de urgență Timișoara	D.S.P. Timiș	general, de urgență
Spitalul clinic municipal de urgență Timișoara	D.S.P. Timiș	general, de urgență
Spitalul clinic de urgență pentru copii "Louis Turcanu" Timișoara	D.S.P. Timiș	pediatrie, de urgență
Spitalul clinic de boli infecțioase și pneumoftiziologie "Victor Babeș" Timișoara	D.S.P. Timiș	boli infecțioase pneumoftiziologie
Spitalul clinic de obstetrică-ginecologie "Dr. Dumitru Popescu" Timișoara	D.S.P. Timiș	obstetrică-ginecologie

Sursa: Direcția de Sănătate Publică a Județului Timiș

Toate spitalele din Timișoara sunt spitale clinice și au o dotare corespunzătoare pentru centrele speciale și platourile tehnice aflate în structură: laboratoare de analize medicale, anatomie patologică, medicină nucleară, radiologie și imagistică, endoscopie, cardiologie intervențională, centrul de transplant, centrele de dializă (hemodializă și dializă peritoneală), centrul de energii înalte (radioterapie), laborator de fertilizare in vitro (cf. Direcției de Sănătate Publică a Județului Timiș).

Spitalele funcționează pe principiul autonomiei financiare, pe baza sumelor prevăzute în contractele pentru furnizarea de servicii medicale, precum și din sume obținute, în condițiile legii, de la persoane fizice și juridice și își elaborează, aprobă și execută bugetele proprii de venituri și cheltuieli. Insuficiența fondurilor pentru medicamente și echipamente medicale periclitează calitatea serviciilor medicale prestate în spitalele din România și implicit în spitalele din Timișoara. În Spitalul Municipal Timișoara, calitatea actului medical desfășurat are cu atât mai mult de suferit cu cât secțiile spitalului sunt dispersate în întreg orașul, iar unele secții sunt amplasate în clădiri vechi, deteriorate, improprie pentru prestarea activităților medicale. Dealtfel, calitatea precară a clădirilor și instalațiilor reprezintă o problemă mai generală a spitalelor din municipiul Timișoara.

Numărul actual de paturi în spitale acoperă necesarul pentru populația existentă, însă calitatea serviciilor nu satisface încă standardele europene. Rata de utilizare a paturilor de spital în Timișoara este de 268 zile/an, inferioară celei naționale – de 293 zile/an, în Timișoara existând un număr mare de paturi de spital (3.404 de paturi). Valoarea acestui indicator, inferioară mediei naționale, poate fi explicată și prin faptul că o parte a populației municipiului Timișoara și a zonei de influență recurge la serviciile de sănătate din orașul maghiar Szeged, datorită relativei apropieri și condițiilor de spitalizare net superioare. De asemenea, costurile zilei de spitalizare sunt dintre cele mai mari din țară.

Pe raza municipiului Timișoara funcționează, de asemenea: 5 ambulatorii de specialitate ale spitalelor;

Plan Integrat de Dezvoltare
Polul de creștere Timișoara (PCT)

1 serviciu de ambulanță public și 2 servicii de ambulanță private; 36 dispensare, dintre care 22 dispensare școlare, 6 dispensare studențești și 7 dispensare sportive; 418 cabinete stomatologice, dintre care 42 publice și 376 private; 264 cabinete ale medicilor de familie; 326 cabinete medicale specializate; 126 farmacii dintre care 120 private și 6 publice (în structura spitalelor). Cabinetele medicale de medicina de familie și de stomatologie sunt organizare după OUG 124 cu completările ulterioare a caror dotare este sarcina exclusivă a reprezentantului legal în conformitate cu OMS nr. 153/2003 privind dotarea obligatorie a cabinetelor medicale.

La nivelul zonei de influență a municipiului Timișoara se observă prezența doar a unei infrastructuri de sănătate minime în fiecare comună, evidențiindu-se un real deficit în acest domeniu (tabel 15).

Tabelul nr.15 Infrastructura de sănătate corespunzătoare zonei de influență a municipiului Timișoara

Comuna	Nr. și tip cabinete	Populație stabilă în 2006	Nr. medici la 1000 locuitori
BECICHEREC U MIC	- 2 cabinete medicină de familie	4812	0,6
	- 1 cabinet stomatologic		0,2
BUCOVĂȚ	- 1 cabinet medicina de familie	1150	0,8
DUDEȘTI NOI	- 2 cabinete medicina de familie	2425	0,8
	- 1 cabinet stomatologic		0,4
DUMBRĂVIȚA	- 1 cabinet medicină de familie	2915	0,6
	- 1 sediu secundar cabinet medicină familie		
GHIRODA	- 3 cabinete medicină de familie	4874	1,23
	- 3 sedii secundare cabinete medicină familie		
GIARMATA	- 3 cabinete medicină de familie	5705	0,7
	- 1 sediu secundar cabinet medicină familie		
GIROC	- 3 cabinete medicină de familie	4474	0,6
	- 1 cabinet stomatologic		0,2
MOȘNIȚA NOUĂ	- 2 cabinete medicină de familie	4021	0,4
ORTIȘOARA	- 3 cabinete medicină de familie	3978	0,7
	- 2 cabinete stomatologice		0,5
	- 1 cabinet recuperare		0,25
PIȘCHIA	- 2 cabinete medicină de familie	2773	1,08
	- 1 sediu secundar medicină de familie		
PIȘCHIA	- 1 cabinet stomatologic	3159	0,3
	REMETEA MARE		- 1 cabinet medicină de familie
SĂCĂLAZ	- 2 cabinete medicină de familie	6559	0,3
	- 1 cabinet stomatologic		0,1
ȘAG	- 2 cabinete medicină de familie	2714	0,7
SĂNMIHAIU ROMÂN	- 3 cabinete medicină de familie	4433	0,6
	- 1 cabinet stomatologic		0,2

Sursa: Direcția de Sănătate Publică și Direcția Regională de Statistică Timiș, date prelucrate

Urmărind evoluția numărului de medici și cadre sanitare medii, se constată o creștere a cadrelor medicale cu pregătire superioară de la 1.562 în 2006 la 1754 în 2007. Rezultă, pentru municipiul Timișoara, o rată de 5,78 medici la mia de locuitori, superioară mediei pe țară, de 1,9 și chiar mediei europene (de 3), situație caracteristică, de altfel, tuturor orașelor mari din România, care concentrează medicii aflați în rezidențiat sau în curs de specializare.

Dintre aceștia, 982 sunt medici de specialitate alta decât medicina de familie, 249 sunt medici de familie, iar 523 sunt medici stomatologi.

Tendința pozitivă se semnalează și în cazul cadrelor medicale cu pregătire medie, al căror număr a crescut de la 2.386 în 2006 la 2550 în 2007.

Deși oferta de cadre medicale depășește cererea existentă, iar medicii de familie sunt sprijiniți de autoritățile locale, învățământul de management sanitar este slab dezvoltat în Timișoara și sunt insuficiente serviciile de asistență comunitară.

Fără a avea date exacte despre numărul medicilor din comunele din zona de influență a municipiului Timișoara, pornind de la numărul cabinetelor, se poate aprecia că rata la mia de locuitori este mult inferioară ratei naționale (de 1,9), ratei europene (de 3) și ratei municipiului. Proximitatea municipiului Timișoara, cu oferta sa excedentară de cadre medicale, rezolvă parțial această situație, însă, comunele se află în situații diverse de conexiune cu municipiul și deci accesul populației la consultul de specialitate este inegal și rămâne deficitar.

ASISTENȚA SOCIALĂ

În municipiul Timișoara numărul persoanelor care au solicitat ajutor social lunar în baza Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat a fost în scădere: de la 482 cereri în 2001, la 456 cereri, în 2006 și respectiv 288 cereri în 2007. Se poate aprecia, astfel, că principale nevoi de asistență socială se concentrează în sfera persoanelor în vârstă și a celor cu nevoi speciale/defavorizate.

După 1989, în Timișoara au luat ființă asociații și instituții de protecție socială, astfel încât la ora actuală pot beneficia de protecție socială toate categoriile de persoane, pornind de la minorii aflați în dificultate, persoanele cu handicap, familiile care se confruntă cu mari probleme materiale și până la persoanele vârstnice. Legislația din domeniul asistenței sociale este într-o continuă schimbare, ceea ce face ca și structura organizațiilor sau serviciile oferite de acestea să se schimbe într-un ritm rapid. De remarcat este faptul că, din anul 1992, în Timișoara există la Facultatea de Sociologie și Psihologie din cadrul Universității de Vest, un departament specializat, care pregătește viitorii asistenți sociali și care desfășoară anual programe de specializare a asistenților sociali, prin cursuri aprofundate. Majoritatea absolvenților acestei secții au reușit să se angajeze în Timișoara, fie în servicii ale administrației publice locale sau în instituții guvernamentale, fie în cadrul asociațiilor și organizațiilor neguvernamentale.

Apariția legii privind subvenționarea din bugetele locale sau de stat, a organizațiilor neguvernamentale care oferă servicii de asistență socială, nu a reușit să ofere soluțiile financiare necesare. De aceea, o mare parte a organizațiilor neguvernamentale au fost susținute financiar de alte organizații similare străine sau prin programe de finanțare, interne sau externe. Există, însă, și organizații neguvernamentale (*Fundația Pentru Voi, Societatea Română Alzheimer, Societatea*

Plan Integrat de Dezvoltare
Polul de creștere Timișoara (PCT)

Română Speranța, Serviciul de Ajutor Maltez, Dieceza Timiș), care au obținut sprijinul financiar al Consiliului Local Timișoara.

În mediul rural nu sunt înregistrate societăți sau instituții care asigură servicii de asistență socială, întrucât toate instituțiile sociale își au sediul în municipiul Timișoara.

EDUCAȚIE

Educația se înscrie între serviciile bine reprezentate în arealul polului de creștere. Învățământul primar și gimnazial este diversificat în privința limbilor de predare. Astfel, învățământul preuniversitar se desfășoară în limba română în proporție de 94,62%, în limba maghiară în proporție de 1,48%, în limba germană în proporție de 3,38% și în limba sârbă în proporție de 0,52%.

Municipiul Timișoara dispune de 34 de unități preșcolare cu personalitate juridică și 24 de unități preșcolare structuri ale unităților școlare. Spațiile de învățământ corespund, ca număr, atât necesităților prezente – numărul de copii înscriși fiind inferior numărului de locuri existente – cât și a celor de perspectivă. Indicatorul mediu privind numărul de copii corespunzător unui cadru didactic este de 10,17, inferioară mediei naționale, de 17,7 copii/cadru didactic.

Situația se menține favorabilă și în cazul elevilor din învățământul primar, gimnazial și liceal, cu un raport de 10,15 copii/cadru didactic (media națională fiind de 12,8, în 2006).

În învățământul școlar de stat în municipiul Timișoara există un număr de 67 de unități dintre care: 23 de școli cu clasele I-VIII, 34 de unități liceale, o școală cu clasele I-VIII de învățământ special, 3 Centre Școlare de Educație Incluzivă, un centru de Educație Specială, un Liceu de Învățământ Special, o Școală Profesională Specială, două Cluburi Sportive Școlare și un Club al Copiilor.

În comunele din zona de influență, indicatorul mediu al numărului de copii corespunzător unui cadru didactic este de 19,04, fiind aproape dublu față de municipiu. Aici numărul unităților de învățământ primar și gimnazial se ridică la 24, fiind înscriși 4803 elevi.

Tabelul nr.15 Învățământul de stat în Polul de creștere Timișoara

Forma de învățământ	Număr de unități școlare Timișoara	Număr de unități școlare comune	Număr elevi -Timișoara-	Număr cadre didactice Timișoara	Număr elevi - comune	Număr cadre didactice comune
Învățământ preșcolar de stat	57	3	6928	683	1619	91
Învățământ primar de stat	0	0	8710	541	4803	342
Învățământ gimnazial de stat	23	24	10624	1300		
Învățământ liceal public	34	0	18879	1444	0	0
Învățământ post-liceal	0	0	140	84	0	0
Învățământ Școală de Arte și Meserii	0	1	3513	364	63	3
Învățământ special	7	0	1630	410	0	0
Total	121	27	50424	4826	6485	436

Sursa: Inspectoratul Școlar Județean Timiș

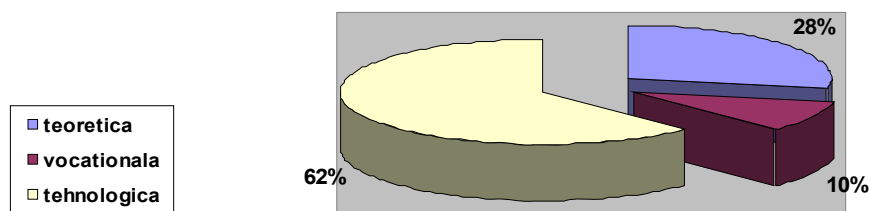
Învățământul privat este modest reprezentat, concentrând doar 6% din totalul elevilor preșcolari, 0,7% din elevii învățământului primar, respectiv 4,08% din cel al liceenilor (tabel 16). Situația este, și în acest caz favorabilă în privința numărului de elevi raportat la numărul de cadre didactice.

Tabelul nr.16 Învățământul particular în Polul de creștere Timișoara

Forma de învățământ	Număr de unități școlare	Număr elevi	Număr cadre didactice
Învățământ preșcolar particular	16	517	43
Învățământ primar particular	4	103	13
Învățământ gimnazial particular	0	0	0
Învățământ liceal particular	3	771	62
Total	23	1391	118

Sursa: Inspectoratul Școlar Județean Timiș

Învățământul liceal în Polul de creștere Timișoara este diversificat atât în privința profilelor, cât și în privința limbilor de predare și dispune de cadre didactice calificate cu ajutorul unui sistem de formare continuă a acestora, conform standardelor europene. Învățământul liceal timișorean – care deservește și comunele din arealul de influență al municipiului – școlarizează 72,50% din numărul total de liceeni ai județului Timiș. Învățământul liceal de stat se desfășoară în 34 de unități și pregătește elevi pe filierele teoretică, vocațională și tehnologică. Raportul elevi/cadru didactic este de 12,58 și se situează la nivelul mediei naționale.

Fig. 17. Structura liceenilor din municipiul Timișoara, după filierele educaționale

În centrul urban Timișoara, Învățământul Profesional și Tehnic (IPT) se derulează în 16 unități școlare, pe toate nivelurile:

- Liceu, filiera tehnologică, ruta directă, cu profilurile: tehnic, servicii, resurse naturale și protecția mediului;
- Ruta progresivă (școala de arte și meserii (IX, X) – an de completare (XI) – ciclul superior al liceului (XII, XIII).

În fundamentarea planului de școlarizare se ține cont de documentele de planificare PRAI (Planul Regional de Acțiune al Învățământului Profesional și Tehnic), PLAI (Planul Local de Acțiune al Învățământului Profesional și Tehnic) și recomandările CLDPSFP (Comitetul Local de Dezvoltare al

Parteneriatului Social pentru Formare Profesională). Se observă o implicare mai mare a agenților economici în desfășurarea procesului instructiv – educativ:

- încheierea a peste 250 de contracte de colaborare sau parteneriat între unitățile școlare și agenții economici;
- participarea la elaborarea proiectului planului de școlarizare la nivel de unitate școlară, la elaborarea curriculum-ului în dezvoltarea locală;
- organizarea de activități de sprijin pentru îmbunătățirea demersului didactic, materializate prin consiliere, sponsorizare cu materiale, utilaje și echipamente specifice, angajare.

Practicarea alternativelor educaționale – Freinet, Step by Step, Waldorf, ilustrează respectarea *pluralismului educațional promovat de legea învățământului*. Alternativele educaționale se constituie într-o ofertă educațională recunoscută și promovată de Ministerul Educației Cercetării și Inovării. Percepția alternativelor educaționale la nivelul comunității este pozitivă, fapt demonstrat și prin cererile unităților școlare privind constituirea de grupe/clase.

Învățământul universitar cuprinde 8 instituții în municipiul Timișoara – dintre care 4 sunt de stat – Universitatea Politehnică, Universitatea de Vest, Universitatea de Medicină și Farmacie “Victor Babeș” și Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară, iar alte 4 sunt private – Universitatea “Mihai Eminescu”, Universitatea “Tibiscus”, Facultatea de Management Turistic și Comercial “Dimitrie Cantemir” și Universitatea „Ioan Slavici”. Timișoara reprezintă unul din cele mai importante centre universitare din țară, fiind caracterizat prin marea diversitate a disciplinelor de studiu, cele opt universități având în structura lor 46 de facultăți, adică 6,69% din numărul total de facultăți existente la nivel național – ce asigură instruirea a 6% din totalul studenților din învățământul superior românesc. Potențialul ridicat de pregătire profesională pe care îl oferă acestea, datorită calității cadrelor didactice și a colaborărilor permanente cu alte instituții din țară și din străinătate, determină atragerea studenților atât din Timișoara și de pe raza județului Timiș cât și din alte județe.

În anul universitar 2007-2008 numărul studenților înscriși la universitățile timișorene a crescut semnificativ, fiind de peste 50.000 studenți. Pondere cea mai mare o reprezintă învățământul universitar de stat – 81% din totalul studenților, în instituțiile private de învățământ superior fiind înscriși circa 19% din totalul studenților.

Se încearcă o racordare cât mai concretă a ofertelor educaționale la cerințele pieței de muncă și ale avansului tehnologic în domeniile de studiu, se încearcă intensificarea cooperării cu potențialii beneficiari în vederea aplicării rezultatelor cercetărilor universitare, deși capacitatea de cercetare științifică nu este încă folosită în ritmul necesar pentru evoluția societății. Bazate pe folosirea noilor tehnologii și pe valorile cunoașterii, se constată o creștere cantitativă și calitativă a lucrărilor de cercetare universitară deși cu o relativ slabă integrare a studenților în acest tip de activitate. Dotarea cu tehnică de vârf este încă insuficientă (o medie de 16 studenți/calculator), iar unele spații de învățământ în universitățile de stat prezintă o stare de degradare accentuată, fondurile pentru extindere și dezvoltare fiind insuficiente. Majoritatea căminelor studențești au dotări tehnico-edilitare învechite și spații insuficiente pentru cazare. Este de remarcat diversitatea formelor de pregătire universitară oferite în Timișoara: învățământ superior de zi, fără frecvență, la distanță, cursuri postuniversitare, masterat, doctorat.

• **fondul de locuințe și calitatea locuirii**

Analiza principalelor aspecte sociale ale locuirii în zona Timișoarei include evaluarea fondului locativ existent și a caracteristicilor socio-demografice ale populației.

Numărul locuințelor în Polul de creștere Timișoara în 2006 a fost de 145.648, cu o suprafață medie locuibilă de 41,8 m²/locuință și respectiv 17,25 m²/persoană, superioară mediei naționale (14,9 mp/loc). Gradul de ocupare este de 2,4 locuitori/locuință.

În municipiul Timișoara din totalul de 127.313 locuințe existente, 95,1% sunt proprietate privată, 0,48% sunt proprietate de stat, iar 4,52% sunt locuințe cu alte forme de proprietate.

Din analiza modului de ocupare a unei locuințe se poate constata că raportul este de 2,3 locuitori/locuință, iar numărul de camere/locuință este de 2,3 (față de media înregistrată pe țară 2,47 camere / locuință).

Tabelul nr.17 Indicatori sociali și sociologici ai locuirii în municipiul Timișoara

Nr. de locuințe /1000 locuitori	415,09
Nr. de camere/1000 locuitori	978,46
Nr. de camere / locuință	2,36
Nr. de camere / locuință proprietate privată	2,39
Nr. de camere / locuință proprietate publică	1,70
Nr. mediu de persoane / cameră	1,02
Supraf. medie locuibilă / locuință (mp)	40,43
Supraf. medie locuibilă / locuință prop. privată	40,88
Supraf. medie locuibilă / locuință prop. publică	31,89
Supraf. medie locuibilă / persoană (mp)	16,78

Sursa: Direcția Regională de Statistică Timiș

Situația deficitară semnalată explică dinamica accentuată a construcției de locuințe (tabelul 17), cu preponderență din fonduri private, ducând la o creștere a fondului locativ (tabelul 18).

Tabelul nr.18 Evoluția fondului locativ în municipiul Timișoara

Timișoara	2002	2006
Locuințe existente – total (la 31 XII)	126.804	127.313
- în proprietate publică	6074	6234
- din fondurile private	120730	121079
Locuințe terminate - total	234	196
- din fondurile publice	21	-
- din fondurile private	213	196
- din fondurile populației	213	196
Suprafața locuibilă - total m ²	5.068.702	5.117.402
- proprietate publică	194.306	198.925
- fonduri private	4.874.396	4.918.477

Sursa: Direcția Regioanală de Statistică Timiș

În zona de influență a municipiului Timișoara, situația fondului locativ este mai favorabilă decât în Municipiu, suprafața locuibilă fiind de 19,4 mp/pers, superioară mediei naționale, care era de 14,9 mp/loc, în 2006 (tabelul 19).

Marea majoritate a locuințelor din acest areal sunt proprietate privată, ocuparea locuințelor este însă și aici intensă: sunt în medie 2,7 locuitori/locuință (tabelul 20).

**Tabelul nr.19 Indicatori sociali și sociologici ai locuirii
în zona periurbană a municipiului Timișoara**

Nr. de locuințe / 1000 locuitori	368,25
Supr. medie locuibilă / locuință (mp)	47,07
Supr. medie locuibilă / locuință prop. privată	53,40
Supr. medie locuibilă / locuință prop. publică	43,44
Supr. medie locuibilă / persoană (mp)	19,44

Sursa: Direcția Regională de Statistică Timiș

Zona de influență este principala beneficiară a dinamicii rezidențiale recente, care determină creșteri accentuate ale fondului locativ.

Este de remarcat creșterea semnificativă a numărului de locuințe terminate în anul 2006 în arealul de influență al municipiului Timișoara față de anul 2002. Dacă în anul 2002 au fost finalizate 80 locuințe (din care 23 în Giroc, 17 în Sînmihaiu Român și 11 în Ghiroda), în anul 2006 numărul locuințelor terminate construite din fonduri private a crescut la 515 (207 în Dumbrăvița, 77 în Ghiroda și 73 în Sînmihaiu Român).

În anul 2006 au fost eliberate 971 autorizații de construcție pentru clădiri rezidențiale cu o suprafață totală de 171.923 m², rezultând o creștere de 16,12% a fondului locativ pe următorii ani în mediul rural.

**Tabelul nr.20 Evoluția spațiului locativ în zona de influență
a municipiului Timișoara**

Zona de influență	2002		2006	
	Nr.	%	Nr.	%
Locuințe existente – total	17.831	100%	18.335	100%
- în proprietate publică	861	4,83 %	830	4,53%
- din fondurile private	16.970	95,17%	17.505	95,47%
Locuințe terminate – total	80		515	
- din fondurile publice	-		-	
- din fondurile private	80		515	
- din fondurile populației	80		515	
Suprafața locuibilă - total m ²	875.278		970.747	
- proprietate publică	36.912		36.055	
- fonduri private	837.366		934.692	

Sursa: Direcția Regională de Statistică Timiș

Din perspectiva confortului locuirii, este de menționat faptul că o mare parte din clădiri prezintă o stare avansată de uzură (60% din fondul locuibil), necesitând lucrări de reparații, refuncționalizări și modernizări. Locuințele colective din municipiu realizate până în 1989 necesită lucrări de refacere a izolațiilor termice, fonice și hidrofuge, lucrări de eliminare a condensului și de refacere a fațadelor, precum și reparații capitale sau de înlocuire a instalațiilor tehnico-edilitare, interioare și exterioare.

În ultima perioadă municipiul Timișoara se confruntă cu o criză socială de locuințe, atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ. Aspectul cantitativ vizează cererea socială de locuințe (volumul acestei cereri), iar cel calitativ se referă la modul de ocupare, dimensiunea, structura apartamentelor, condițiile de locuit, dotările și finisajele apartamentelor. Cererea crescută de locuințe se datorează în principal următoarelor cauze:

- a. starea de degradare a fondului de locuit;
- b. schimbarea destinației spațiilor de locuit în spații cu altă destinație (sedii de firme, spații comerciale, cabinete medicale, stomatologice, spații de depozitare etc.), determinând scăderea fondului locuibil;
- c. existența unui mare număr de locuințe permanente neocupate - 4,7% din totalul proprietarilor de locuințe dețin două sau mai multe proprietăți;
- d. numărul mic de construcții de locuințe realizate în ultimii ani;
- e. necesitatea evacuării unor locatari din locuințele deținute în prezent, datorită acțiunilor de retrocedare.

Dată fiind criza de spații locative din municipiu, populația recurge în prezent la mansardarea, compartimentarea, extinderea și funcționalizarea podurilor clădirilor. Aceasta constituie o intervenție ce necesită un efort investițional relativ mic pentru proprietari și permite amortizarea rapidă a cheltuielilor, prin exploatarea eficientă a spațiului rezultat. În același mod pot fi compartimentate și funcționalizate, după o asanare prealabilă și după acțiuni pregătitoare de combatere a igriasiei, subsolurile clădirilor.

După anul 1990 și până în prezent se constată predilecția în construirea locuințelor individuale, cu o arhitectură încadrată în ansamblul urban tradițional. Confortul asigurat de locuirea la casă este preferat de o mare parte a populației, în principal datorită posibilității imprimării din start asupra imobilului a unui stil mai original sau personalizat, datorită încăperilor mai spațioase, dar și libertății și intimității conferite de existența unui spațiu verde în jurul casei.

Pe de altă parte, se manifestă tendința migrării, pentru locuire, spre zonele periurbane, prin construirea de către cetățenii municipiului de case individuale cu regim de înălțime P+1, P+2 pe teritoriile localităților din zona periurbană a municipiului, în special în Dumbrăvița, Ghiroda, Giroc. Locuințele eliberate de către aceștia în blocuri de locuințe colective sunt vândute/închiriate cetățenilor cu venituri mai mici sau tinerilor. Din studiile sociologice realizate reiese că oamenii cu venituri reduse locuiesc în condiții de supra-ocupare, iar bugetul de care dispun nu le permite achiziționarea unui apartament.

Un domeniu de interes pentru autoritățile locale îl constituie clădirile istorice, cu atât mai mult cu cât în ultimii 50 de ani nu s-a întreprins aproape nimic pentru reabilitarea acestora. Rezultatele se pot observa în fiecare zi: clădirile vechi se află, cu puține excepții, într-o stare avansată de degradare sau chiar în pericol de a se prăbuși. Acest fapt este o piedică pentru dezvoltarea economică a orașului. Și, nu în ultimul rând, confortul locatarilor are de suferit.

1.2.5. Patrimoniul cultural și natural și turismul (echipamente culturale, rezervații naturale, arii protejate, monumente istorice, infrastructură și servicii pentru turism, vizitatori etc.)

Prin moștenirea culturală și prin diversitatea ofertei culturale actuale, Timișoara a fost și este cel mai puternic centru cultural din vestul României, fiind recunoscută pe plan internațional pentru manifestările culturale de calitate pe care le oferă. În anul 2004, în municipiul Timișoara existau un număr de 8 teatre și instituții muzicale și 117 biblioteci (din care o singură bibliotecă publică). Viața culturală deosebit de activă a Timișoarei poate fi apreciată și prin frecvența organizării de festivaluri și manifestări, însă majoritatea acestora sunt mediatizate și recunoscute doar pe plan local. Pot fi amintite: Zilele Cetății, Timișoara-Mica Vienă, Festivalul Inimilor, Ziua Timișoarei, Ruga Timișoarei, Festivalul Berii, Festivalul Vinului, Concertul din Peștera Românești etc.

Orașul deține un fond arhitectural valoros, mai mult de 14.500 de clădiri istorice, fiind cel mai amplu patrimoniu de monumente istorice din România. Majoritatea ansamblurilor arhitecturale datează din secolele XVIII – XIX, identificându-se trei cartiere istorice importante: Cetate, Iosefin și Fabric. Principala caracteristică a acestor zone o reprezintă procentul ridicat al clădirilor istorice valoroase. Din păcate însă, un procent extrem de mic (mai puțin de 10%) din construcțiile istorice sunt reabilitate, parțial sau în întregime.

Istoria Cetății Timișoara (prima atestare istorică documentară datează din anul 1266) se îmbină cu oferta culturală (în fiecare lună în Timișoara se organizează cel puțin un eveniment cultural major, există un număr mare de muzee, teatre, săli de cultură și galerii de artă) și cu posibilitățile de agrement (renumele de oraș al florilor și al parcurilor vine de la numărul mare de parcuri și de la faptul că orașul poate fi traversat trecând dintr-un parc în altul), la care se adaugă o serie de pionierate tehnice (în anul 1857 s-a introdus iluminatul public pe gaz, în 1884 Timișoara a devenit primul oraș din Europa cu străzile iluminate electric, în 1899 s-a pus în funcțiune tramvaiul electric etc.).

Municipiul Timișoara deține un important element de patrimoniu imobil – Cetatea « Bastionul », structură fortificată medievală – zidită într-un spațiu geografic semilacustru – unicat din acest punct de vedere, reprezentativă la nivel național și internațional, al cărui potențial este însă subutilizat – Bastionul Terezia din Cetatea medievală a Timișoarei (singurul care s-a păstrat până astăzi) se încadrează în fortificațiile de tip Vauban.

Pilonul central al activităților culturale din comunele arealului de influență îl constituie Căminele Culturale, în cadrul cărora activează ansambluri de dansuri populare și formații corale.

De asemenea, în aproape fiecare localitate din arealul de influență există o bibliotecă. În lista muzeelor din Polul de creștere se înscriu și două muzee situate în arealul de influență; e vorba de Muzeul „Dimitrie Țichindeal“ în Becicherecu Mic și de Muzeul Etnografic al Șvabilor în Giarmata.

În comunele din arealul de influență, un rol important în păstrarea tradițiilor și spiritualității locurilor îl au bisericile și mănăstirile, în special cele ortodoxe.

De exemplu în comuna Dumbrăvița, monumentele culturale reprezentative sunt:

- Monumentele comemorative închinat eroilor căzuți în primul și în al doilea război mondial, situate în centrul comunei, în fața Bisericii Reformate;

- Biserica Catolică; este un locaș reprezentativ în special prin arhitectura clădirii sale (în România există doar două biserici cu o astfel de arhitectură);
- Biserica Reformată; are 111 ani vechime, fiind prima biserică construită în localitatea Dumbrăvița, la 2 ani de la înființare;
- Biserica Ortodoxă, care în prezent se află în construcție.

Monumentele istorice protejate prin lege situate pe teritoriul Polului de Creștere Timișoara sunt prezentate grafic în 1.5. cartograme, Anexa 6.

Printre principalele manifestări culturale organizate anual în diverse comune din zona de influență se numără:

- Șezători pentru încondeierea ouălor de Paști, martie-aprilie;
- Festivalul județean al cântecului popular;
- Balul Tradițional al Strugurilor, octombrie, Dumbrăvița ;
- Festivalul interjudețean de colinde, decembrie;
- Spectacol tradițional de Crăciun, decembrie.

Referitor la **rezervațiile și monumentele naturii**, trebuie amintit în primul rând Parcul Dendrologic de la Bazoș (la cca. 15 km sud-est de Timișoara, la 8 km sud de Remetea Mare), rezervație forestieră, de mare importanță științifică, pe o suprafață de 60 hectare, constituit dintr-o pădure de stejar amenajată în stil peisajer. **Parcul Dendrologic – Arboretumul de la Bazoș** este în prezent singura bază recreativă amenajată din zona periurbană a municipiului Timișoara, reprezentând în același timp un obiectiv național de importanță deosebită, datorită colecției sale de arbori și arbuști din mai multe continente. Are statut de rezervație științifică din 1954 și monument al naturii din 1988. Din 1994 este considerat arie protejată pentru ocrotirea biodiversității genofondului și ecofondului.

Zona de turism alternativ și de vânatoare Pișchia-Maşloc se situează în zona de nord a județului Timiș, cuprinzând comunele Orțișoara, Mașloc, Pișchia și Bogda. Potențialul zonei de turism alternativ de vânatoare Pișchia-Maşloc se sprijină pe existența în zonă a două amenajări turistice: Băile Calacea și Tabăra pentru tineret Bogda.

Pe lângă pescuitul sportiv posibil de practicat în zona descrisă, în lacurile și bălțile din zona Pișchia-Maşloc există și un potențial cinegetic important. Din totalul de șapte zone cinegetice ale județului Timiș, cu o suprafață de 9.814 ha, patru aparțin zonei (Pișchia, Alioș, Șarlota Mare, Șarlota-Hodoș) și totalizează 6.649 ha, adică 68% din totalul suprafeței fondului cinegetic.

De asemenea, poate fi menționată comuna Ghiroda, străbătută în partea de est de canalul Bega și oferind doritorilor de divertisment diferite modalități de recreere, cum ar fi pescuitul, plimbări cu barca, înot sau plajă cu nisip.

Pe raza comunei Sînmihaiu Român, unul dintre locurile care poate fi exploatat din punct de vedere turistic este *ștrandul termal din Sînmihaiul German*. În prezent acesta este concesionat către S.C. Radulov S.R.L. Modernizarea bazei materiale, inclusiv amenajarea unui bazin acoperit, care asigură funcționarea și pe timp de iarnă, corelată cu calitățile deosebite ale apei, duc la obținerea unor rezultate bune, care ar putea constitui un punct de plecare în dezvoltarea acestui loc, ca un complex de agrement la standarde europene.

Municipiul Timișoara dispune de o infrastructură turistică diversă. Există peste 90 de unități de cazare (din care 45 de hoteluri, 2 vile, 35 de pensiuni și 1 camping internațional) însumând peste

Plan Integrat de Dezvoltare
Polul de creștere Timișoara (PCT)

4.000 de locuri de cazare, cu un grad de confort de la două și trei stele în mediul rural până la hoteluri de patru stele în Timișoara, însă nu există nici o unitate de cazare care să ofere condiții de cinci stele. Singurul hotel de 5 stele din județ este localizat în comuna Săcălaz, iar în Dumbrăvița există o pensiune cotate la 5 margarete.

În comunele din arealul de influență turismul a cunoscut de asemenea o dezvoltare spectaculoasă. Acest sector este cel mai bine dezvoltat în comuna Săcălaz (42%), urmată de comunele Ghiroda (18%), Dumbrăvița (11%) și Giarmata (8%).

În ceea ce privește alte modalități de petrecere a timpului liber prin practicarea unor activități sportive, Timișoara și zona de influență dispun de o infrastructură mai puțin densă și diversă, dezvoltată în principal în municipiu.

În municipiul Timișoara infrastructura pentru activități sportive se prezintă astfel:

- 2 bazine de înot (Arena Aqua Sport, centrul SPA de la hotel Do-Stil);
- 3 stadioane (Dan Păltinișanu, CFR, UMT);
- 6 săli de sport (unde se pot practica sporturi precum: culturism, fitness, taekwondo, aerobic, kick-box, karate, autoapărare, sistem pride etc.);
- 6 baze sportive – cu terenuri de fotbal, tenis, paintball.

Consiliul Județean Timiș și Primăria Municipiului Timișoara au în proiect construirea unei baze sportive lângă stadionul "Dan Păltinișanu", care va include un bazin olimpic și o sală polivalentă.

În arealul de influență, infrastructura pentru activități sportive este destul de slab dezvoltată, cu câteva excepții, existând doar terenuri de fotbal.

Comuna	Nr. baze sportive	Comentarii
Giroc	2	Stadioane de fotbal – Giroc și Chișoda
Becicherecu Mic	1	Baza Sportivă NUOVA MAMA MIA
Bucovăț	2	Terenuri de fotbal: Bucovăț și Bazoșu Nou
Ghiroda	3	2 terenuri de fotbal în Ghiroda și Giarmata Vii; 1 Baza sportivă „Codrea” Ghiroda
Giarmata	2	Baze sportive: Giarmata și Cerneteaz
Moșnița Nouă	4	Terenuri de fotbal: Moșnița Nouă, Moșnița Veche, Urseni și Albina
Pișchia	3	Teren de fotbal la: Pișchia, Bencecu de Sus și Murani
Săcălaz	1	Baza Sportivă Săcălaz
Șag	1	Baza Sportivă Șag
Sînmihaiu Român	3	Asociația Sportivă Antarctica Sînmihaiu Român – teren de fotbal; Club Sportiv Utvin - teren de fotbal; S.C. Radulov S.R.L. Sînmihaiu German – ștrand cu apă termală

În comuna Dudeștii Noi se află unul din cele mai mari complexe de paintball din țară - SKY Paintball, complex care dispune de două terenuri. Din 2009, ambele terenuri vor dispune și de nocturnă.

În comuna Giroc, Complexul D.A.F. Junior dispune de un teren de fotbal și o sală de fitness.

Bunele practici de pe continentul european au arătat că turismul se dezvoltă mai accentuat acolo unde există următoarele condiții necesare:

- o locație interesantă sau valoroasă, cu potențial de atractivitate turistică și cu un aspect îngrijit, care să ofere experiențe pozitive;
- evenimente artistice și culturale care să anime locația și să ofere vizitatorilor experiențe atractive;
- legături de transport care să permită vizitatorilor accesul la locație și în interiorul locației;
- infrastructura necesară pentru a susține turismul;
- infrastructura anexă de suport pentru a ușura vizitarea și a mări gradul de satisfacție al vizitatorilor;
- asistență specializată din partea companiilor de turism care să ofere serviciile specifice: ghizi, rezervări, informații;
- o promovare constantă atât a locației cât și a evenimentelor.

Datorită amplasării geografice favorabile (situat la confluența dintre Orient și Occident, la intersecția fluxurilor turistice, la distanță redusă față de principalele centre culturale și destinații turistice), prin valorile sale naturale, istorice, culturale și umane, și nu în ultimul rând datorită gradului ridicat de dezvoltare economică, Timișoara are o mare capacitate de atracție a turiștilor români și străini. Oferta turistică actuală nu reține însă decât o mică parte a acestor fluxuri turistice, resimțindu-se necesitatea dezvoltării unei strategii de promovare a turismului și de extindere a ofertei turistice: tururi ale orașului sau ale cartierelor, amenajarea canalului Bega, amenajarea spațiilor verzi pentru petrecerea timpului liber, crearea de evenimente de anvergură, construirea unui parc de distracții, a unei baze nautice și pentru valorificarea apelor geotermale, de tip AquaPark; refacerea întregii zone de agrement de la Șag prin valorificarea malurilor Timișului, amenajarea mai multor locuri în zona de influență prin valorificarea „efectului de insulă”, „a efectului de margine” a pădurilor și a malurilor apelor; amenajarea și integrarea în circuite turistice tematice a vechilor unități industriale ale Timișoarei, a ecluzei de pe Bega de la Sînmihaiu German, a centralei hidroelectrice; integrarea în circuitele turistice tematice ale patrimoniului de arhitectură, transformarea municipiului și a zonei de influență într-un pol al turismului ecumenic (datorită multitudinii de confesiuni, biserici, catedrale, domuri, sinagogi, mănăstiri etc.), prin organizarea anuală și bianuală a unui eveniment de anvergură ecumenic-religios la Timișoara sau în împrejurimi (de ex. Timișoara în „Drumuri spirituale”); organizarea Festivalului „Timișoara medievală”, în cadrul Programului de vecinătate România-Serbia pentru dezvoltarea turismului transfrontalier.

În arealul Polului de creștere Timișoara există potențial pentru practicarea unor tipuri și forme diverse de turism: de afaceri; tematic; cultural; agroturism – la ferme sau pe plantații; feroviar; nostalgic și etnic; religios, ecumenic și spiritual; de shopping; cazinouri și jocuri de noroc; industrial; alternativ; de weekend; ludic (parcuri tematice); fluvial; urban; sportiv; cinegetic și de pescuit sportiv; balnear și de agrement; ecoturism; vini-viticol (urval); științific; cicloturism etc.

Principalele direcții pentru recreere și agrement sunt prezentate în 1.5. Cartograme, Anexa 7.

1.2.6. Calitatea mediului (poluarea, colectarea și depozitarea deșeurilor, terenuri degradate, situri industriale abandonate, poluate etc.)

Prin analizarea rezultatelor obținute în activitatea de monitorizare a calității factorilor de mediu se constată că cele mai frecvente depășiri ale valorilor s-au înregistrat la pulberile în suspensie și la pulberile sedimentabile în perimetrul orașului Timișoara. Valoarea mediei anuale pentru pulberile în suspensie PM10 măsurate în centrul orașului reprezintă 120,75% din valoarea limită (care include și marja de toleranță corespunzătoare anului 2006). Valoarea mediei anuale pentru pulberile în suspensie măsurate în zona industrială Stan Vidrighin reprezintă 115,22% din concentrația maximă admisibilă conform STAS 12574-87.

Pulberile sedimentabile măsurate în zona centrală și zonele industriale ale orașului au depășit cantitatea maximă admisibilă lunară, reprezentând până la 210,12% din valoarea impusă conform STAS12574-87. Cea mai mare depășire a fost înregistrată în localitatea Șag, aflată în vecinătatea centralei termice a orașului și a deponului de deșeuri menajere a municipiului Timișoara și reprezintă 411,59% din concentrația maximă admisibilă conform STAS 12574-87. În privința dioxidului de sulf și de azot nu au fost depășite concentrațiile medii anuale, valorile limită orare și lunare, conform Ordinului MAPM nr. 592/2002.

Monitorizarea concentrației în ozon în centrul orașului Timișoara a semnalat în 83 de puncte, valori mai mari de $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ - ale valorii țintă cât și ale obiectivului pe termen lung (valoarea maximă zilnică a mediilor pe 8 ore). Valorile cele mai mari s-au înregistrat în lunile de primăvară – vară. Valoarea maximă a mediilor pe 8 ore a fost înregistrată în ziua de 29 iulie și reprezintă 148,03% din valoarea țintă pentru ozon.

Principalele surse locale de poluare a aerului sunt Centrala termică a orașului SC Colterm- CET Sud, depozitul de deșeuri menajere al orașului situat la Parța, precum și traficul rutier.

Starea de calitate a apelor de suprafață din bazinul hidrografic Bega-Timiș s-a menținut în parametrii ultimilor ani, deși cantitatea precipitațiilor medii lunare a fost semnificativ crescută față de perioada 1999-2005. Se constată o capacitate redusă de epurare la stațiile care deservește activitățile din domeniul zootehniei, mineritului, industriei lemnului, etc. Acest lucru conduce la deversarea în emisari a unor cantități sporite de elemente potențial poluatoare.

În anul 2006, calitatea apelor curgătoare de suprafață de pe teritoriul județului Timiș s-a prezentat în felul următor: depășirile limitelor privind calitatea apei subterane conform Legii 311/2004 s-au înregistrat în cea mai mare parte datorită complexelor zootehnice din B.H. BEGA-TIMIȘ, precum și datorită câmpurilor de aspersie a apelor fenolice de la S.C. Solventul - sector Margina, care deși și-a încetat activitatea, în prezent continuă să influențeze calitatea apelor subterane.

Modificările de calitate a apei din stratul freatic sunt produse de:

- lipsa sau insuficiența rețelei de canalizare menajeră a localităților aflate în spațiul bazinului hidrografic;
- evacuările de ape uzate neepurate sau insuficient epurate provenite de la localitățile arondate bazinului hidrografic;
- infiltrațiile din canalele de desecare, canale folosite în mod accidental sau temporar pentru

- descărcarea apelor uzate de la vechile bataluri ale unităților zootehnice;
- depozitarea și împrăștierea pe terenurile agricole a îngrășămintelor chimice și a pesticidelor fără a ține cont de perioadele optime de administrare a acestora;
- impurificării remanente datorată fostelor evacuări de dejecții provenite de la complexele de creștere a suinelor precum și a celor de creștere a păsărilor;
- depozitari de nămoluri și gunoi menajer pe suprafețe neamenajate;
- infiltrații din câmpurile vechi de aspersie pentru apele fenolice de la S.C. SOLVENTUL sector Margina.

La nivelul anului 2006 au fost efectuate un număr de 23 controale în teren de către personalul Compartimentului Protecția Naturii Protecție Sol / Protecție Subsol din cadrul Agenției de Protecție a Mediului Timiș, constatându-se următoarele presiuni asupra siturilor protejate:

- rezervațiile ornitologice** amenințate de activitățile antropice (pescuit, acces cu bărci, construcții de locuințe de vacanță, turism neorganizat, amenajări hidrotehnice, vânătoare, braconaj, colectări de material biologic, recoltări stuf, tăieri ilegale de vegetație lemnoasă, cosit, incendieri);
- rezervațiile forestiere** amenințate datorită lipsei amenajărilor necesare, pierderi cauzate de boli și dăunători, turism neorganizat, depozitare necontrolată de deșeuri;
- rezervațiile botanice** amenințate de pășunatul excesiv, recoltarea speciilor protejate din flora și fauna sălbatică, depozitare necontrolată de deșeuri;
- rezervațiile pedologice** amenințate de pășunatul excesiv, eroziunea solului, depozitare necontrolată de deșeuri;
- rezervație paleontologică** amenințată de eroziunea solului datorată intensificării proceselor de levigare.

Acumularea Murani - Pișchia (Mlaștinile), situată la contactul compartimentului central al Câmpiei înalte Vinga cu Câmpia joasă a Timișoarei, acumularea a fost concepută pentru a atenua undele de viitură din amonte. Factorii perturbatori sunt reprezentați de activitatea de pășunat din zonă precum și de activitățile de agrement și pescuit ce se desfășoară în zona acestei acumulări.

În padurea Pișchia, datorită poziționării Pișchiei pe linia de falie Est-Vest, care desparte Masivul Poiana Ruscă de dealurile Lipovei, se găsesc vulcani noroioși și ape mineralizate.

Terenuri degradate prin ocuparea cu deșeuri menajere sunt pe raza următoarelor localități:

- Moșnita Nouă - groapa de gunoi pe o suprafață de 8000 m², Urseni - 6000 m² și Moșnita Veche - 9000 m²;
- Săcălaz - deponeu de deșeuri menajere în localitatea Beregsău Mare, aflată în administrarea Primăriei Săcălaz;
- Șag - deponeu de deșeuri solide;
- Dudeștii Noi - groapa de gunoi (resturi alimentare, carton, hârtie, mase plastice, metal etc.) pe o suprafață de aprox. 8 ha.

Capitolul 1.3. Auditul administrativ

Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale din PC se organizează și funcționează în temeiul principiilor autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale, legalității și al consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit. Structura organizatorică a administrațiilor publice locale reprezintă formalizarea și repartizarea misiunilor și funcțiilor între diferite subansamble (Direcții, Departamente, Servicii, Birouri, etc.) definite cu această ocazie, precum și relațiile stabilite între subansamblele în cauză. Organigrama este reprezentarea vizuală a structurii organizatorice.

Primarul, viceprimarul (viceprimarii), secretarul împreună cu aparatul de specialitate al primarului, constituie o structură funcțională cu activitate permanentă, denumită **Primăria**, care duce la îndeplinire hotărârile Consiliului Local și dispozițiile primarului, soluționând problemele curente ale colectivității locale. Misiunea sau scopul Primăriei rezidă deci în soluționarea și gestionarea, în numele și în interesul colectivității locale pe care o reprezintă, a treburilor publice, în condițiile legii.

În administrația publică locală primarul îndeplinește o funcție de autoritate publică. El este șeful administrației publice locale și al aparatului de specialitate al autorității administrației publice locale, pe care îl conduce și îl controlează. Primarul răspunde de buna funcționare a administrației publice locale, în condițiile legii și reprezintă unitatea administrativ-teritorială în relațiile cu alte autorități publice, cu persoanele fizice sau juridice române sau străine, precum și în justiție.

În exercitarea atribuțiilor sale, primarul emite dispoziții cu caracter normativ sau individual. Acestea devin executorii numai după ce sunt aduse la cunoștința publică sau după ce au fost comunicate persoanelor interesate, după caz.

În calitate de reprezentant al statului, primarul poate solicita, inclusiv prin intermediul prefectului, în condițiile legii, sprijinul conducătorilor serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlaltor organe de specialitate ale administrației publice centrale, dacă sarcinile ce îi revin nu pot fi rezolvate prin aparatul de specialitate.

Primarul este răspunzător de asigurarea ordinii publice și liniștii locuitorilor, prin intermediul poliției, jandarmeriei, gardienilor publici, pompierilor și unităților de protecție civilă, care au obligația să răspundă solicitărilor sale, în condițiile legii. În acest sens, el va lua măsuri de interdicere sau de suspendare a spectacolelor, reprezentațiilor sau a altor manifestări publice care contravin ordinii de drept ori atentează la bunele moravuri, la ordinea și liniștea publică.

În municipiul Timișoara, administrația publică este organizată și funcționează potrivit prevederilor Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și în conformitate cu hotărârile Consiliului Local al Municipiului Timișoara privind aprobarea organigramei și numărului de posturi ale aparatului propriu de specialitate. Municipiul Timișoara are un primar și 2 viceprimari, aleși în condițiile legii pe o perioadă de 4 ani.

Structura organizatorică a Primăriei Municipiului Timișoara cuprinde direcții, servicii, birouri și compartimente, constituite în conformitate cu organigrama, anexă la regulamentul de organizare și funcționare. Direcțiile, serviciile, birourile și compartimentele care intră în alcătuirea aparatului de

specialitate al Primarului Municipiului Timișoara sunt următoarele: **Direcția Edilitară cu:** Biroul Monitorizarea Serviciilor Comunitare de Utilități Publice, Serviciul Energetic, Biroul Planificare Avizare Corelare Lucrări Publice, Biroul Iluminat Public, Biroul Reabilitare Termică Clădiri, Biroul Hidrotehnic, Biroul Asociații de Proprietari, Serviciul Salubritate, Biroul Gestione Deșeuri; **Direcția Drumuri și Transporturi cu:** Serviciul Drumuri și Poduri, Biroul Infrastructură în Transport, Biroul Promovare Lucrări, Serviciul Reglementări Transporturi Urbane, Biroul Transport, Biroul Siguranța Circulației; **Direcția Economică cu:** Serviciul Buget, Biroul Contabilitate Venituri, Biroul Contabilitatea Cheltuielilor; **Direcția Comunicare cu:** Centrul de Consiliere Cetățeni, Biroul Comunicare, Biroul Relații Publice, Învățământ, Sport, Cultură, Compartimentul Presă, Biroul e-Comunicare, Compartimentul Rromi; **Direcția Dezvoltare cu:** Serviciul Dezvoltare Locală și Integrare Europeană, Biroul Cooperare Internă și Internațională, Biroul Programe Europene, Serviciul Investiții, Centrul de Coordonare pentru Reabilitarea Cartierelor Istorice GTZ, Biroul Infocentrul Turistic; **Direcția de Mediu cu:** Serviciul Administrare Mediu, Biroul Ecologie Urbană, Serviciul Spații Verzi, Biroul Mobilier Urban și Dezvoltare Spații Verzi, Serviciul Protecția Mediului, Biroul Avize și Control Poluare; **Direcția Patrimoniu cu:** Serviciul Publicitate și Comerț, Biroul Control Comercial, Serviciul Tehnic – Edilitate, Serviciul Achiziții Publice, Biroul Licității – Contracte, Biroul Urmărire Venituri, Compartiment Carte Funciară, Serviciul Administrare Imobile, Biroul Spații – Terenuri, Compartiment Executări Silite, Serviciul Informatizare; **Direcția Urbanism cu:** Serviciul Autorizare și Control Construcții, Biroul Autorizări Domeniul Public, Biroul Autorizări Nord, Biroul Autorizări Sud, Biroul Statistică Control, Biroul Acord Unic, Serviciul Planificare Spațială, Biroul Dezvoltare Urbană Metropolitană, Biroul Atelier de Urbanism, Serviciul Banca de Date Urbane, Biroul Cadastru, Avizare Documentații și Întabulări, Serviciul Administrare Fond Funciar, Serviciul Juridic, Biroul Contencios, Serviciul Autoritate Tutelară, Serviciul Administrație Locală, Biroul Analiză și Elaborare Documente, Compartimentul Arhivă, Serviciul Resurse Umane, Serviciul Audit Public Intern, Biroul Control Intern și Managementul Calității.

Pe lângă aceste compartimente, sub autoritatea Primarului Municipiului Timișoara, își desfășoară activitatea în conformitate cu Regulamentul de organizare și funcționare, și alte servicii publice cu personalitate juridică: Direcția Fiscală, Direcția de Asistență Socială Comunitară, Direcția Poliția Comunitară, Direcția de Evidență a Persoanelor, Serviciul Administrare Locuințe și Utilități, Serviciul Voluntar pentru Situații de Urgență, Casa de Cultură a Municipiului Timișoara, Cantina de Ajutor Social, Grădina Zoologică și Botanică.

Structura organizatorică a administrației publice în comunele din arealul de influență nu este atât de complexă având în vedere numărul mult mai mic al locuitorilor precum și slaba dezvoltare a unor utilități.

Astfel înființarea unor direcții nu este necesară, iar în unele cazuri serviciile oferite de acestea sunt înlocuite de o singură persoană (de exemplu, Direcția Dezvoltare este înlocuită de un promotor local, Direcția Comunicare de un purtător de cuvânt, serviciile de transport public local sau de furnizare a energiei termice nu există etc.)

Principalele domenii aflate sub administrarea autorităților publice locale sunt:

- a. planificarea urbană și gestionarea spațiilor verzi de interes local;
- b. colectarea și gestionarea deșeurilor menajere, inclusiv salubritatea și întreținerea terenurilor pentru depozitarea acestora;
- c. distribuirea apei potabile, construirea și întreținerea sistemelor de canalizare și de epurare a apelor uzate și pluviale;
- d. construcția, întreținerea și iluminarea străzilor și drumurilor publice locale;
- e. transportul public local;
- f. amenajarea și întreținerea cimitirelor;
- g. administrarea bunurilor din domeniile public și privat locale;
- h. construcția, gestionarea, întreținerea și echiparea instituțiilor preșcolare și extrașcolare (creșe, grădinițe de copii, școli de artă, de muzică);
- i. dezvoltarea și gestionarea rețelelor urbane de distribuire a gazelor și energiei termice;
- j. activități culturale, sportive, de recreere și pentru tineret, precum și planificarea, dezvoltarea și gestionarea infrastructurilor necesare acestor tipuri de activități;
- k. amenajarea piețelor agricole, a spațiilor comerciale, realizarea oricăror alte măsuri necesare pentru dezvoltarea economică a unității administrativ-teritoriale;
- l. instituirea și gestionarea întreprinderilor municipale și organizarea oricărei alte activități necesare dezvoltării economice a unității administrativ-teritoriale;
- m. construcția de locuințe și acordarea altor tipuri de facilități pentru păturile social vulnerabile, precum și pentru alte categorii ale populației;
- n. organizarea serviciilor antiincendiu.

Descentralizarea și autonomia locală reprezintă elemente constitutive ale oricărui stat democratic. Prin împărțirea puterii în stat între autoritățile centrale și cele locale devine posibilă respectarea specificului și a intereselor particulare ale județelor, orașelor și comunelor, iar cetățenilor li se acordă posibilități sporite de a se manifesta pe plan politic, economic și social. Administrația locală, prin caracterul său descentralizat, trebuie să-și delimiteze și să-și asume competențele exercitate pe proprie răspundere, în favoarea și la dispoziția populației.

Descentralizarea administrativă și a serviciilor publice reprezintă singura formă acceptabilă pentru asigurarea participării comunităților locale la viața politică, economică și socială a țării reprezentând un proces continuu, progresiv, care evoluează odată cu extinderea capacității administrative a unităților administrativ-teritoriale, în vederea gestionării eficiente a serviciilor publice aflate în responsabilitatea acestora. Prin descentralizare, administrația publică devine mai eficientă și mai operativă, problemele care interesează populația se soluționează la nivele inferioare, în condiții de oportunitate și de operativitate sporită.

Necesitatea realizării unor servicii de interes local, precum și necesitatea dezvoltării economice locale au condus autoritățile locale către o colaborare cu o serie de instituții locale, regionale, naționale. Astfel sub controlul autorităților locale, anumite servicii, prin crearea cadrului legislativ necesar, sunt prestate de către regii autonome sau societăți comerciale.

De exemplu, începând cu anul 2004, serviciile de producere și distribuție a energiei termice și a apei calde menajere în sistem centralizat sunt asigurate, pentru municipiul Timișoara, de către S.C. Colterm S.A., companie locală de termoficare, care a luat naștere din fuziunea producătorului de

energie termică S.C. Termocet 2002 S.A. și distribuitorul de energie termică R.A. Termoficare Calor. Alimentarea cu energie termică a municipiului Timișoara se realizează în cea mai mare parte prin SACET, prin intermediul celor două centrale termice (CET Centru și CT Sud) și 18 centrale termice de cartier, care alimentează 134 puncte termice urbane. Din SACET sunt alimentate un număr de aproximativ 90.000 de apartamente, având un număr de aproximativ 220.000 beneficiari ai serviciului de alimentare cu căldură și apă caldă de consum.

În luna septembrie 2005 serviciul de iluminat public a fost deasemenea concesionat pe o durată de 10 ani. În conformitate cu contractele de concesiune aflate în derulare, serviciile de întreținere, modernizare și extindere iluminat public în municipiul Timișoara sunt prestate de compania Luxten - la sud de Canalul Bega și de compania ELBA la nord de canalul Bega.

De asemenea serviciile de transport public urban în Timișoara sunt asigurate de Regia Autonomă de Transport Timișoara.

Serviciile de alimentare cu apă și de canalizare necesare Polului de creștere Timișoara sunt asigurate de S.C. Aquatim S.A.. S.C. Aquatim S.A. asigură alimentarea cu apă a peste 23.000 de clienți, acoperind în prezent atât necesarul debitelor cât și al presiunilor la utilizator pentru majoritatea consumatorilor, fiind posibilă livrarea suplimentară de apă potabilă din rețeaua municipiului Timișoara și către localitățile periurbane. În prezent, S.C. Aquatim S.A. este operator regional pentru servicii de apă și canalizare, acoperind o mare parte a județului Timiș.

S.C. E.ON Gaz România S.A. este o societate comercială cu capital majoritar privat, rezultată prin privatizarea fostei societăți S.C. DISTRIGAZ NORD S.A., care asigură serviciile de distribuție a gazelor naturale. Centrul Operațional Timișoara are reprezentanți permanenți care asigură intervențiile de urgență și alte activități specifice distribuției gazelor naturale. Alimentarea cu gaze naturale a municipiului Timișoara se face printr-o rețea de repartiție de medie presiune, conectată la trei stații de reglare-măsurare-predare, amplasate pe Calea Moșniței, pe Calea Lipovei și la Fabrica de Zahăr. De la rețeaua de repartiție de medie presiune sunt alimentate stațiile de reglare-măsurare ale marilor consumatori și stațiile de reglare-măsurare de sector. În prezent, în municipiul Timișoara, funcționează cca. 70 stații de reglare-măsurare (industriale și de sector).

Administrația publică locală oferă infrastructura fizică și politică care sprijină eforturile comunității și cetățenilor în domeniul economic, politic, social și cultural.

Rolul administrației publice locale se schimbă și va continua să se schimbe pe măsura ce problemele economice și sociale pe care le întâmpină continuă să crească.

Capitolul 1.4. Diagnostic și analiză SWOT

1.4.1. Diagnostic

Fundamentarea Polului de creștere Timișoara

Crearea Polului de creștere Timișoara a fost gândită în baza unui *set de principii* relevante pentru dezvoltarea regională și amenajarea teritoriului, și anume principiile subsidiarității, procesualității și sustenabilității deciziilor de amenajare a teritoriului.

Configurația și structura polului se bazează pe aplicarea *criteriilor științifice de delimitare* a zonelor de influență (prin studiul realizat de un colectiv de la Departamentul de Geografie al Universității de Vest), între care s-au avut în vedere:

- distanța-timp față de centrul aglomerației urbane (20-30 min.);
- evoluția populației (pozitivă);
- mișcarea migratorie a populației, îndeosebi navetismul;
- structura și dinamica producției agricole (reprezentarea semnificativă a legumiculturii);
- prezența funcției industriale;
- amplificarea activităților de servicii;
- principalele direcții de deplasare ale populației;
- dezvoltarea transporturilor (incluzând infrastructură și servicii);
- reprezentarea funcției de recreere și agrement;
- evoluția construcțiilor de locuințe (creștere semnificativă);
- dotarea cu utilități tehnico-edilitare
- etc.

În urma prelucrării datelor din toate aceste domenii, s-a ajuns la următoarele *concluzii*:

- Timișoara are puterea de a structura o *zonă de influență coerentă și viabilă*, date fiind câteva elemente: talia demografică, indicatorii demografici favorabili, comportamentul economic tipic de metropolă, concretizat prin evoluțiile din sectorul terțiar și accentuarea terțiarului superior;
- Difuzia actuală a caracterelor urbane, relațiile destul de modeste dintre Polul de creștere și localitățile din zona sa de influență, precum și costurile mari necesare pentru urbanizarea acestora, justifică opțiunea de a contura o *zonă de influență mai puțin extinsă*, ca prim pas înspre o structură teritorială viitoare de tip metropolitan, mai potrivită rolului pe care trebuie să-l joace Polul de creștere Timișoara în partea de vest a țării.

Delimitarea zonei de influență a Polului Național de Creștere Timișoara a fost aprobată prin HCL nr. 387/2008.

Constituirea Polului de creștere Timișoara

Rezultatele demersului științific au fost supuse atenției autorităților din Timișoara și din comunele cu potențial de a deveni membre ale polului de creștere. Ca urmare a reticenței manifestate de

reprezentanții comunei Sânanndrei, structura convenită prin încheierea *Acordului de asociere* diferă față de cea rezultată din cercetare.

Din punct de vedere *administrativ-teritorial*, Polul de creștere Timișoara cuprinde *un centru urban* (municipiul Timișoara) și arealul său de influență, respectiv *14 unități administrativ-teritoriale rurale* (Becicherecu Mic, Bucovăț, Dudeștii Noi, Dumbrăvița, Ghiroda, Giarmata, Giroc, Moșnița Nouă, Orțișoara, Pișchia, Remetea Mare, Săcălaz, Sînmihaiu Român, Șag), având în componența lor 35 de sate, din care 14 reședință de comună, cu o medie de 2,5 sate pe comună.

Suprafața totală pe care se întinde Polul de creștere Timișoara este de aproximativ 108.031 ha. - din care 13.003,87 ha, adică 12% din total suprafață, reprezintă teritoriul administrativ al municipiului Timișoara, iar 95.027,13 ha, respectiv 88%, arealul de influență al municipiului. Polul de creștere Timișoara ocupă aproximativ 3,5% din Regiunea de Dezvoltare Vest și 11 % din suprafața totală a județului Timiș.

Populația stabilă a Polului de creștere Timișoara, la recensământul din anul 2002, a fost de 369.854 locuitori, reprezentând 18,8 % din populația Regiunii de Dezvoltare Vest și, respectiv, 54,2% din populația totală a județului Timiș.

Prin funcțiile sale complexe, centrul urban Timișoara polarizează, însă, un teritoriu mult mai întins, fiind, totodată, și cel mai mare centru economic și cultural-științific al “Regiunii de Dezvoltare Vest” a României. În relație cu aceasta, aici se concentrează peste 30% din producția industrială regională, circa 35% din activitățile comerciale și numeroase instituții de învățământ superior, grupând aproape 60% din studenții regiunii.

Structura asociativă

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Polul de creștere Timișoara” a fost constituită pe baza Legii 215/2001, privind administrația publică locală, a Ordonanței Guvernamentale nr. 26/2000, cu privire la asociații și fundații și a HCL nr. 387/2008, privind aprobarea delimitării zonei de influență a Polului Național de Creștere Timișoara și a fost aprobată prin hotărâri ale consiliilor locale ale unităților administrativ-teritoriale componente.

Asociația s-a constituit prin aderarea liber consimțită a 16 unități administrative: Municipiul Timișoara, 14 comune din apropiere – Becicherecu Mic, Bucovăț, Dudeștii Noi, Dumbrăvița, Giarmata, Ghiroda, Giroc, Moșnița Nouă, Orțișoara, Pișchia, Remetea Mare, Săcălaz, Sînmihaiu Român și Șag, precum și Consiliul Județean Timiș. Conducerea asociației revine președintelui – Primarul Timișoarei – și Consiliului Director, constituit din doi reprezentanți ai unităților administrativ-teritoriale, aleși pe o perioadă de doi ani.

Structura asociativă a Polului de creștere Timișoara are o *componență echilibrată*, Asociația fiind astfel *suficient de puternică* pentru a elabora proiecte de dezvoltare de mare anvergură, în măsură să conducă la creșterea competitivității internaționale a polului și la îmbunătățirea calității vieții comunităților locale.

Fundamentarea științifică a zonei de influență a municipiului Timișoara, cu potențial de extindere în viitor, permite *proiectarea unei structuri flexibile*, adaptabilă la mutațiile social-economice.

Localizare și încadrare în teritoriu

Polul de creștere Timișoara este localizat în partea de Sud-Est a Europei Centrale, în Regiunea de Dezvoltare Vest a României. Nucleul său, municipiul Timișoara, s-a impus drept capitală tradițională a provinciei istorice Banat și reședință a județului Timiș. Polul de creștere Timișoara este format din 15 unități administrativ-teritoriale, dintre care un municipiu reședință de județ (Timișoara) și 14 comune rurale.

Poziția geografică la mai puțin de 700 km distanță de 15 capitale europene poate stimula dezvoltarea social-economică a polului de creștere, prin interacțiunea cu acestea, cu condiția ameliorării infrastructurilor de transport și a creșterii performanțelor serviciilor de comunicații.

Localizat în partea de sud-est a Bazinului Panonic, într-o **poziție de convergență și penetrație europeană**, Polul de creștere Timișoara este traversat de două drumuri de importanță europeană, E 70 (de la Atlantic la Marea Neagră) și E 671 (Timișoara - Oradea - Debrecen) și de o rețea densă de căi ferate locale și magistrale.

Polul dispune de *al doilea mare aeroport al României* (0,9 mil. pasageri în 2008), prin care și-a afirmat rolul de nod aerian (hub) regional pentru legăturile marilor orașe ale României cu Europa de Sud, Europa Centrală și Europa de Est.

Situat pe traseul *coridorului european nr. 4*, polul urmează să aibă acces și la *coridorul european nr. 7* (fluviul Dunărea), în condițiile reluării navigației pe Canalul Bega, după efectuarea lucrărilor de reabilitare a acestuia. Dublul acces al Polului de creștere Timișoara la *viitoarea autostradă* a coridorului nr. 4, care asigură legătura între Europa de Vest și Orientul Mijlociu, precum și la *autostrada* care urmează să facă legătura între sudul și nordul Europei, prin Serbia și vestul României, reprezintă un important factor de potențial pentru dezvoltarea sa durabilă.

Totodată, polul de creștere are acces direct spre Europa Centrală și spre sudul Europei prin *trei puncte de frontieră* (Cenad–Kiszombor cu Ungaria, respectiv Stamora–Moravița și Jimbolia cu Serbia).

O necesitate pentru dezvoltarea durabilă a Polului Timișoara este **mai buna racordare a acestuia la spațiul național și european**. În acest sens, sunt vitale: încheierea rapidă a lucrărilor de lărgire și modernizare a *drumului european E70* (Timișoara – Caransebeș – Orșova), realizarea *șoselei de centură* pentru fluidizarea traficului în tranzit și ameliorarea circulației în zona de influență a Polului, *amenajarea DN 6* pe sectorul Timișoara – Cenad – frontiera cu Ungaria ca *drum rapid* (cea mai scurtă legătură cu Europa Centrală), creșterea capacității infrastructurilor *Aeroportului Internațional Timișoara*, promovarea sectoarelor regionale ale sistemului național de autostrăzi, deschiderea de *noi puncte de frontieră* cu Serbia și amenajarea infrastructurilor de acces la acestea. Prin lucrările propuse, vor fi astfel consolidate principalele direcții spre care *Polul de creștere Timișoara are deschidere spațială*: spre est (Lugoj – Craiova – București / Sibiu – Brașov), spre vest (Szeged – Budapesta – Viena), spre sud și sud-vest (Belgrad – Mediterană) și spre nord (Arad – Oradea – regiunea Balticii).

Situarea Polului de creștere Timișoara în partea de vest a României, în apropierea granițelor cu Serbia și Ungaria, i-a conferit în permanență rolul de *punte de legătură interculturală și economică*

între cele trei țări vecine. Perspectivele acestei funcții s-au amplificat odată cu instituirea, în anul 1994, a *Euroregiunii Dunăre – Criș – Mureș – Tisa (DCMT)*, regiune transfrontalieră care se întinde pe 71.867 km² și include o populație de 5,28 milioane de locuitori (2007).

Prin poziționarea centrală în cadrul *euroregiunii DKMT*, municipiul Timișoara, nucleul urban al Polului, este cel mai mare centru economic din cuprinsul acesteia, oraș universitar și multicultural renumit, bine deservit sub raportul infrastructurilor tehnico-edilitare, de comunicare și circulație, cu perspective certe de afirmare drept centru polarizator euroregional. Constituirea Polului de creștere Timișoara, prin extensia dezvoltării urbane pe care o presupune în zona sa de influență, va consolida și mai mult această poziție.

Potențialul cadrului natural

Arealul polului de creștere este centrat pe Timișoara, oraș *așezat în sud-estul Câmpiei Tisei*, în zona de divagare a râurilor Timiș și Bega, într-unul din puținele locuri favorabile traversării întinselor mlaștini pe care le formau până acum două secole apele întrepătrunse ale celor două râuri.

Relieful predominant este *de câmpie joasă* (87-110m) neîntreruptă decât de albia slab adâncită a râului Bega (realizată artificial, prin canalizare). Numai partea de nord-est a zonei de influență, care pătrunde în Câmpia Vingăi, este mai înaltă (până la 150 m), mai fragmentată (5-35m) și mai bine împădurită, la contactul cu Dealurile Lipovei (pe teritoriile comunelor Giarmata, Pișchia și Orțișoara). Acest tip de relief permite extinderea spațiului urban și a legăturilor sale regionale în toate direcțiile, cu cheltuieli de investiții mult mai reduse decât în alte condiții geomorfologice.

Tectonica înscrie arealul polului într-o zonă cu un *grad mediu de seismicitate* (cutremurele cu epicentrul în zona Timișoara nu depășesc de regulă magnitudinea 6 pe scara Richter), fapt care trebuie avut în vedere la proiectarea clădirilor. Tot ca urmare a tectonicii, pe liniile de falie din Câmpia Timișului apar *izvoare naturale termo-minerale*, la Timișoara, Calacea și Buziaș-Ivanda, cu posibilitatea de a fi folosite pentru amenajarea unor complexe recreative și de tratament.

Climatul este temperat continental moderat, cu unele influențe submediteraneene (variante adriatică); iarna, acestea generează dezgheț complet, iar vara impun perioade de căldură înăbușitoare. Temperatura medie multianuală este de 10,6°C, iar precipitațiile, mai bogate în lunile mai-iulie și noiembrie-decembrie, ating o medie de 592mm/an, favorabilă culturii plantelor de câmp.

Rețeaua hidrografică este formată în principal din râurile Timiș, Bega și Bega Veche, mici lacuri (Giroc, Pădurea Verde, Fratelia, Freidorf, Moșnița, Pișchia etc.) și mlaștini. Canalizarea Begăi (1728 - 1760, recalibrată mai târziu) și realizarea nodurilor hidrotehnice de la Coștei și Topolovăț au permis regularizarea debitelor în secțiunea polului, astfel încât să fie *diminuat riscul de inundații*.

Vegetația specifică este cea de silvostepă antropogenă. Peisajul este diversificat de câteva areale împădurite cu cer și gârniță (Pădurea Verde, Pădurea Giroc, Pădurea Șag-Unip), de vegetația de luncă din lungul râurilor, precum și de pădurile de stejar din partea de nord-est a comunei Pișchia. Se remarcă prezența câtorva **rezervații naturale**, între care Arboretumul de la Bazoș, Mlaștinile Murani și Pădurea Bistra. Aflate la distanțe de 10-20 km de Timișoara, acestea pot constitui nuclee în jurul cărora să se dezvolte amenajări pentru destindere și recreere.

Solurile au capacitate medie de susținere a producției agricole, ca urmare a ponderii ridicate a solurilor cu fertilitate redusă sau afectate de umezeală în exces în părțile cele mai joase ale câmpiei de divagare. Prezența cernoziomurilor și a solurilor brun-roșcate de pădure compensează acest deficit, mai ales pe teritoriul comunelor Orțișoara, Săcălaz, Dumbrăvița, Sînmihaiu Român și Pișchia, unde dețin o pondere mai mare.

Resursele de subsol se rezumă la exploatarea și valorificarea materialelor de construcție (argile pentru ceramică, materiale de balastieră, nisip cuarțos etc.) și a apelor subterane termo-minerale de la Timișoara și împrejurimi (Sînmihaiu German, Calacea, Ivanda etc.). Lipsa unor resurse de subsol cu mare forță de profilare a industriei a obligat Timișoara să își dezvolte de timpuriu activități economice diversificate, în cadrul cărora industriile au fost concurate de sectorul serviciilor, astăzi dominant.

Afirmarea social-economică a Polului de creștere Timișoara, capacitatea acestuia de a reține forța de muncă de înaltă calificare și de a atrage investiții în activități cu valoare adăugată mare depind și de **calitatea mediului**. O preocupare constantă a responsabililor din cadrul polului trebuie să fie realizarea de proiecte viabile pentru reducerea focarelor de poluare și ecologizarea mediului, crearea de perdele forestiere, diminuarea riscurilor de inundație, gestionarea durabilă a resurselor de mediu și amenajarea peisagistică a arealelor cu potențial pentru destindere și recreere.

Populația

Populația Polului de creștere Timișoara se înscrie în tendința generală a ultimelor două decenii, de la nivel național și nu numai, de declin demografic sub toate aspectele, dar mai ales dinamic și structural.

Cu toate acestea în ultimii cinci ani, începând cu 2005, se înregistrează o revigorare a dinamicii demografice manifestată la 1 ianuarie 2009 printr-un bilanț general pozitiv de 6,32% datorită în special migrației interne de 8,48%, în condițiile în care bilanțul natural înregistrează un deficit de -0,76%, iar cel al migrației externe de -1,4%.

Astfel, datorită migrației destul de ridicate, populația este relativ tânără, înregistrând o vârstă medie de 36,1 ani (34,8 ani pentru bărbați și 37,3 ani pentru femei) mai mică decât cea la nivel național, care este de 38 de ani.

Populația adultă (20-64 ani), principalul rezervor de forță de muncă, deține o pondere de 69,6% (70,3% pentru masculin și 69% pentru feminin).

Toate aceste caracteristici demografice favorabile fac ca potențialul demografic al Polului de creștere Timișoara să fie unul deosebit de ridicat, insuficient valorificat, dar care poate să ofere premisele unei creșteri economice deosebite și implicit îmbunătățirea calității vieții.

Economie

Nivelul de dezvoltare economică a Polului de creștere Timișoara este unul ridicat, fapt evidențiat de valoarea ridicată a PIB/locuitor (7.553 euro), județul Timiș ocupând locul al doilea la nivel național, după municipiul București. În cadrul județului, peste 80% din rezultatul economic net este obținut în Timișoara.

Din volumul total al cifrei de afaceri realizat de Polul de creștere (12.612.079 mii lei), contribuția municipiului Timișoara este de 88,77%, restul, respectiv 11,23%, revenind comunelor din arealul de influență. Aportul fiecăreia dintre acestea este următorul: Giroc 3,62%, Ghiroda 2,5%, Dumbrăvița 1,52%, Sînmihaiu Român 0,71%, Șag 0,67%, Moșnița Nouă 0,65%, Săcălaz 0,48%, Orțișoara 0,35%, Giarmata 0,25%, Becicherecu Mic 0,15%, Remetea Mare 0,15%, Dudeștii Noi 0,09%, Pișchia 0,06%, și Bucovăț 0,03%.

Structura economică este diversificată, cu o dezvoltare accentuată a serviciilor (63% din rezultatul economic net) și în special a activităților din domeniul electronică, electrotehnică, software și IT, majoritatea acestora fiind concentrate în municipiul Timișoara.

Sectorul serviciilor a înregistrat cea mai importantă creștere în ultimii ani (de peste 34,5% între anii 2003 – 2006), contribuind cu 60% la realizarea cifrei de afaceri din cadrul polului de creștere. Această dinamică pozitivă se observă nu numai la nivelul municipiului Timișoara, care concentrează cea mai mare parte din servicii, ci și la nivelul comunelor din arealul de influență. Alături de comerț, care deține ponderea principală, se remarcă o dezvoltare puternică a serviciilor financiar-bancare și a celor prestate către întreprinderi, cât și o diversificare a serviciilor pentru populație. Se constată apariția și dezvoltarea serviciilor de cunoaștere intensivă (respectiv servicii de consultanță, comunicații, management, asistență, high tech, software), servicii cu grad ridicat de rentabilitate și care folosesc forță de muncă cu pregătire profesională superioară – specifică Polului de creștere Timișoara. În cazul acestor categorii de servicii este importantă creșterea flexibilității organizatorice, care să permită o mobilitate mai ridicată a angajaților.

Deși a fost devansat de către servicii, *sectorul industrial* continuă să aibă o influență semnificativă în dezvoltarea economică a Polului de creștere Timișoara, contribuind cu 25% la formarea cifrei de afaceri. Pe lângă activitățile industriale cu tradiție (industria textilă, industria încălțăminte, industria alimentară, industria construcțiilor de mașini), în ultimul timp se constată o dezvoltare puternică a unor ramuri industriale noi, moderne și dinamice: electronică, electrotehnică, IT, software, automotive. Dinamica acestor întreprinderi se datorează în principal marilor investitori străini care s-au localizat în Timișoara și în zonele învecinate orașului și ea a fost încurajată prin politici locale de dezvoltare (Strategia de dezvoltare economico-socială a zonei Timișoara 2000 – 2010).

În ceea ce privește repartitia spațială a industriei la nivelul polului, municipiul Timișoara concentrează cea mai mare parte din activitățile industriale, acestea fiind amplasate în cadrul unor zone speciale, cu destinație industrială, delimitate prin PUG. Productivitatea industrială este încă scăzută, raportată la cea din Uniunea Europeană, însă prin utilizarea în viitor, pe scară largă, a tehnologiilor avansate se va putea obține o creștere substanțială a acesteia.

Un aspect negativ constatat ar fi numărul mare al activităților de producție în sistem lohn, în special în industria textilă și a încălțăminte, acestea fiind susceptibile de a migra în orice moment către alte locații cu costuri mai reduse.

Construcțiile reprezintă un domeniu important în economia Polului de creștere Timișoara, contribuția acestuia la formarea cifrei totale de afaceri fiind de 10,1%. Și în cazul acestui sector, aportul Timișoarei la formarea cifrei de afaceri (92,1%) este net superior celui al comunelor din arealul de influență (7,9%). Extinderea în ultimii ani a infrastructurii urbane și rezidențiale ca urmare a dezvoltării sectorului imobiliar, proiectele de modernizare a infrastructurii rutiere,

creșterea numărului de construcții industriale, comerciale (lanțuri de magazine) și socio-culturale au determinat o dinamică accentuată a acestui sector, evidențiată de creșterea cifrei de afaceri cu 72,6% în anul 2006, față de anul 2003.

Pondere ridicată a suprafeței agricole (84,3% din suprafața totală a Polului de creștere), calitatea superioară a solurilor și existența unei mari piețe de desfacere urbane în apropiere au susținut dezvoltarea agriculturii în cadrul zonei rurale a Polului de creștere, contribuția acesteia la volumul cifrei de afaceri fiind de 3%. Cultivarea cerealelor și a legumelor deține cea mai ridicată pondere în sectorul agricol, reprezentând peste 65% din totalul cifrei de afaceri realizate în agricultură. Productivitatea în agricultură se menține la valori scăzute în comparație cu potențialul agricol ridicat al zonei, datorită stadiului actual nesatisfăcător de modernizare al agriculturii și gradului redus de asociere în vederea exploatării terenurilor agricole.

În vederea rentabilizării agriculturii este nevoie de dezvoltarea la nivelul comunelor din cadrul polului a unor lanțuri complete de producție, care să implice atât colectarea produselor agricole (centre de colectare), cât și procesarea lor (mici activități industriale). De asemenea, dezvoltarea unor servicii pentru încurajarea și susținerea agriculturii, cât și creșterea nivelului de asociere a producătorilor agricoli reprezintă factori determinanți în creșterea productivității sectorului agricol.

Sectorul IMM-uri are o contribuție importantă în dezvoltarea economică a Polului de creștere, 70% din totalul societăților comerciale fiind IMM-uri. Prin caracteristicile lor: inovație, flexibilitate, legături strânse cu comunitatea, dinamică ridicată, valorificarea optimă a resurselor locale, crearea de locuri de muncă, întreprinderile mici și mijlocii au rol deosebit în dezvoltarea economică a Polului. De altfel, dimensiunea și dinamica inițiativei antreprenoriale constituie unul din indicatorii care subliniază perspectivele de dezvoltare la nivel local și regional.

Dezvoltarea IMM-urilor din cadrul polului a fost potențată de stabilirea în zonă a unor firme internaționale de renume. Multe din IMM-uri s-au dezvoltat ca principali furnizori ai marilor firme naționale și internaționale (Siemens, Continental, Alcatel etc). Altele, mai ales cele cu capital străin, lucrează în sistem de producție lohn, utilizând forța de muncă existentă și contribuind la creșterea valorii activităților de import-export. Cele mai numeroase sunt cele cu capital autohton, acestea încercând să valorifice nișe sau oportunități ale pieței neaccesate de firmele mari. În această ultimă categorie, microîntreprinderile dețin cea mai ridicată pondere, mai ales cele în domeniul comerțului, unde e nevoie de resurse financiare reduse și unde riscurile sunt mai mici.

Deși nivelul de dezvoltare al mediului antreprenorial al Polului de creștere (reflectat de densitatea medie a IMM – urilor la 1000 de locuitori) este ridicat (51,5 întreprinderi la 1000 de locuitori, cu mult peste media națională de 20,48 de întreprinderi la 1.000 locuitori), se constată diferențieri în sensul polarizării acestei dezvoltări în anumite zone. Cea mai mare parte din IMM-uri sunt concentrate în Timișoara (93%), iar la nivelul arealului de influență, peste două treimi din acestea sunt localizate în comunele din jurul centrului urban (Dumbrăvița, Ghiroda, Giroc). Prezența mult mai redusă a întreprinderilor în celelalte comune impune măsuri de încurajare a inițiativei antreprenoriale.

Pentru ca IMM-urile să devină un factor real în dezvoltarea economică a polului, acestea trebuie să fie integrate într-o rețea coerentă, verigi producătoare, relații, schimburi între acestea și alți agenți economici cum sunt: băncile, instituțiile de cercetare, firmele de consultanță, administrațiile publice

locale. Trebuie încurajată cooperarea între IMM-uri și lansată ideea de parteneriat între firme. În acest context, crearea unor clustere va oferi șanse mult mai mari de impunere a IMM-urilor pe piețe de desfacere importante.

În ceea ce privește *investițiile străine*, pe teritoriul Polului de creștere Timișoara sunt concentrate 68% din numărul de firme cu capital străin din județul Timiș și 86% din volumul total al investițiilor la nivelul județului, municipiul Timișoara reprezentând principalul spațiu investițional (din cele 3.802 firme străine localizate în polul de creștere, 2.634 de firme sunt pe teritoriul Timișoarei). Localizarea prioritară a investițiilor străine în municipiul Timișoara a fost determinată de dezvoltarea insuficientă a infrastructurii de afaceri în comunele din arealul de influență al municipiului Timișoara. Volumul total al investițiilor străine pe cap de locuitor atrase de Polul de creștere Timișoara din 2003 până în prezent este de 735 euro/locuitor în Timișoara (valoarea înregistrată de județul Timiș este de 450 euro/locuitor).

În vederea susținerii activității economice, la nivelul polului au fost amenajate infrastructuri de tipul *parcurilor industriale, științifice și tehnologice și incubatoarelor de afaceri*. Rolul acestora, în special al parcurilor tehnologice, este acela de a dezvolta potențialul științific, tehnic și economic la nivel de pol, de a atrage companii străine pentru a investi în activități de cercetare, transfer tehnologic și de producție, de a stimula cooperarea între mediul de afaceri și cercetare și, nu în ultimul rând, de a crea noi locuri de muncă în sectorul tehnologiilor avansate. Alături de aceste infrastructuri este necesară și amenajarea unor centre expoziționale care să permită firmelor să-și promoveze produsele.

Analiza rezultatului net real și a ratei rentabilității pe ramuri de activitate în perioada 2003-2006 evidențiază faptul că sectorul serviciilor și sectorul construcțiilor au înregistrat creșteri importante ale rezultatului net în fiecare an al acestei perioade. Rezultatul net obținut în sectorul serviciilor în anul 2006 a crescut de 2 ori față de rezultatul anului 2003, iar cel obținut de sectorul construcțiilor de 4,6 ori. În schimb, industria și agricultura au înregistrat evoluții fluctuante. Valorile ratei rentabilității înregistrate în toate ramurile au determinat o creștere a rentabilității economiei polului, de la 3,18% în anul 2003 la 7,59% în anul 2006.

Analiza evoluției unor indicatori importanți ai profitabilității, precum ROE-Return of Equity (Profit net/capital propriu*100) și ROA- Retur non Total Assets (Profit net/Total active*100), realizată la nivelul municipiului Timișoara în perioada 2003-2006, evidențiază faptul că rentabilitatea sectorului industrial, al construcțiilor și mai ales al serviciilor este peste media pe economia națională, fiind în continuă creștere.

În acest context, în vederea dezvoltării economice durabile a Polului de creștere Timișoara este necesară, în primul rând, consolidarea sectorului terțiar, cu accent pe dezvoltarea serviciilor inteligente cu valoare adăugată ridicată și, în al doilea rând, menținerea activităților în domeniul industriei de vârf, care aduc plus de valoare.

Forța de muncă

Resursele de muncă importante sunt un atu incontestabil al dezvoltării viitoare a polului, populația de 15-65 ani reprezentând cca 74,26% din totalul populației, pondere superioară celei naționale (63,7%), regionale (62,8%) și apropiată de media județeană (75,8%). Municipiul Timișoara își afirmă și din această perspectivă caracterul de pol atractiv tradițional și *principal rezervor de forță de muncă*, având o rată de activitate de 75,62% și concentrând 86% din resursele de muncă ale polului de creștere. Comunele periurbane au un profil mai degrabă rural, rata de activitate fiind de doar 66%.

Profilul funcțional tradițional complex al polului de creștere, susținut de structura diversificată a învățământului a perpetuat *calificarea diversificată a resurselor de muncă* și deci a locurilor de muncă: 48,56% în servicii, 48,7% în sectorul secundar și 3,6% în sectorul primar. Evoluția recentă evidențiază, însă, foarte clar tendința de concentrare a locurilor de muncă în sectorul terțiar, care a cunoscut o creștere cu 45% a numărului locurilor de muncă în intervalul 2003-2006 și o rată anuală de 15%.

Municipiul Timișoara concentrează peste 90% din numărul locurilor de muncă, în virtutea rolului său de polarizare complexă a unei mai vaste arii regionale și se remarcă prin preponderența locurilor de muncă din sectorul terțiar (49,5% din total).

Zona de influență prezintă, similar hinterlandurilor marilor orașe, beneficiare ale exurbanizării industriei, un profil dominat de sector secundar, care concentrează 43,7% din locurile de muncă. Ponderea modestă a zonei de influență în numărul de locuri de muncă al polului de creștere (cca 10%), corelat cu numărul mic de locuri de muncă din agricultură (cca 4%), în pofida unui potențial agricol bun și cu proximitatea cererii pentru produse agricole și agroalimentare, evidențiază drept oportună dezvoltarea în direcția serviciilor pentru susținerea producției agricole.

Structura pe nivele de instruire a resurselor de muncă reprezintă o premisă la fel de favorabilă. Corelate cu tradiția Timișoarei de centru universitar și de cercetare, toate acestea constituie premise importante pentru previzionarea dezvoltării economice viitoare în arealul polului de creștere: o dezvoltare durabilă intensivă a *sectoarelor productive de vârf*, care utilizează *tehnologii înalte* și a *sectorului terțiar*, ambele necesitând resurse umane cu calificare profesională superioară. Totodată, pentru reținerea în zonă a forței de muncă înalt calificate, sunt necesare politici vizând:

- creșterea calității vieții și a ofertei de servicii sociale de calitate
- facilitățile de natură logistică (infrastructură de comunicare rapidă)
- oportunitățile de formare și de angajare în aceste sectoare economice (dezvoltarea centrelor de CD existente, poli științifici și tehnologici, parc științific și tehnologic, tehnopol)
- flexibilizarea organizării activităților CD (încurajarea muncii la domiciliu).

Datorită inițierii precoce după evenimentele din 1989 a tranziției economice și a promovării economiei de piață, precum și datorită profilului funcțional complex și a competitivității tradiționale, arealul polului de creștere a cunoscut o evoluție favorabilă, descendentă, a ratei șomajului. În ultimii ani, a scăzut de la 3,9% în 2002, la cca 1%, în 2007, fiind inferioară indicatorului național (4%), regional (3,3%) și județean (1,6%).

Șomajul în zona de influență a Timișoarei este mai scăzut decât în municipiu, înregistrând valori de 0,4% (Dumbrăvița) și 0,5% (Orțișoara). Ponderea scăzută a șomerilor înregistrați din totalul populației active în comunele periurbane evidențiază încă o dată faptul că zona periurbană răspunde nevoii de forță de muncă a orașului, se datorează și dezvoltării economice care a dus la crearea de locuri de muncă, dar și existenței unei grupe de populație, în special în mediul rural, neînregistrată ca fiind în căutarea unui loc de muncă. Această grupă de populație poate constitui o rezervă importantă de forță de muncă pentru Polul de creștere Timișoara.

Din octombrie 2008, rata șomajului crește constant, ca efect al crizei economice mondiale, resimțit și în economia locală. Faptul este însă unul considerat pozitiv, în măsura în care o rată a șomajului de cca 4% este un nivel considerat sănătos pentru economia de piață (valori inferioare descurajează instalarea de noi investitori).

Dacă avem în vedere faptul că 70% dintre cei care și-au pierdut locul de muncă au studii profesionale, 20%, studii medii și doar 10% studii superioare, reiese încă o dată durabilitatea dezvoltării serviciilor înalt calificate, ce oferă o mare stabilitate socio-profesională.

Infrastructura tehnică și transporturile

Rolul căilor de comunicație în evoluția și dezvoltarea orașului Timișoara este unul bine cunoscut. Aflat la o importantă intersecție de drumuri ce fac legătura dintre spațiul românesc, centrul și sud-vestul Europei, pe de o parte, iar pe de altă parte între Banatul Montan și Crișana, orașul a știut să valorifice din plin această poziție dezvoltându-și un sistem coerent de transport, cu numeroase debușee spre exterior. De altfel, intensitatea echipării cu infrastructură de transport, diversitatea acestuia constituie, la fel cu varietatea și complementaritatea serviciilor oferite, elemente extrem de importante ale complexului social-economic și asigură premise favorabile pentru dezvoltarea viitoare a orașului.

În ceea ce privește transportul rutier, Timișoara se află la intersecția unor importante căi de comunicație (E 70 și E 671), ce asigură legături cu Europa Centrală și de sud-est. Un potențial deosebit îl are drumul spre vama Cenad, care asigura legătura directă dintre Timișoara și Ungaria și mai departe spre Europa Centrală, constituind o alternativă la traseul ce se direcționează spre vama Nădlac (prin Arad) în condițiile transformării acestuia într-un drum rapid (de tip expres).

În ceea ce privește calitatea infrastructurii rutiere de care beneficiază în prezent Timișoara și zona sa de influență, aceasta se află într-un proces prea lent de reabilitare, în urma altor zone ale României. Județul Timiș beneficiază de cel mai mare grad de motorizare din țară (după București), dar starea tehnică necorespunzătoare a drumurilor face imposibilă derularea în condiții corespunzătoare a traficului auto. Lipsa centurii ocolitoare și a autostrăzii (tronsonul Timișoara – Arad se află într-un stadiu incipient de execuție) adaugă alte dificultăți desfășurării circulației rutiere datorită tranzitului traficului greu prin centrul orașului. În privința autostrăzii se pune problema descărcării traficului prin localitatea Dumbrăvița, mai oportună fiind o variantă directă, spre Calea Aradului.

În aria de influență a municipiului Timișoara, slaba interconectare a localităților poate pune probleme coerenței sistemului rutier, în condițiile unui sistem precar de management al traficului. O

viitoare autostradă spre Serbia ar asigura o a doua legătură internațională directă spre Belgrad, mărirind gradul de conexiune cu spațiile europene.

Polul de creștere Timișoara beneficiază de cea mai densă rețea feroviară din România (91,9 km/1000 km² față de 47,9 km/1000 km² media națională) și de al doilea nod feroviar al țării (9 direcții). Dintre liniile feroviare ce se intersectează la Timișoara, însă, majoritatea sunt linii secundare; cele mai importante sunt magistrala 100 (900) dinspre București (prin Craiova), cu legături internaționale spre Serbia (prin Jimbolia și Stămora Moravița) și linia principală Timișoara – Arad – Oradea, prin care se asigură legătura cu magistrala 200 (Brașov – Sibiu – Arad – Curtici) și, implicit, cu Ungaria prin punctul de frontieră Curtici. Deși densă, asigurând, practic, legături cu toate localitățile din zona de influență, rețeaua feroviară actuală este incapabilă să asigure siguranța, confortul și viteza necesară unui transport modern. Lipsa unei centuri feroviare este un alt obstacol în derularea unui trafic feroviar coerent. În limitele polului de creștere, actualele trasee secundare ar putea fi transformate în linii de transport suburban, în paralel cu modernizarea și creșterea vitezei pe liniile principale.

Transportul aerian este asigurat de aeroportul internațional „Traian Vuia”, al doilea din România ca trafic (aproximativ 1 milion de pasageri în anul 2008). Aeroportul din Timișoara beneficiază de condiții meteorologice favorabile care asigură desfășurarea optimă a traficului în tot cursul anului. Infrastructura aeroportuară actuală, deși permite operarea tuturor tipurilor de nave, fără restricții, este insuficientă pentru dinamica actuală, necesitând lucrări de extindere și modernizare. Este necesară, de asemenea, conectarea aeroportului cu celelalte moduri de transport (drum rapid, legătură feroviară directă cu gara principală a orașului).

Transportul public, dens și diversificat în interiorul Timișoarei este insuficient extins spre zona de influență. Acest aspect poate fi atenuat prin proiectele de extindere a transportului public urban pe întreg teritoriul Polului de creștere Timișoara. În interiorul orașului, transformarea actualei căi ferate, care traversează orașul pe direcție est – vest, într-o linie de transport rapid metropolitan (între Gara de Nord și aeroport) ar putea mări capacitatea de transport și viteza între două puncte esențiale ale spațiului urban. Traseul canalului Bega ar putea fi și el transformat într-o linie de transport public de agrement, dublat de spații verzi și, eventual, piste pentru bicicliști.

În ceea ce privește echiparea tehnico-edilitară, frapează decalajul dintre orașul Timișoara (cu sisteme funcționale și extinse de alimentare cu energie, apă, gaze, canalizare) și zona de influență a orașului, marcată de acces redus la aceste utilități. Atenuarea acestui decalaj în perioada următoare va fi un indiciu important al capacității orașului de a difuza dezvoltare în teritoriu.

Suprafața spațiilor verzi de care dispun în prezent locuitorii orașului este sub media europeană (16,8 m²/loc. în municipiul Timișoara, față de 26 m²/loc. media Uniunii Europene); în comunele suburbane situația nu este cunoscută din punct de vedere statistic. Spațiile verzi, încă insuficiente în interiorul orașului, pot fi suplinite în zona periurbană de importante rezerve (păduri, parcuri naturale), dacă vor fi găsite și soluțiile adecvate pentru amenajarea lor recreativă (parcuri de distacție, zone de agrement etc.).

Sănătatea

Polul de creștere beneficiază de infrastructuri de sănătate diversificate. Serviciile pentru sănătate reprezintă o componentă definitorie a capacității de polarizare a Polului de creștere Timișoara, care beneficiază de infrastructuri de sănătate diversificate: 7 spitale, 5 ambulatorii de specialitate ale spitalelor; 1 serviciu de ambulanță public și 2 servicii de ambulanță private; 36 dispensare, 418 cabinete stomatologice, 264 cabinete ale medicilor de familie; 326 cabinete medicale specializate; 126 farmacii.

Municipiul Timișoara concentrează 50 % din infrastructura pentru sănătate a județului și 90% din cea a polului de creștere. Spitalele sunt concentrate în totalitate în municipiu și oferă specializări variate.

Deservirea populației polului de creștere are de suferit întrucât secțiile Spitalului Municipal sunt dispersate la nivelul orașului, unele fiind amplasate în clădiri vechi, deteriorate, improprie pentru prestarea serviciilor medicale. Reunirea într-o singură locație a secțiilor Spitalului Municipal, echipate corespunzător, reprezintă astfel o prioritate.

Analiza evoluției recente a morbidității și a cauzelor de deces la nivel local, județean și regional evidențiază, însă, creșterea incidenței tumorilor maligne, ceea ce impune ca prioritate construirea unui Spital Oncologic. Inexistența unui spital oncologic, ca și a Spitalului Municipal obligă o mare parte din bolnavi să apeleze la servicii de sănătate din țară (București, Cluj Napoca) sau străinătate (Szeged). Astfel se explică și o rată de utilizare a paturilor din spital inferioară celei naționale (268 zile/an, față de 293 zile/an).

Numărul de paturi în spitale acoperă necesarul populației existente. Acesta este de 9,3 paturi la 100 de locuitori, raportat la populația polului de creștere, respectiv 5,1 la 1000 de locuitori (luând în considerare populația județului), fiind superior țintei de 4 la 1000 de locuitori, care reprezintă echivalentul mediei UE 15, pe care și-a propus-o România.

Costurile zilei de spitalizare sunt dintre cele mai mari din țară. Pentru îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a accesului populației la consult de specialitate, este necesară, așadar, crearea de noi ambulatorii integrate spitalelor.

Numărul unităților sanitare private, care oferă servicii de calitate superioară și echipamente performante, este în creștere în municipiul Timișoara, ceea ce constituie un punct forte în accentuarea capacității de atragere a resurselor de muncă înalt calificate.

Aceste clinici private pot suplini serviciile medicale publice doar pentru o parte a populației, care își permite acoperirea costurilor, rezolvând, totodată, problema migrației personalului medical cu studii superioare și medii.

Existența Facultății de Medicină și Farmacie Victor Babeș din Timișoara asigură numărul necesar de cadre medicale cu pregătire superioară. Municipiul Timișoara prezintă o medie de 5,78 medici/100 de locuitori, superioară mediei pe țară de 1,9, și chiar mediei europene de 3 medici/1000 de locuitori.

Insuficiența fondurilor pentru medicamente și echipamente medicale, dar și sistemul ineficient de salarizare a cadrelor medicale, determină scăderea numărului de cadre medicale cu studii medii, precum și migrația celor cu studii superioare în alte state europene.

Îmbunătățirile vizând condițiile edilitare și de echipare ale spitalelor, creșterea numărului de locuri în ambulatorii, precum și măsurile pentru accentuarea cercetării și a transferului de know-how în domeniul medical, în infrastructuri de cercetare specifice, de excelență, ar accentua stabilizarea pe termen lung a personalului medical cu studii superioare și ar spori atractivitatea polului de creștere din perspectiva forței de muncă din sectorul cuaternar.

Zona de influență este modest echipată din punct de vedere al infrastructurii medicale și prezintă în medie mai puțin de 1 medic la 1000 de locuitori, mult inferioară ratei naționale (de 1,9), ratei europene (de 3) și ratei municipiului. Proximitatea municipiului Timișoara, cu oferta sa excedentară de cadre medicale, rezolvă parțial această situație, însă comunele se află în situații diverse de conexiune cu municipiul și deci accesul populației la consultul de specialitate este inegal și rămâne deficitar.

Datorită rezervei funciare și a calității mediului din zona de influență, aceasta poate oferi locații pentru spitale și centre medicale.

Domeniul asistenței sociale este bine dezvoltat pe teritoriul polului de creștere, ceea ce reprezintă o premisă favorabilă perpetuării unui mediu socio-economic stabil și favorabil progresului.

Municipiul Timișoara concentrează practic toate instituțiile de profil, acestea deserving și zona de influență. Principala structură de asistență socială din cadrul polului de creștere este Direcția de Asistență Socială Comunitară a Municipiului Timișoara. Aceasta colaborează cu diverse instituții publice care au tangență cu problematica socială (medicale, educaționale, etc.), dar și cu organizații neguvernamentale.

În prezent, zona Polului de creștere Timișoara este una dintre zonele cele mai dezvoltate din România – cu o rată foarte mică a șomajului (1,6%), venit mare pe cap de locuitor, putere de cumpărare ridicată, nivel cultural ridicat (rata de alfabetizare 99,5%) –; în Timișoara pe listele de ajutor social pentru persoane fără venit sau cu venituri mici se află un număr mic de persoane (288 solicitări în anul 2007).

Creșterea calității vieții și a speranței de viață la naștere, în paralel cu scăderea solidarității intergeneraționale, specifice modelului social al orașelor/societăților dezvoltate, evidențiază ca necesare *serviciile destinate persoanelor vârstnice*.

Asumarea ca obiectiv a asigurării unui mediu social *stabil, participativ, moral și coeziv* trebuie să se concretizeze în *servicii sociale pentru îmbunătățirea vieții persoanelor cu dizabilități*.

În contextul crizei economice mondiale, există riscul accentuării polarizării sociale și apariției unor grupuri defavorizate de populație. Trebuie susținute serviciile sociale care se adresează *rromilor, copiilor abandonati, familiilor monoparentale*.

Oportune în acest context sunt: susținerea logistică a ONG-urilor care implementează proiecte vizând crearea de servicii sociale alternative; înființarea de Centre de Zi pentru diferite categorii de

persoane defavorizate; înființarea unei rețele de servicii de sprijin, asistență la domiciliu, teleasistență, informare, consultanță, transport la domiciliu, servicii de îngrijire comunitară, hot-line și intervenție de urgență, accentuarea programelor educaționale cu conținut civic, inclusiv încurajarea voluntariatului și a inițiativelor asociative.

Pentru asigurarea funcționării lor sunt necesare atât elaborarea și implementarea de politici locale adecvate, cât și realizarea de parteneriate între Consiliile Locale și organizații nonguvernamentale din domeniul social. Astfel se are în vedere susținerea proiectelor privind asigurarea locuințelor sociale pentru persoanele defavorizate, în mediul urban și în cel rural, cât și identificarea, amenajarea și echiparea infrastructurii edilitare aferente. Zona de influență oferă un însemnat potențial în ce privește localizarea unor astfel de structuri.

Locuirea

Suprafața medie locuibilă în Polul de creștere Timișoara (17,25 mp/locuitor) este superioară mediei naționale (14,9 mp/locuitor). Suprafața locuibilă diferă de la oraș la sat, fiind de 16,88 mp/locuitor în Timișoara și de 19,4 mp/locuitor în zona rurală.

Această medie este, însă, inferioară mediei UE 25, care este de 36 mp/loc, ceea ce, coroborat cu noile prevederi ale Legii locuinței evidențiază necesitatea intervenției în acest domeniu și importanța rezervei de spațiu locuibil existentă în zona de influență. Conectarea la sistemul energetic național, sistemele de telecomunicații, inclusiv accesul la internet, asigurate pentru toate localitățile aparținătoare polului, reprezintă un atu în acest sens.

Din punct de vedere al tipologiei și calității locuirii există diferențe majore între spațiul urban și cel rural.

Tipologia locuirii în Timișoara este diversificată, identificându-se:

- locuințe colective construite în perioada comunistă, cu suprafață locuibilă redusă, confort redus și care necesită lucrări de izolare termică și fonică; reabilitarea numeroaselor unități de habitat colectiv, care prezintă actualmente o calitate slabă a locuirii, ar rezolva în parte și problema locuințelor pentru tineri și a celor sociale;
- locuințe individuale construite în marea lor majoritate în perioada antebelică, cu spații mai mari și de bună calitate, situate în zona istorică și care au fost însă total neglijate o lungă perioadă de timp, ele necesitând urgent lucrări de reabilitare; acestea ar putea deveni foarte atractive pentru tinerii cu profesii liberale (care preferă să locuiască în zona centrală) sau ca sedii de firme;
- zone de locuințe construite în ultimii 20 de ani – atât colective cât și individuale, caracterizate printr-un grad sporit de confort și care asigură o calitate a locuirii corespunzătoare.

Atât în zonele noi de locuințe cât și în cele vechi se observă calitatea scăzută a spațiului public urban – piețe publice necorespunzător amenajate, spații verzi, spații de joacă, servicii insuficiente, mobilier urban insuficient și de proastă calitate etc. Se impune prin urmare executarea de lucrări pentru îmbunătățirea calității spațiului public urban, element important pentru menținerea și accentuarea atractivității al polului de creștere din perspectiva calității vieții.

În zona rurală predomină locuințele individuale, cu parcele de dimensiuni mai mari, care includ spații verzi interioare și asigură un confort sporit din acest punct de vedere. Vechile case de tip rural, din chirpici, coexistă cu noile locuințe individuale din zonele rezidențiale, construite în ultimii 20 de ani.

Zonele rezidențiale nou apărute la limita dintre urban și rural nu au avut caracter planificat, ceea ce a dus la dezvoltarea defectuoasă a lor, în absența rețelelor edilitare și stradale, și la un caracter haotic din perspectiva peisajului urban. Este necesară asigurarea coerenței morfo-funcționale a acestora pe baza unei viziuni comune în cadrul polului de creștere.

Principala problemă în mediul rural o constituie utilitățile tehnico-edilitare (alimentarea cu apă potabilă, canalizarea, sistemele centralizate de încălzire sau alimentarea cu gaze naturale), precum și accesibilitatea deficitară, datorită infrastructurii rutiere de proastă calitate și a lipsei serviciilor de transport în comun. De asemenea, din noile cartiere rezidențiale lipsesc zonele de servicii, acestea fiind doar „zone dormitor”. Localizarea unor instituții publice (administrative, sanitare, culturale) în proximitatea acestor zone rezidențiale poate stimula integrarea lor în spațiul relațional al polului de creștere.

Serviciile educaționale, culturale, sanitare și sociale sunt dezvoltate cu precădere în municipiul Timișoara, deserving populația întregului pol de creștere. Reinvestirea clădirilor abandonate (industriale sau/și militare) cu funcții sociale (școli, grădinițe, biblioteci, centre de cultură) ar îmbunătăți deservirea din această perspectivă a populației localizată în noile zone rezidențiale (create spontan).

Turismul

Timișoara se prezintă neîndoios ca un punct central și semnificativ atât cultural, cât și arhitectural în vestul țării. Se remarcă prin forța tinerilor artiști care o reprezintă, precum și, de curând, prin politicile culturale concretizate prin ambițioase proiecte de natură culturală. Astfel, putem vorbi despre evenimente de semnificație cultural-artistică națională, dintre care putem puncta “Timișoara, Mica Viena”, “Festivalul Dramaturgiei Românești” sau mai nou, “Street Delivery”. De asemenea, galeriile de artă, instituțiile culturale în număr de 12, precum și cele 8 muzee sunt emblematice atât pentru Timișoara, cât pentru Banat. Din nefericire, problematica promovării este încă acută, ceea ce contrastează cu anvergura pe care și-o propun evenimentele de natură artistică. Lipsa de implicare atât a cetățenilor, cât și a instituțiilor cu prestanță în ceea ce privește mediatizarea, precum și finanțările cvasi-consistente nu pot decât reduce caracterul și potențialul culturalității timișorene.

Arealul de influență al Timișoarei nu are însă o viață culturală atât de intensă, aceasta limitându-se la evenimente de tipul rugilor, tipice fiecărei comune, biblioteci comunale și cămine culturale mai mult sau mai puțin active din punct de vedere cultural-artistic. În cadrul acestora se desfășoară ansambluri de dansuri populare cu ocazia diverselor sărbători specifice. De asemenea, există 2 muzee la Becicherecu Mic și Giarmata și biserici cu vechime, ce păstrează ritualuri religioase și care se înscriu în viața culturală rurală.

Chintesența arhitecturală, istorică și culturală a municipiului Timișoara este sintetizată de cele 3 cartiere istorice, Cetate, Iosefin și Fabric. Ansamblurile arhitecturale, în număr de 34 în Cartierul Cetate, 12 în Cartierul Fabric și 15 în Cartierul Iosefin, acreditează un trecut istoric amplu. Este nevoie, din acest punct de vedere, de o conștientizare puternică asupra necesității reabilitării acestor

monumente reprezentative istoric a căror stare este în continuă degradare. Realizarea reabilitării este încetinită de un proces birocratic, mai puțin de 10% din clădiri fiind renovate.

Polul de Creștere deține totodată importante **resurse turistice naturale** specifice zonei de câmpie a Banatului. Dintre cele mai valoroase resurse turistice ale cadrului natural constituite în potențial turistic dar insuficient valorificate sunt **resursele geotermale și termo-minerale**. Menționăm doar acele localități care se află în arealul Polului de creștere și în imediata apropiere: Timișoara (cele două ștranduri termale, Izvorul din Piața Unirii, cartierul Blascovici, Aleea Sportivilor, Parcul Copiilor, Izvorul Tarzan din Cartierul Friedorf) Calacea, Pișchia, Sînmihaiu German, Buziaș - **gaze terapeutice** - Pișchia, Buziaș.

Concluzii

În anul 2000 Timișoara a elaborat primul Concept Strategic de Dezvoltare Economică și Socială a Zonei Timișoara, care includea Municipiul Timișoara și 6 comune periurbane Dumbravița, Ghiroda, Giroc, Moșnița Nouă, Săcălaz, Sînmihaiu Român. Conceptul a fost implementat în perioada 2000 - 2007, iar evaluarea realizată în 2008 arată o un grad de implementare de 80%.

Rezultatele obținute demonstrează succesul datorat unei dezvoltării bine planificate.

Conform rezultatelor sale economice, Timișoara se situează, în prezent, pe locul al doilea, după București, fiind un puternic centru polarizator pentru întreaga regiune de vest a României, întrucât concentrează peste 30% din economia regiunii și peste 80% din cea a județului. Caracterul său socio-cultural deschis, tolerant, multicultural îi conferă de asemeni avantaje importante în competiția internațională.

Dinamismul dezvoltării sale economice se datorează în special în special investițiilor străine atrase de forța de muncă disciplinată, de calitate și ieftină existentă în zonă și care au determinat o dezvoltare economică extensivă, ce pune accentul pe crearea cantitativă de locuri de muncă. Ca rezultat, în prezent rata ocupării forței de muncă locale este una de excepție.

În anul 2008 a fost demarat procesul de realizare a celei de-a doua strategii de dezvoltare a zonei Timișoara.

Zona luată în considerare cuprinde Municipiul Timișoara și a 14 comune situate în zona sa de influență directă: Becicherecul Mic, Bucovăț, Dudeștii Noi, Dumbravița, Ghiroda, Giarmata, Giroc, Moșnița Nouă, Orțișoara, Pișchia, Remetea Mare, Săcălaz, Șag, Sînmihaiu Român, în total 36 localități, care împreună constituie Polul de Creștere Timișoara.

Analiza Polului de creștere demonstrează capacitatea polarizatoare a Timișoarei în toate domeniile de activitate, puterea de atracție a orașului depășind arealul său de influență, fiind un centru polarizator transfrontalier recunoscut în studiile de dezvoltare regională ale Uniunii Europene. Asupra localităților din zona sa de influență, orașul are o influență puternică, gradul dezvoltare a acestora fiind în strânsă legătură cu distanța lor față de municipiu. Chiar dacă la o scară mult mai mică, rezultatele economice ale localităților din zona de influență demonstrează tendințe de dezvoltare asemănătoare cu ale centrului urban.

Polul de creștere Timișoara s-a conturat ca **a doua mare aglomerație urbană a României din punct de vedere al performanțelor social-economice** înregistrate în ultimele două decenii. Această performanță decurge din devenirea sa istorică și din capacitatea actuală a Timișoarei de a-și mobiliza resursele de localizare, pentru a proiecta o dezvoltare social-economică de succes, într-un context național și internațional din ce în ce mai competitiv.

Analiza diagnostic a polului de creștere Timișoara reliefează faptul că dinamica socio-economică actuală a Polului de creștere Timișoara este datorată unui set evident de avantaje:

- Localizarea în apropierea granițelor occidentale ale României, având puncte de graniță atât cu Ungaria (Cenad) cât și cu Serbia (Jumbolia, Stamura Moravița), punct de legătură între România și Europa;
- Prestigiul de care se bucură polul, drept cea mai occidentală, mai dezvoltată și mai civilizată aglomerație urbană a României;
- Moștenirea unui patrimoniu multicultural de mare valoare, cu potențial ridicat de atragere a promotorilor dezvoltării;
- Deschiderea interculturală a timișorenilor și perpetuarea modelului bănățean de competiție pentru reușita economică;
- Statutul de cel mai mare și prestigios centru universitar și medical din vestul României, cu mare capacitate de atragere a forțelor creative și inovatoare din această parte a țării;
- Profilul economic diversificat și competitiv, aflat tradițional peste media națională;
- Comportamentul de pionierat în tranziția post-comunistă și promovarea economiei libere, de piață (modelul Timișoara);
- Atragerea unui număr mare de investitori străini și români, îndeosebi în ramurile cu potențial de antrenare economică;
- Consolidarea statutului Timișoarei de centru de polarizare transfrontalieră, remarcabil bastion al culturii și civilizației românești, într-un spațiu multicultural tolerant și competitiv.

Aceste avantaje comparative și de competitivitate ale polului de creștere Timișoara pot fi potențate, în evoluția lor viitoare, de următoarele oportunități :

- Accelerarea procesului de descentralizare la nivel național și creșterea competențelor autorităților locale și regionale;
- Includerea Polului de creștere Timișoara și a regiunii sale drept importante centre motoare în strategiile sectoriale de dezvoltare social-economică și amenajare a teritoriului la nivel național și european;
- Dezvoltarea de infrastructuri performante de legătură cu vecinătățile regionale, naționale și europene, centrate pe polii de creștere și ierarhizate coerent (autostrăzi, drumuri rapide, dezvoltare aeroportuară etc.).
- Liberalizarea circulației transfrontaliere în Europa de Sud-Est (inclusiv prin integrarea Serbiei în UE) și consolidarea cooperării regionale în cadrul Euroregiunii DKMT.

Toate acestea conduc la necesitatea **definirii unui profil social-economic competitiv al Polului de creștere Timișoara**, axat pe valorificarea sustenabilă a patrimoniului local, a resurselor sale regionale într-un contextul național și european/internațional existent.

1.4.2. ANALIZA SWOT PENTRU POLUL DE CREȘTERE TIMIȘOARA

1.1 Poziția geopolitică și contextul socio-economic general

Structura asociativă

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - caracterul deschis al componenței polului de creștere. - fundamentarea științifică a perspectivelor de dezvoltare ale polului de creștere. - componența suficient de puternică a polului pentru a putea accesa fonduri europene prin proiecte de dezvoltare de mare anvergură. 	<ul style="list-style-type: none"> - insuficienta concordanță între aria de influență directă a Timișoarei și configurația polului de creștere. - lipsa garanțiilor în angajamentul real al membrilor asociației pentru funcționarea coerentă a polului de creștere. - lipsa viziunii unitare asupra unui portofoliu comun de proiecte de dezvoltare. 	<ul style="list-style-type: none"> - crearea unui cadru legislativ mai normativ pentru constituirea și funcționarea polilor de creștere. - extinderea în viitor a polului de creștere, prin aderarea și a altor comune/orașe din zona de influență. - afirmarea spiritului co-participativ în realizarea proiectelor de dezvoltare ale polului. 	<ul style="list-style-type: none"> - instabilitatea legislativă și posibilitatea modificării strategiei naționale în desemnarea polilor de creștere. - funcționarea deficitară a polului ca urmare a lipsei de deschidere pentru realizarea de proiecte comune. - posibilitatea desprinderii din asociație a unor comune, din rațiuni politice.

Încadrare în teritoriu (potențial de poziție)

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - poziția în vestul țării, pe direcția preferențială de legătură a României cu regiunile centrale ale UE. - situarea la mai puțin de 700 km de 15 capitale europene, cu rol antrenant pentru dezvoltarea social-economică a polului de creștere. 	<ul style="list-style-type: none"> - poziția marginală la nivel național, într-o regiune cu densitate demografică redusă. - distanța-timp mare față de Capitală și de ceilalți poli de creștere din România. - distanța mare față de arealele montane și cele litorale cu potențial peisager divers și 	<ul style="list-style-type: none"> - creșterea capacității polului de a atrage și reține populație în relația cu alte regiuni. - promovarea unor politici coerente de dezvoltare durabilă, orientate spre consolidarea patrimoniului natural și limitarea factorilor 	<ul style="list-style-type: none"> - accentuarea marginalizării polului prin strategii naționale și europene de dezvoltare care să evite deservirea acestuia. - continuarea exploatării agresive a resurselor locale, degradarea

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - poziția într-o regiune (Regiunea Vest) cu structură naturală complexă, cu mare potențial pentru susținerea dezvoltării de activități economice diverse. - funcția de principal loc central din Regiunea Vest a României și din Euroregiunea DKMT. Statutul de unic pol de creștere în Regiunea Vest. - rolul de hub aerian regional pentru legăturile marilor orașe ale României cu Europa de Sud, Europa Centrală și Europa de Est. - existența infrastructurilor și a punctelor de trecere a frontierei cu Ungaria și Serbia. 	<ul style="list-style-type: none"> - atractiv . - precaritatea infrastructurilor terestre de legătură cu vecinătățile, din țară și din afara țării. - slaba valorificare a potențialului de vecinătate cu Serbia, ca urmare a conflictelor din fosta Iugoslavie și a întâzierii integrării Serbiei în UE. 	<ul style="list-style-type: none"> - de risc (inundații etc.). - dezvoltarea de infrastructuri de legătură cu vecinătățile naționale și europene, performante și ierarhizate coerent. - integrarea Serbiei în UE și liberalizarea circulației transfrontaliere în Europa de Sud-Est. - consolidarea cooperării regionale în cadrul Euroregiunii DKMT. 	<ul style="list-style-type: none"> - calității mediului și reducerea capacității acestuia de a susține dezvoltarea. - întârzierea procesului de integrare europeană a Serbiei. - accentuarea tendinței regiunilor membre ale Euroregiunii DKMT de a colabora cu regiuni din Europa de Vest și de a neglija colaborarea cu vecinătățile.

Context social-economic și cultural general

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - prestigiul de care se bucură polul, drept cea mai occidentală, mai dezvoltată și mai civilizată aglomerație urbană a României. - moștenirea unui patrimoniu multicultural de mare valoare și cu potențial ridicat de atragere a promotorilor dezvoltării. - deschiderea interculturală a localnicilor și perpetuarea modelului bănățean de competiție pentru reușita economică. 	<ul style="list-style-type: none"> - gradul avansat de degradare a patrimoniului material din cadrul polului de creștere. - relații interculturale diminuate, datorită diminuării unor grupuri etnice, situație asociată cu slăbirea spiritului civic și antreprenorial local. - insuficienta orientare a dezvoltării spre activitățile care valorifică superior potențialul social-economic local. - ponderea redusă a activităților 	<ul style="list-style-type: none"> - consolidarea modelului social-economic bănățean, de tip central european, și mai buna sa integrare în spațiul românesc. - accelerarea procesului de descentralizare la nivel național și creșterea competențelor autorităților regionale. - definirea unui profil economic competitiv, axat pe valorificarea sustenabilă a 	<ul style="list-style-type: none"> - accentuarea procesului de uniformizare etno-culturală, de pierdere a identității regionale și a specificului economic local. - blocarea procesului de descentralizare la nivel național. - neincluderea polului și a regiunii sale ca elemente de referință în strategiile sectoriale de dezvoltare

Plan Integrat de Dezvoltare
Polul de creștere Timișoara (PCT)

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - profilul economic diversificat și competitiv, aflat tradițional peste media națională. - comportamentul de pionierat în tranziția post-comunistă și promovarea economiei libere, de piață (modelul Timișoara). - atragerea unui număr mare de investitori străini și români, îndeosebi în ramurile cu potențial de antrenare economică. 	<ul style="list-style-type: none"> industriale și de servicii cu valoare adăugată mare. - inexistența unui brand definitoriu pentru profilul social-economic și cultural al polului. - slaba sinergie dintre investitorii străini, investitorii români și comunitățile locale. 	<ul style="list-style-type: none"> resurselor locale și regionale. - includerea polului și a regiunii sale drept centre motoare în strategiile sectoriale de dezvoltare social-economică la nivel național și european. 	<ul style="list-style-type: none"> social-economică la nivel național și european. - destabilizarea politică și social-economică a vecinătăților polului și regiunii sale, îndeosebi în spațiul balcanic.

1.2. Competitivitate economică și resurse umane

Poziția economică a Polului de creștere

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - indice de dezvoltare ridicat al întregii regiuni. În 2008, județul Timiș ocupa locul al 2-lea la nivel național în funcție de contribuția la PIB-ul național (17,5 mld lei). - structura economică diversificată, cu dezvoltarea accentuată a serviciilor în municipiul Timișoara (financiar-bancare, imobiliare, comerț, consultanță, IT). - existența unei infrastructuri de susținere a activității economice (parcuri industriale, incubator de afaceri, centru regional de afaceri etc.). - existența unor asociații patronale și ONG-uri capabile să ofere servicii de consultanță și asistență. - deschiderea administrației față de investitori. - piața de consum mare – cca 360.000 locuitori (potrivit informațiilor INSSE). - existența unei clase de mijloc cu pondere însemnată în populația totală. 	<ul style="list-style-type: none"> - disparități puternice între nivelul de dezvoltare economică al municipiului TM față de arealul de influență. - baza restrânsă a activităților economice alternative în arealul de influență. - insuficienta promovare a produselor și serviciilor locale pe plan național și internațional. - lipsa unor produse de marcă (brand) recunoscute internațional. - insuficienta valorificare a parteneriatului public-privat. - activitatea redusă a asociațiilor și organizațiilor patronale și profesionale. - lipsa unei strategii de marketing a polului de creștere. - lipsa unui sistem informațional adecvat susținerii activităților din toate ramurile economiei, în vederea diversificării gamei serviciilor și activităților productive. - utilizarea pe o scară relativ mică a tehnologiilor avansate. - lipsa investițiilor în vederea diversificării economiei rurale. - resursele bugetare ale municipalității și comunelor din aria de influență, alocate dezvoltării economice locale, nu acoperă nevoile existente ale polului de creștere. 	<ul style="list-style-type: none"> - accesul la noi surse de investiții (Fondurile structurale și de Coeziune). - mediatizarea oportunităților de afaceri din regiune. - dezvoltarea structurilor asociative reprezentative pentru mediul de afaceri. - creșterea ponderii tehnologiilor înalte în activitatea economică a polului. 	<ul style="list-style-type: none"> - creșterea costurilor de acces la resursele energetice. - criza economică globală, care a afectat toate sectoarele economiei, creșterea concurenței pe o piață europeană integrată - invadarea pieței cu produse din import. - incapacitatea de formare a unor parteneriate locale puternice și de promovare a potențialului endogen al teritoriilor. - lipsa resurselor financiare necesare investițiilor și cofinanțării proiectelor.

Industria

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - structură industrială concentrată și diversificată. - concentrare mare a întreprinderilor active în sectorul telecomunicații, IT, electronică, electrotehnică. - tradiția industrială, în special în domeniul industriei construcțiilor de mașini, industriei textile, încălțăminte și industriei alimentare. - existența unei infrastructuri de susținere a activităților industriale, de tipul parcurilor industriale. - structuri industriale diversificate care facilitează cooperarea inter și intra-ramuri economice. - localizarea în regiune a unor importante firme multinaționale din domeniile IT și automotive. - existența unor zone speciale cu destinație industrială delimitate prin PUG. - reconversia funcțională a zonelor industriale din centrul orașului (instituții, servicii, dar și locuințe). 	<ul style="list-style-type: none"> - productivitatea industrială este încă scăzută, raportat la cea din Uniunea Europeană. - diminuarea ponderii industriei în economia polului de creștere. - slabă conștientizare a beneficiilor clusterelor și a networking-ului. - tehnologii învechite, costuri mari de producție. - insuficiența utilităților necesare realizării unor parcuri industriale în mediul rural. - lipsa unor spații pentru desfășurarea unor târguri și expoziții care să promoveze firmele din zonă. - dezvoltarea slabă a activităților industriale în mediul rural. - existența unor suprafețe industriale de mari dimensiuni, învechite și depășite din punct de vedere fizic și moral. - existența unor industrii poluante, mari consumatoare de energie. - ponderea mare a activităților în sistem lohn, în special în industria textilă și a încălțăminte. - nivel slab al cooperării între C&D și industrie. 	<ul style="list-style-type: none"> - realizarea unui târg/centru expozițional care să ofere agenților economici posibilitatea de a-și prezenta ofertele. - definirea unor clusterelor economice prioritare pentru dezvoltarea sectorială a industriei. - creșterea productivității și a potențialului de inovare în rândul companiilor locale. - programele de finanțare a Parcurilor Industriale și a Parcurilor Tehnologice. - existența unor spații de producție și capacități de producție nefolosite. - dezvoltarea activităților productive în mediul rural, prin valorificarea materiilor prime locale. - reconversia și ecologizarea zonelor industriale dezafectate. 	<ul style="list-style-type: none"> - falimentarea unui număr mare de firme locale care nu vor face față competiției în perioada de criză economică și financiară. - creșterea poluării ca urmare a incapacității de a ecologiza zonele industriale dezafectate. - accentuarea activității în sistem lohn. - migrația unor activități industriale către locații externe cu costuri mai reduse.

Servicii

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - ponderea ridicată a serviciilor în economia locală (aprox.60% la nivelul polului de creștere). - dezvoltarea puternică a sectorului privat în comerț și servicii. - existența unui mare număr de investitori străini în domeniul serviciilor și comerțului. - servicii financiar-bancare diversificate. - prezența unor lanțuri importante de supermarketuri și hipermarketuri - existența unui număr însemnat de piețe agroalimentare. - existența pieței de gros. 	<ul style="list-style-type: none"> - sectorul serviciilor este foarte slab dezvoltat în arealul de influență. - slaba funcționare a sistemului financiar-bancar în spațiul rural, în special pentru exploatațiile mici și IMM-uri. - condițiile de creditare ale băncilor sunt aspre. - incoerența legislativă în ceea ce privește procesul descentralizării, mai ales cu referire la descentralizarea fiscală. - dezvoltarea cu preponderență a serviciilor comerciale, atât în municipiul Timișoara, cât și în localitățile din zona sa de influență, în comparație cu alte categorii de servicii. 	<ul style="list-style-type: none"> - dezvoltarea sectorului terțiar, al serviciilor cu valoare adăugată mare. - dezvoltarea comerțului electronic. - posibilitatea extinderii rețelei de supermarketuri prin atragerea de noi investitori (Auchan, Cora) - deschiderea de noi piețe agroalimentare și amenajarea celor existente. - întărirea/specializarea instituțiilor care oferă servicii de consultanță. 	<ul style="list-style-type: none"> - competiția nelocală datorată pieței negre. - stabilirea arbitrară a prețurilor / tarifelor serviciilor publice datorită poziției de monopol.

Agricultura

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - calitatea superioară a solurilor. - tradiție în practicarea agriculturii. - ponderea mare a suprafeței agricole ce revine pe locuitor în comunele din zona de influență. - locuitorii din arealul de influență asigură o parte însemnată din necesarul de legume al zonei (grădinăritul reprezintă o pondere de 13 % din cifra de afaceri în agricultură). - sectorul cultivării cerealelor 	<ul style="list-style-type: none"> - productivitate redusă, cauzată de fărâmițarea terenurilor aflate în proprietate privată. - dotare tehnică scăzută și de slabă calitate în exploatațiile mai mici. - nivelul scăzut al mecanizării agriculturii. - uzura fizică și morală a utilajelor agricole, prețuri ridicate pentru achiziționarea utilajelor noi. - infrastructura agricolă inadecvată, inclusiv structuri de irigații 	<ul style="list-style-type: none"> - creșterea rentabilității agriculturii. - programe de sprijinire a înființării grupurilor de producători agricoli. - promovarea și stimularea asociațiilor agricole în scopul exploatații intensive a terenurilor. - dezvoltarea de piețe agroalimentare. - creșterea cererii pentru 	<ul style="list-style-type: none"> - accentuarea efectelor schimbărilor climatice globale. - păstrarea unor metode tradiționale de cultivare a terenurilor agricole. - lipsa unei rețele informaționale în agricultură. - slaba informare a agricultorilor cu

Plan Integrat de Dezvoltare
Polul de creștere Timișoara (PCT)

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<p>pentru boabe (grâu și secară, orz, orzoaică, porumb și alte cereale) este bine dezvoltat - reprezintă aproximativ 50% din cifra totală de afaceri în domeniul agriculturii.</p> <ul style="list-style-type: none"> - existența Universității Agronomice din Timișoara, care pregătește specialiștii în agricultură. 	<p>ineficiente.</p> <ul style="list-style-type: none"> - grad redus de asociere a terenurilor agricole. - dotare tehnică scăzută și de slabă calitate în exploatarea mai mici. - slaba diversificare a culturilor (dependența de cereale). - lipsa filierelor de depozitare – valorificare. - existența unor suprafețe agricole necultivate și nevalorificate aflate în proprietate privată și de stat. 	<p>produse ecologice.</p> <ul style="list-style-type: none"> - promovarea produselor agroalimentare tradiționale și ecologice. - coordonarea verticala între procesatorii de produse agricole, lanțurile de supermarketuri și agricultori. 	<p>privire la normele europene.</p> <ul style="list-style-type: none"> - valorificarea necorespunzătoare a producției agricole.

IMM-uri

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - spirit de inițiativă ridicat al populației . - număr ridicat de IMM-uri la 1000 de locuitori, peste media pe țară. - ponderea importantă a capitalului privat, în special în cadrul firmelor mici și mijlocii, considerate motorul dezvoltării economice în cadrul UE. - existența Centrului Regional de Afaceri Timisoara - promotor al mecanismelor economiei de piață și de sprijinire a IMM-urilor. 	<ul style="list-style-type: none"> - dezvoltarea insuficientă a IMM-urilor, mai ales în arealul de influență al municipiului Timișoara. - cultura managerială slabă, absența centrelor de excelențe. - puterea micilor întreprinzători este redusă, iar în rândul acestora nu există un spirit antreprenorial. - dimensiunea medie mai mică a întreprinderilor față de media UE. - gradul redus de competitivitate a IMM-urilor locale pe plan extern. - utilizarea redusă a inovațiilor în rândul IMM-urilor . - accesul dificil al IMM-urilor la finanțare și la informație în domeniul afacerilor . - lipsa parteneriatelor de afaceri. 	<ul style="list-style-type: none"> - facilități legislative pentru IMM-uri. - dezvoltarea întreprinderilor locale, mai ales în domeniile care aduc plus valoare. - creșterea cererii de produse pe piața internă. - creșterea accesului IMM la informații și servicii de consultanță de înaltă calitate. - accesul la Fondurile Structurale și de Coeziune. 	<ul style="list-style-type: none"> - lipsa accesului la finanțări pe termen mediu și lung. - concurența puternică la nivel internațional. - politica fiscală în continuă schimbare.

Plan Integrat de Dezvoltare
Polul de creștere Timișoara (PCT)

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
	<ul style="list-style-type: none"> - potențial scăzut al pieței de desfacere, al promovării produselor. - resurse limitate, financiare și umane pentru inovare în cadrul IMM-urilor regionale. 		

Cercetare-dezvoltare-inovare

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - mediu universitar și de cercetare dezvoltat. - experiență îndelungată în cercetare a personalului din institute și universități - structuri de sprijinire a activităților de cercetare (Tim Science Park, Centru de Transfer Tehnologic). - existența și extinderea Parcului Industrial și Tehnologic Timișoara și a Incubatorului de Afaceri și Transfer Tehnologic, cu rol în atragerea de investitori români și străini, care desfășoară activități de producție cu un grad înalt de tehnologizare. 	<ul style="list-style-type: none"> - cooperare redusă între universități și sectorul privat. - număr redus de parcuri tehnologice și incubatoare de afaceri. - rezultate modeste în atragerea de investitori în parcurile tehnologice. - dotări depășite fizic și moral ale centrelor de cercetare. - implicarea ineficientă a universităților în activitățile de cercetare – inovare, fără rezultate concrete pentru mediul de afaceri. - activitatea unor centre de cercetare nu e adaptată la nevoile actuale ale economiei. - slaba colaborare a autorităților administrative cu structurile CDI. 	<ul style="list-style-type: none"> - îmbunătățirea cooperării dintre mediul de afaceri și cercetare. - înnoirea dotărilor unităților de cercetare prin programul CEEEX. - dezvoltarea cercetării aplicative. - posibilitatea de finanțare a activităților din cercetare prin Programul Cadru 7 al UE. - stimularea specialiștilor cu performanțe profesionale pentru a rămâne în domeniile învățământului și cercetării (ex. burse pentru tineri). - implicarea marilor investitori străini în activități de inovare tehnologică sau chiar de înființare a centrelor de inovare în cadrul unităților economice din cadrul 	<ul style="list-style-type: none"> - migrarea cercetătorilor din institutele de cercetare către mediul de afaceri din țară sau străinătate. - lipsa unei politici pentru dotarea cu aparatură nouă a institutelor de cercetare riscă să le scoată în afara competiției naționale și internaționale.

Plan Integrat de Dezvoltare
Polul de creștere Timișoara (PCT)

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
		<p>polului de creștere</p> <ul style="list-style-type: none"> - orientarea puternică a politicilor europene către sprijinirea CDI, a clusterelor și a transferului tehnologic. - politici naționale recent adoptate referitoare la sprijinirea CDI. 	

Investiții străine

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - nivelul ridicat al investițiilor la nivelul polului de creștere - locul 2 ocupat de județul Timiș la nivel național la numărul societăților cu capital mixt, locul 5 în funcție de capitalul străin (peste 8.000 de societăți din 82 țări diferite). - existența unei infrastructuri de susținere a activității economice, cu rol important în atragerea investitorilor străini. - deschiderea și preocuparea constantă a autorităților publice locale pentru atragerea investitorilor străini. 	<ul style="list-style-type: none"> - investiții reduse în arealul de influență, comparativ cu potențialul de care dispune acesta. - predominarea întreprinderilor cu capital străin, ce funcționează în sistem lohn. 	<ul style="list-style-type: none"> - atragerea de investitori străini, care aduc tehnologii avansate. - creșterea investițiilor de capital. - simplificarea procedurilor juridice și administrative pentru încurajarea investitorilor interni și străini. 	<ul style="list-style-type: none"> - migrarea investitorilor străini spre regiuni mai atractive din punct de vedere al costurilor de producție. - diminuarea atractivității polului de creștere pentru investitori străini.

Forța de muncă/oferta de locuri de muncă

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - resurse umane bine reprezentate, datorită caracterului de arie endogenă a polului de creștere: pondere ridicată a grupei de vârstă adultă, aptă de muncă, în totalul populației, aproximativ 74,26%; - vârsta medie de 36 ani; - resurse umane divers calificate; - resurse umane înalt calificate, datorită caracterului municipiului de centru universitar; - creștere constantă a numărului de locuri de muncă, în municipiul Timișoara și în zona sa de influență; - creșterea productivității muncii în zona de influență a municipiului Timișoara; - creșterea numărului de locuri de muncă din servicii; - nivel mic al ratei șomajului va accentua caracterul atractiv al arealului polului de creștere; - pluralitate etnică și confesională, grad ridicat de toleranță socială (17 etnii și 16 religii). 	<ul style="list-style-type: none"> - nivelul mic al salariilor în comparație cu costul vieții; - o mare parte din locurile de muncă necesită un nivel scăzut de calificare; - calitatea vieții și nivelul de salarizare nu sunt la nivelul dorit de forța de muncă înalt calificată; - scăderea productivității muncii în municipiul Timișoara; - creșterea substanțială în ultimii ani a numărului de absolvenți, ceea ce conduce la suprasaturarea pieței forței de muncă în anumite domenii; - oferta de locuri de munca în scadere, ca efect al crizei financiare și economice mondiale; - oportunități reduse de angajare în mediul rural; - condiții insuficiente pentru integrarea grupurilor dezavantajate. 	<ul style="list-style-type: none"> - potențial de creștere a populației, în special cu pregătire superioară; - realizarea unui parc industrial de mai mari dimensiuni poate asigura utilizarea mai judicioasă a forței de muncă ce are diverse grade de calificare; - realizarea unei zone rezidențiale în zona de nord a polului de creștere, care se va bucura de cea mai bună calitate a factorilor de mediu, spațiu disponibil, bună conectare cu autostrada, dar și cu aeroportul, prin axa rapidă și centura orașului, precum și de proximitatea zonei de recreere preconizate; - folosirea finanțărilor europene pentru transfer tehnologic, pentru creșterea productivității și deci a nivelului de salarizare - existența programelor de formare și reconversie profesională, existența programelor de formare continuă și învățământ la distanță. 	<ul style="list-style-type: none"> - dirijarea fluxurilor demografice înspre poli urbani de mărime și funcționalitate comparabilă, în contextul costului ridicat al vieții și situației critice a spațiului locativ; - tendința de scădere a populației la nivel național și regional; - incapacitatea reținerii în zonă a forței de muncă înalt calificate, aceasta preferând să plece în străinătate; - nivelul mic al ratei șomajului poate descuraja instalarea investitorilor sau deschiderea de noi capacități de producție.

1.3. Infrastructură tehnică și transporturi

Transport rutier

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - rețea de transport rutier extinsă și densă; - nod major de trafic (convergența a două drumuri europene); - amplasarea pe culoarul IV paneuropean; - construcția viitoarei autostrăzi Nădlac – Arad – Timișoara – Deva – Sibiu – București; - legătură directă cu punctul de trecere a frontierei de la Cenad (granița cu Ungaria) și Stamora Moravița (granița cu Serbia); - concepție flexibilă a arterelor de penetrație în interiorul polului: rețea radiar-concentrică; - morfostructura polinucleară a orașului care permite decongestionarea centrului urban; - realizări în domeniul managementului traficului: monitorizarea traficului rutier, studii pentru unda verde, semaforizări, sensuri unice; - cost redus al modernizării infrastructurii rutiere datorită reliefului neted și cu altitudine 	<ul style="list-style-type: none"> - starea generală slabă a calității drumurilor, infrastructură deteriorată; - existența unei părți importante de drumuri nemodernizate în municipiul Timișoara și în aria de influență; - necorelare între rețeaua rutieră urbană și cea periurbană; - marcarea și iluminarea drumurilor necorespunzătoare în comunele din zona de influență; - centrul urban al Timișoarei penetrat de către traficul greu; - existența unor intersecții amenajate necorespunzător; - lipsa centurii de ocolire a orașului și a unei autostrăzi; - frecvente ambuteiaje în centrul orașului datorită intensificării traficului de tranzit; - spații de parcare insuficiente; - puține legături rutiere între partea de nord și de sud a orașului; - orașul este străbătut de calea ferată și canalul Bega – aglomerări în punctele de conflict; - lipsa pasajelor denivelate la trecerea peste calea ferată; 	<ul style="list-style-type: none"> - nivel relativ ridicat de dezvoltare al comunelor din zona de influență care poate stimula dezvoltarea infrastructurilor de transport; - demararea lucrărilor la centura ocolitoare a municipiului Timișoara; - construcția autostrăzii și a drumului rapid către Cenad; - perspectiva apropiată a amenajării cu infrastructuri rutiere moderne a coridorului IV paneuropean; - construirea podului de la Vidin și creșterea traficului rutier dinspre Europa Centrală spre Europa de Sud-Est; - lucrările de modernizare a tronsonului rutier Drobeta Turnu-Severin – Caransebeș – Lugoj – Timișoara; - existența în comunele din zona de influență a municipiului Timișoara a unei rețele stradale coerente (în sistem rectangular); 	<ul style="list-style-type: none"> - lipsa fondurilor necesare pentru dezvoltarea infrastructurii majore de circulație; - conflicte de interese între diferitele nivele decizionale (local, județean, național) în ceea ce privește modernizarea infrastructurii de transport; - creșterea volumului traficului greu de tranzit mai repede decât volumul investițiilor în infrastructură; - creșterea frecvenței blocajelor în trafic și reducerea vitezei de deplasare; - apariția unor decalaje între calitatea infrastructurii rutiere din interiorul municipiului și aria sa de influență;

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
redușă;			<ul style="list-style-type: none"> - realizarea unor puncte insuficiente de descărcare a traficului dinspre autostradă; - creșterea numărului de autovehicule cu mult peste capacitatea spațiilor de parcare; - apariția unor blocaje în zona de influență a municipiului Timișoara în punctele de traversare a căilor ferate

Transport feroviar

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - zona cu cea mai mare densitate a căilor ferate din țară (91,9 km/100 km²); - Timișoara, important nod feroviar (9 direcții), asigură transportul feroviar al persoanelor și mărfurilor în toate direcțiile de deplasare; - liniile feroviare asigură legătura dintre Timișoara și aproape toate comunele din zona de influență; - legături feroviare cu Ungaria (prin 	<ul style="list-style-type: none"> - infrastructura feroviară nemodernizată; - trecerile la nivel cu calea ferată au o stare tehnică deficitară; - viteză de circulație redusă a trenurilor de călători; - parc de vagoane cu grad ridicat de uzură pentru trenurile de rang inferior; - lipsa unei legături feroviare directe cu Ungaria; - trafic feroviar în interiorul centrului 	<ul style="list-style-type: none"> - perspectiva realizării unei linii feroviare de mare viteză între Budapesta și București (prin Timișoara); - existența proiectului de modernizare a Gării de Nord; - posibilitatea realizării unei legături feroviare directe cu Ungaria cu condiția refacerii podului de la Cenad, peste râul Mureș; - posibilitatea transformării 	<ul style="list-style-type: none"> - scăderea accentuată a traficului de mărfuri și călători și iminența închiderii unor linii nerentabile; - apariția unor strangulări ale circulației rutiere datorită stării precare a trecerilor la nivel cu calea ferată; - preluarea traficului

Plan Integrat de Dezvoltare
Polul de creștere Timișoara (PCT)

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
Arad-Curtici) și Serbia (prin Stamora Moravița) situate la distanțe mici de municipiul Timișoara;	<ul style="list-style-type: none"> urban; - stagnarea lucrărilor de modernizare la principala stație feroviară din municipiul Timișoara (Gara de Nord); 	<ul style="list-style-type: none"> căilor ferate secundare în linii de transport suburban; - calea ferată care străbate municipiul Timișoara poate fi transformată într-o linie de transport urban rapid; 	<ul style="list-style-type: none"> de călători de pe liniile secundare feroviare de către transportul rutier datorită confortului redus pe care îl oferă trenurile de călători; - creșterea traficului auto greu în interiorul polului de creștere din cauza reducerii traficului feroviar de mărfuri;

Transport aerian

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - al doilea aeroport internațional al României, de importanță strategică pentru aeroportul București-Otopeni; - dotare tehnică modernă (acces pentru orice tip de aeronave); - curse aeriene regulate interne și internaționale; - condiții meteorologice favorabile pentru desfășurarea bună a activității aeroportuare; - principala poartă aeriană din zona de vest a României; 	<ul style="list-style-type: none"> - lipsa unei legături rutiere moderne între aeroport și oraș; - inexistența unui mijloc rapid de transport în comun între municipiul Timișoara și aeroport; - lipsa unei legături directe gară – aeroport; 	<ul style="list-style-type: none"> - creșterea numărului de companii aeriene care operează pe aeroportul „Traian Vuia” din Timișoara; - numeroase conexiuni aeriene cu orașe importante din Europa; - un important trafic de mărfuri; - distanța mică între oraș și aeroport (12 km) și timpul scurt de conexiune cu alte moduri de transport; 	<ul style="list-style-type: none"> - concurența neloială dintre aeroporturile din Arad și Timișoara; - creșterea traficului pe drumul spre aeroport și apariția unor blocaje rutiere; - transfer dificil cu alte moduri de transport (feroviar, auto); - situarea aeroportului la distanță mică de oraș poate stânjeni în viitor dezvoltarea teritorială a zonei;

Transport naval (fluvial)

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - existența canalului Bega 	<ul style="list-style-type: none"> - lipsa condițiilor de navigare datorită colmatării; - lipsa lucrărilor de dragare/ecologizare 	<ul style="list-style-type: none"> - existența unor sisteme de reglaj a debitelor canalului Bega; - existența unor trasee turistice de-a lungul canalului Bega; 	<ul style="list-style-type: none"> - scăderea traficului fluvial la nivelul continentului european; - inexistența coordonării lucrărilor de reabilitare cu partea sârbă;

Transport public

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - transport public urban diversificat și extins; - rețea dezvoltată de transport în comun (33 de linii de transport cu o lungime de 397,28 km) în municipiul Timișoara; - parc reînnoit de autobuze și troleibuze; 	<ul style="list-style-type: none"> - transportul public urban nu este suficient extins spre comunele periurbane; - nu există bandă specială pentru transportul în comun; - viteză de circulație redusă datorită blocajelor din centrul orașului; - parc de tramvaie învechit; 	<ul style="list-style-type: none"> - acoperire teritorială bună cu rețea de transport în comun; - frecvența bună a mijloacelor de transport în comun; - existența unor sisteme de monitorizare în interiorul mijloacelor de transport în comun; - existența proiectelor de prelungire a transportului public urban spre unele din comunele suburbane; 	<ul style="list-style-type: none"> - scăderea numărului de utilizatori în favoarea transportului individual; - reducerea vitezei de circulație din cauza creșterii traficului rutier; - costul ridicat al reînnoirii parcului de tramvaie; - imposibilitatea actualelor autobuze și troleibuze (nearticulate) de a face față unei creșteri a numărului de utilizatori;

Rețele tehnico-edilitare, energetice și de telecomunicații

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - infrastructură tehnică de alimentare cu apă, canal, de apărare contra inundațiilor, lucrări hidroameliorative, alimentare cu energie electrică, gaze naturale și termică relativ bine dezvoltată; - alimentare cu energie termică din două surse importante (Porțile de Fier, Mintia); - existența unor surse de gaze naturale de proximitate (Câmpia Banatului); - sistem centralizat de termoficare capabil să asigure mai mult decât necesarul actual, în regim automatizat de funcționare non-stop în proporție de 75%; - principalul traseu de fibră optică de telecomunicație; rețea de telecomunicații extinsă; - acoperire integrală cu rețele de telefonie mobile; 	<ul style="list-style-type: none"> - slaba dezvoltare a infrastructurii tehnice în comunele suburbane; - stadiu avansat de uzură a rețelei de distribuție a apei potabile; - stație de epurare cu capacitate insuficientă de epurare a apelor uzate și tehnologii depășite; - Timișoara - capăt de rețea de distribuție a gazelor naturale (presiune scăzută iarna); - rețele subdimensionate cu grad de uzură ridicat; - echipamente și tehnologii parțial depășite fizic și moral; - slabă asigurare a serviciilor de telefonie fixă în comunele suburbane; - clădirile publice de interes turistic și cultural nu beneficiază de iluminare profesională, ornamentală; 	<ul style="list-style-type: none"> - existența master planului la nivel regional; - programul ISPA de reabilitare și modernizare a alimentării cu apă; - programe de investiții pentru continuarea modernizării și reabilitării și extinderii rețelelor de distribuție a apei; - reducerea pierderilor de apă; - programe de investiții pentru modernizarea stațiilor de epurare și a rețelei de canalizare în municipiul Timișoara și în comunele suburbane; - existența unei strategii de termoficare a orașului Timișoara; - reabilitarea a 60% din punctele termice ale municipiului Timișoara; - rețea de telecomunicații modernizată în proporție de 70%; - număr important de utilizatori de telefonie mobilă; 	<ul style="list-style-type: none"> - creșterea prețului apei; - creșterea frecvenței secetelor și apariția dificultăților în alimentarea cu apă; - afectarea mediului de către sistemul învechit de canalizare cu efecte și asupra pânzei freactice; - poluarea generală a apelor de suprafață; - imposibilitatea asigurării necesarului de gaze naturale în perioada rece datorită scăderii presiunii; - creșterea prețului la gazele naturale; - costul ridicat al extinderii rețelelor tehnico-edilitare în aria de influență a polului de creștere; - apariția unor dezechilibre între cererea de utilități tehnico-edilitare și capacitatea sistemelor de distribuție a acestora;

1.4. Infrastructura socială și locuințele

Învățământ

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - mediu universitar de calitate, foarte bine dezvoltat (8 universități, 46 facultăți, discipline de studiu diverse), programe masterale și doctorale diverse; - burse de mobilitate pentru studenții, masteranzi și doctoranzi; - învățământ diversificat, numeroase domenii de specializare; - existența a numeroase instituții de învățământ (scoli, licee), pluralism educațional (învățământ clasic / alternativ, în limbile română, germană, maghiară, sârbă, engleză, franceză); - alternative educaționale Freinet, Step by Step etc. - dezvoltarea sectorului de învățământ particular; - grad de alfabetizare ridicat (98,5%); nivel ridicat de cunoaștere a limbilor străine, - programe de perfecționare a cadrelor didactice în metodele de învățare activă. 	<ul style="list-style-type: none"> - motivare insuficientă pentru atragerea tinerilor în învățământ; - insuficiente spații de cazare; - migrarea profesorilor spre alte domenii de activitate; - absența materialului didactic-suport în cele mai multe lecții conferă un caracter stereotip-expozitiv, conducând la prezența pasivă în clasă a elevilor și la ineficiența demersului didactic; - dotare insuficientă a unităților de învățământ cu echipamente și tehnică de vârf, inclusiv cea necesară competențelor aplicative; - insuficientă racordare la piața muncii ; - clădiri insuficiente destinate învățământului, necesitatea efectuării orelor de după amiaza; - numărul de locuri în unitățile de învățământ din zona de influență nu acoperă necesarul zonei; - lipsa liceelor în arealul de influență; - instabilitatea legislativă în 	<ul style="list-style-type: none"> - popularizarea elitelor din rândul studenților și tinerilor cercetători, astfel încât să li se ofere perspective sigure de integrare socio-profesională atractive; - scăderea populației școlare oferă posibilitatea organizării de colective mai puțin numeroase și creșterii eficacității procesului de învățământ.; - colaborare cu agenții economici în desfășurarea procesului instructiv-educativ; - obligativitatea recent formulată de a defini competențele oferite de învățământ în relație cu cererea pieței forței de muncă și a mediului de afaceri local; - dezvoltarea învățământului privat; - crearea de parteneriate de bune practici educaționale între școlile din polul de creștere. 	<ul style="list-style-type: none"> - migrarea elitelor școlare pentru a urma licee și școli în străinătate; - migrarea tinerilor universitari și cercetători în străinătate; - un mare număr dintre studenții, masteranzii și doctoranzii care beneficiază de mobilități/burse în instituții de învățământ superior din străinătate nu se mai întorc; - renunțarea la absolvirea studiilor liceale din partea populației școlare care nu-și permite costurile deplasării zilnice în municipiu.

Plan Integrat de Dezvoltare
Polul de creștere Timișoara (PCT)

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
	<p>domeniul învățământului;</p> <ul style="list-style-type: none"> - birocrație excesivă care descurajează inițierea unor astfel de programe; - număr redus de programe de schimb și perfecționare desfășurate de școlile din zona de influență a municipiului Timișoara sau caracterul pur formal al acestor programe, fără rezultate la nivelul procesului de învățământ. 		

Sănătate și servicii sociale

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - existența Facultății de Medicina și Farmacie Victor Babeș din Timișoara; - cadre medicale cu pregătire superioară; - infrastructurile sanitare și de asistență socială din municipiul Timișoara acoperă necesitățile zonei - ambulatorii noi în municipiul Timișoara; - înnoirea aparaturii în infrastructura de sănătate a municipiului Timișoara; - numeroase unități sanitare private în municipiul Timișoara; - număr mare de furnizori de servicii sociale acreditați; 	<ul style="list-style-type: none"> - insuficiente cadre medicale în zona de influență; - învățământul de management sanitar este slab dezvoltat; - întâmpinarea dificultăților la angajarea în sistemul public de sănătate ; - echipamente învechite; - fonduri pentru investiții insuficiente; - insuficiente fonduri pentru medicamente și echipamente medicale; - calitate scăzută a serviciilor medicale; - număr mic de infrastructuri de sănătate în zona de influență și dotarea modestă a acestor 	<ul style="list-style-type: none"> - accesarea de fonduri structurale europene pentru reabilitarea clădirilor și dotarea cu echipamente; - eficientizarea colaborării dintre Casa Națională de Asigurări și unitățile de sănătate private; - accentuarea programelor educaționale cu conținut civic, inclusiv promovarea voluntariatului și a inițiativelor asociative în domeniul asistenței sociale; - accesarea de programe de finanțare destinate realizării de proiecte locale în domeniul social; 	<ul style="list-style-type: none"> - migrarea unui număr tot mai mare de specialiști din domeniul medical, din cauza lipsei de motivație din sistemul public de sanătate;
			<ul style="list-style-type: none"> - diminuarea gradului de utilizare a spitalelor din municipiul Timișoara, prin recurgerea la serviciile sanitare din orașul ungar Szeged; - nefinalizarea lucrărilor inițiate din fonduri europene, în caz de

Plan Integrat de Dezvoltare
Polul de creștere Timișoara (PCT)

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - servicii sociale diversificate, adresate unor categorii mai largi de cetățeni (copii, vârstnici, persoane cu venituri mici, cu handicap, etc.) în municipiul Timișoara. 	<ul style="list-style-type: none"> structuri; - unități sanitare vechi, deteriorate; starea precară din punct de vedere tehnic și material din unele spitale din municipiul Timișoara; - costuri de spitalizare ridicate; - slaba profilaxie a bolilor; - concentrarea echipamentelor performante într-un număr restrâns de unități din municipiul Timișoara; - costurile ridicate ale serviciilor de sănătate din sectorul privat; - apariția unor zone defavorizate de populație, cu risc de marginalizare socială; - necorelare între necesarul de servicii sociale și resursele umane și materiale disponibile; - în mediul rural, sunt puține instituții care asigură servicii de asistență socială comunitară și au în mare parte un caracter formal; - insuficiente servicii de asistență comunitară; - colaborarea dificilă cu anumiți furnizori de servicii. 		<ul style="list-style-type: none"> sistare a finanțării din partea statului român; - creșterea morbidității și în consecință a calității resurselor umane; - concentrarea specialiștilor ca număr și timp de lucru în unitățile private și dezechilibrarea sistemului public de sănătate; - diminuarea calității conținutului social al unor cartiere prin accentuarea aspectelor legate de abandonul școlar, delincvență juvenilă în zonele defavorizate.

Locuirea

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - suprafața medie locuibilă mare, în principal în locuințele noi; - fond de locuințe divers; - politici locale de rezolvare a problemelor de locuire (pentru mansardare și reabilitare - se acordă facilități fiscale); - conturarea în comunele din zona de influență a unor zone rezidențiale de case individuale; - suprafețe mari de locuit în cartierele istorice; - rezerva de spațiu locuibil din comunele din zona de influență, la prețuri mai accesibile, pe măsura îndepărtării de oraș; 	<ul style="list-style-type: none"> - numărul mare al unităților de habitat colectiv cu calitate slabă a locuirii; - suprafață mică în blocurile vechi/subdimensionarea spațiului interior - compartimentare interioară defectuoasă - stare avansată de uzură a instalațiilor tehnice și edilitare - izolații termice și fonice slabe; - lipsa lucrărilor curente de întreținere a clădirilor; - existența zonelor de blocuri, supraaglomerate; - insuficienta dotare a unor cartiere cu unități de învățământ, sanitare, piețe, spații verzi; - costul ridicat al cheltuielilor de întreținere; - amploarea zonelor industriale în apropierea zonelor de locuit; - criza de locuințe sociale; - volumul mic al ofertei de locuințe, în raport cu cererea; - zonele rezidențiale nu au caracter planificat, nefiind dezvoltate pe baza unor planuri urbanistice zonale sau de detaliu, ceea ce a dus la dezvoltarea defectuoasă a 	<ul style="list-style-type: none"> - reabilitarea structurilor de habitat colectiv prin programele naționale; - reinvestirea clădirilor abandonate (industriale sau și militare) cu funcții sociale (școli, grădinițe, biblioteci, centre de cultură); - parteneriat public-privat pentru realizarea unor zone rezidențiale de habitat colectiv de nivel superior, destinat tinerilor specialiști; - încadrarea zonelor rezidențiale în planurile urbanistice zonale și asigurarea coerenței morfo-funcționale a acestora pe baza unei viziuni comune în cadrul polului de creștere; - localizarea unor instituții publice (administrative, sanitare, culturale) în proximitatea acestor zone rezidențiale poate stimula integrarea lor în spațiul relațional al polului de creștere; - accesarea de fonduri europene pentru rezolvarea problemelor tehnico-edilitare; 	<ul style="list-style-type: none"> - agravarea situației fondului locativ din imobilele colective și diminuarea ofertei de locuințe ieftine pentru tineri; - ocuparea dificilă a noilor clădiri, în absența facilităților de creditare adaptate contextului actual de criză economică; - nerealizarea unei strategii coerente de dezvoltare urbanistică poate genera învecinări inadecvate (dezvoltarea de zone industriale sau noduri de transport în proximitatea zonelor rezidențiale). - desfășurarea de proiecte <i>punctuale</i> poate scădea interesul localizării în cartiere cu caracter în general dezagreabil ca aspect și calitate a vieții; - chiriile ridicate pot descuraja ocuparea spațiilor reabilite din clădirile istorice.

Plan Integrat de Dezvoltare
Polul de creștere Timișoara (PCT)

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
	<p>acestora, în absența rețelelor edilitare și stradale, peisajul urban având un caracter haotic;</p> <ul style="list-style-type: none"> - lipsa serviciilor publice în noile zone rezidențiale; - acces dificil înspre oraș, slabă racordare la sistemul de transport în comun; - securitatea deficitară; - descurajarea construirii de case individuale, datorită calității proaste a lucrărilor efectuate, în ciuda concurenței; - calitate slabă a locuirii în clădirile de patrimoniu. - infrastructuri tehnico-edilitare slab/incomplet dezvoltate în comunele din zona de influență; - legăturile deficitare sub raport distanță-timp cu orașul. 	<ul style="list-style-type: none"> - parteneriat public-privat pentru reabilitarea clădirilor istorice, care ar putea deveni foarte atractive pentru tinerii cu profesii liberale (care preferă să locuiască în zona centrală) sau ca sedii de firme. - creșterea calității echipării edilitare prin accesarea de către comunele din zona de influență a unor finanțări naționale și europene. 	

1.5. Patrimoniul cultural și natural și turismul

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - Timișoara este un centru de mare atractivitate turistică, pe plan intern și internațional (în special pentru turismul de afaceri și de tranzit); - existența Infocentrului Turistic în Timișoara, unul din puținele infocentre la nivel național - infrastructură turistică diversă - centrul istoric Cetate este principalul punct de atracție al municipiului – obiectiv de patrimoniu cultural și turistic de rang înalt - există alte numeroase obiective de patrimoniu cultural și istoric în cartierele Fabric și Iosefin - există o gamă largă de festivaluri și manifestări culturale-artistice consacrate (Zilele Cetății, Timișoara-Mica Vienă, Festivalul Inimilor, Ziua Timișoarei, Ruga Timișoarei, Festivalul Berii, Festivalul Vinului, Concertul din Peștera Românești) - zonă cu complexitate mare de resurse naturale și arii nepoluate protejate (Parcul Dendrologic de la Bazoș - unic în țară, face parte din Asociația Internațională a Grădinilor Botanice) - recunoașterea folclorului și a tradițiilor culinare ale zonei 	<ul style="list-style-type: none"> - lipsa unei autostrăzi reduce mult numărul de turiști străini; - turismul de agrement este insuficient dezvoltat în municipiul Timișoara (durata medie a sejurului este de 2,47 zile în anul 2006) - lipsa unui concept unitar, a unei strategii de marketing turistic eficiente în promovarea turismului; - în județul Timis există un singur hotel care să ofere condiții de cinci stele - în comuna Săcălaz; o pensiune de 5 margarete - nu există spații de cazare pentru buget redus (de tipul "Youth Hostel") - personal insuficient calificat pentru a asigura servicii de calitate; - nu există spații de parcare suficiente, mai ales pentru autocarele cu turiști - promovare turistică insuficientă (indicatori de semnalizare a obiectivelor turistice; broșuri, pliante; puncte de informare etc); - insuficientă mediatizare a manifestărilor pe plan extern - lipsa sau slaba calitate a 	<ul style="list-style-type: none"> - potențial turistic deosebit, pluralism etno-cultural, turism cultural; - potențial turistic ridicat al centrului istoric Timișoara; - valorificare mai bună a turismului prin îmbunătățirea accesului la locațiile de interes turistic; - potențial de dezvoltare de-a lungul canalului Bega: o structură pentru ciclism, role, diverse alte activități precum plimbări, jogging și excursii cu vaporul; în același timp stabilind o legătură între centrul orașului și peisajele naturale din așezările rurale - conservarea și valorificarea ariilor naturale din zonă, în vederea exploatării acestora ca atracții turistice (ex. Pădurea Verde, malurile Timișului, băile termale de la Sînmihaiu German, Pișchia etc) - convergența de interese pentru dezvoltarea turismului - condiții favorabile pentru practicarea unei game variate de turism la nivelul polului de creștere: turism de afaceri, 	<ul style="list-style-type: none"> - valorificare insuficientă a potențialului turistic al zonei - concurență puternică din partea țărilor vecine - investiții scăzute în domeniul turismului

Plan Integrat de Dezvoltare
Polul de creștere Timișoara (PCT)

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> - în teritoriul periurban, agrementul este constituit din zonele împădurite (Pădurea Giroc, Bazoș) și în lungul cursurilor de apă existente (Timiș, Bega) - Albina, Șag, Ghiroda - există un camping în Timișoara (la Pădurea Verde), situat la doar 3 km de centrul orașului, cu utilități	<ul style="list-style-type: none"> - infrastructurii specifice activităților turistice acolo unde există un potențial ridicat de resurse naturale (Pișchia, Pădurea Verde, Bazoș) - lipsa infrastructurii specifice - drumuri de acces, structuri turistice	<ul style="list-style-type: none"> - turism cultural, tabere de copii și tineret, tratament balnear etc.	